

YHTEISTOIMINNALLINEN TANSSIKOREOGRAFIA
StarLine Cheer and Dance Schoolin 12–15-vuotiaat showtanssijat

Marika Stenberg

Opinnäytetyö
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Liikunnan ja vapaa-ajan koulutus
Liikunnanohjaaja (AMK)

2017

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Liikunnan ja vapaa-ajan koulutus
Liikunnanohjaaja (AMK)

Tekijä	Marika Stenberg	Vuosi	2017
Ohjaaja(t)	Piia Similä		
Toimeksiantaja	StarLine Cheer and Dance School		
Työn nimi	Yhteistoiminnallinen tanssikoreografia StarLine Cheer and Dance Schoolin 12–15-vuotiaat showtanssijat		
Sivu- ja liitesivumäärä	66 + 25		

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa yhteistoiminnallinen tanssikoreografia StarLine Cheer and Dance Schoolin 12–15-vuotiaiden showtanssijoiden kanssa. Tavoitteina on kehittää tanssijoiden ilmaisutaitoa ja esiintymisvarmuutta, tuottaa StarLine Cheer and Dance Schoolin käyttöön uusi koreografia yhteistoiminnallisia toimintamenetelmiä hyödyntäen sekä lisätä tanssijoiden viikoittaista tanssiharjoitusten määrää.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys on koottu suomalaisesta ja englanninkielisestä kirjallisuudesta sekä artikkeleista, tutkimuksista ja haastatteluista. Teoreettinen viitekehys käsittelee yhteistoiminnallisuutta ja yhteistoiminnallisia toimintamenetelmiä, tanssin määrittelemistä, nuoren tanssijan fysiologisia muutoksia ja psykologisia haasteita sekä tanssikoreografian osa-alueita.

Opinnäytetyöprosessi alkoi yhteistoiminnalliseen koreografiaan mahdollisesti osallistuvien nuorten tapaamisella kesän alussa. Tämän jälkeen pidettiin kaksi ideariihettä, joissa ideoitiin koreografiaa yhdessä nuorten kanssa. Koreografian luominen tapahtui näiden pohjalta. Syksyllä aloitettiin yhteistoiminnallisen koreografian harjoittelu. Kolmannen ja viidennen harjoitusviikon kohdalla järjestettiin työpaja. Näissä työpajoissa keskusteltiin ja muokattiin koreografiaa opinnäytetyössä kirjattujen yhteistoiminnallisten toimintamenetelmien mukaisesti. Loka-kuun lopussa koreografia esitettiin osana Rollottaa-konserttia. Viimeisenä prosessiin kuuluivat tanssijoiden palautteen kysyminen ja analysoiminen.

Avainsanat koreografia, nuoret, tanssi, tanssijat, yhteistoiminnallisuus
Muita tietoja Työhön liittyy multimediaesitys.

School of Social Services, Health
and Sports
Degree Programme in Sports and
Leisure Management
Bachelor of Sports

Author	Marika Stenberg	Year	2017
Supervisor	Piia Similä		
Commissioned by	StarLine Cheer and Dance School		
Subject of thesis	Cooperative dance choreography Starline Cheer and Dance School's 12–15-years-old show dancers		
Number of pages	66 + 25		

The aim of this thesis was to produce a cooperative dance choreography with the StarLine Cheer and Dance School's 12–15-year-old show dancers. The purposes of the thesis was to develop the dancers' art of expression and aplomb, produce a new dance choreography for the StarLine Cheer and Dance School using cooperative methods, and increase the amount of weekly dance practices for the dancers.

The theoretical framework of the thesis was gathered from Finnish and English literature as well as from articles, researches and interviews. The theory framework comprises cooperativity and cooperative methods, definitions of dance, young dancer's physiologic changes and psychological challenges together with different parts of dance choreography.

The process of the thesis started by meeting the youth who might join the cooperative choreography in the beginning of the summer. This was followed by two brainstorming sessions where the choreography was being initiated with the youth. The choreography was created based on these sessions. The training of the cooperative choreography started in autumn. A workshop was held in the third and the fifth practice week. In these workshops there were discussions and the choreography was being modified according to the thesis cooperative methods. The choreography was presented as part of the Rollottaa-concert at the end of October, 2017. Finally, the process was closed by asking for feedback from the dancers and by analysing it.

Key words choreography, cooperativity, dance, dancers, youth
Special remarks The thesis includes a multimedia presentation.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	TOIMINNALLISEN OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	8
3	YHTEISTOIMINNALLISIA TOIMINTAMENETELMIÄ	11
3.1	Yhteistoiminnallisuuden määrittely ja rakentaminen	11
3.2	Aivoriihi	13
3.3	Learning cafe	14
3.4	Avoin tila	14
3.5	Six Hats	15
4	TANSSI.....	17
4.1	Tanssin määrittely.....	17
4.2	Showtanssi	18
4.3	12–15-vuotiaat tanssijat.....	18
4.3.1	Fysiologiset muutokset.....	19
4.3.2	Psykologiset haasteet	20
4.3.3	Nuoren tanssijan tanssitunti	21
4.4	Tanssikoreografia	22
4.4.1	Tanssikoreografian luomisen aloittaminen	23
4.4.2	Esiintymispaikka.....	25
4.4.3	Tyyli ja design	27
4.4.4	Musiikki	28
4.4.5	Tempo ja rytmi.....	29
4.4.6	Rekvisiitta.....	30
4.4.7	Puvustus ja maskeeraus	31
5	PROSESSI	33
5.1	Ensimmäinen tapaaminen: tutustuminen	33
5.2	Ensimmäinen ideariihä: hahmottaminen	34
5.3	Toinen ideariihä: kehittäminen	35
5.4	Koreografian muodostaminen.....	36
5.5	Harjoitusvaihe ja työpajat: muokkaaminen ja viimeistely	38
5.6	Esityspäivä.....	50
5.7	Tanssijoiden palaute: päättäminen	51
5.7.1	Prosessi-teema	52

5.7.2	Ryhmän kehitys -teema.....	53
5.7.3	Koreografia-teema.....	55
5.7.4	Tanssijana kehitys -teema.....	56
6	POHDINTA.....	57
6.1	Tuotoksen onnistuminen.....	57
6.2	Opinnäytetyöprosessi	58
6.2.1	Aikataulutus.....	58
6.2.2	Ryhmän toimivuus.....	59
6.2.3	Toimintamenetelmät.....	59
6.2.4	Palautteen keruu	60
6.2.5	Oman ammatillisen osaamisen arviointi	61
	LÄHTEET.....	63
	LIITTEET	67

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Opinnäytetyöprosessi.....	10
Kuvio 2. Musiikin ja koreografian osat.....	37
Kuvio 3. Prosessi-teeman ensimmäisen kysymyksen vastaukset	52
Kuvio 4. Prosessi-teeman kuudennen kysymyksen vastaukset.....	53
Kuvio 5. Ryhmän kehitys -teeman viidennen kysymyksen vastaukset.....	55
Kuvio 6. Tanssija kehitys -teeman toisen kysymyksen vastaukset.....	56
Kuvio 7. Prosessi-teeman neljännen kysymyksen vastaukset.....	62
Taulukko 1. Ajatteluhattujen värien merkitykset (Tevere Oy 2017d)	16
Taulukko 2. Ensimmäisen työpajan aikataulu.....	41
Taulukko 3. Toisen työpajan aikataulu.....	46
Taulukko 4. Opinnäytetyöprosessin kuvaus janalla.....	58

1 JOHDANTO

Tanssi voi olla seurataanssia, ihmiset usein tanssivat tavatessaan toisiaan tai pitäessään hauskaa. Tanssi voi olla kansantanssia, jokaisella kansalla on oma tanssinsa. Tanssi voi olla uskonnollista tanssia, sen avulla on kunnioitettu jumalia. Tanssi voi olla taidetta, tanssiesityksellä vedotaan katsojan tunteisiin, ajatukseen ja pyritään auttamaan tätä ymmärtämään paremmin elämää ja ihmistä. Tanssi voi olla harrastus, jota harrastavat kaikenikäiset ihmiset. (Renvall & Suho-
nen 2003, 204–211.)

Opinnäytetyöni on toiminnallinen työ, joka sisältää kirjallisen osuuden lisäksi esitetyn ja videoidun koreografian. Työni toimeksiantajana toimii StarLine Cheer and Dance School. Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa yhteistoiminnallinen tanssikoreografia 12–15-vuotiaiden showtanssijoiden kanssa. Opinnäytetyön tavoitteina on kehittää nuorten tanssijoiden ilmaisutaitoa ja esiintymisvarmuutta, tuottaa StarLine Cheer and Dance Schoolin käyttöön uusi koreografia yhteistoiminnallisia toimintamenetelmiä hyödyntäen sekä lisätä tanssijoiden viikoittaista tanssiharjoitusten määrää. Valmis koreografia esitetään Rollottaa tanssifestivaalissa.

Valitsin aiheen sekä omasta kiinnostuksestani tanssia kohtaan, että toimeksiantajan kanssa käydyn keskustelun tuloksena. Uusi koreografiatunti oli tervetullut lisää ryhmälle, jotta heidän tanssituntinsa lisääntyisi 1–2 tunnista 3–4 tuntiin viikossa ja näin edistäisi heidän kehitystään tanssijoina. Yhteistoiminnallisuus sekä eri toimintamenetelmien käyttö toivat puolestaan liikunnanohjaajan (AMK) ammattiosaamistani esille. Yhteistoiminnallisten menetelmien käyttö oli myös opinnäytetyössä mukana oleville tanssijoille uusi toimintatapa.

Teoreettinen viitekehys jakautuu kahteen osaan: yhteistoiminnallisuuteen ja tanssiin. Yhteistoiminnallisuudessa käsitellään yhteistoiminnallisuuden määrittelymistä sekä paneudutaan eri toimintamenetelmiin. Tanssissa puolestaan keskitytään nuoren tanssijan huomioimiseen sekä koreografian eri osa-alueisiin.

2 TOIMINNALLISEN OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyö syntyi omasta kiinnostuksestani tanssia kohtaan. Halusin työn, jossa pääsen suunnittelemaan, luomaan ja toteuttamaan jotain tanssin saralla. Rovaniemeläisistä tanssiopetuksen tarjoajista StarLine Cheer and Dance School valikoitui parhaimmaksi toimeksiantajaksi jazz- ja showtaustani takia. Pian toimeksiantajani kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen oli selvää, että toteuttaisin opinnäytetyön toiminnallisena työnä. Työhön osallistuisivat StarLine Cheer and Dance Schoolin tanssijat ja siitä syntyisi tuotoksena esitettävä tanssikoreografia. Koreografian luomisessa hyödyntäisin apunani yhteistoiminnallisia toimintamenetelmiä. Olen Lapin ammattikorkeakoulussa opintojeni aikana käyttänyt monia erilaisia oppimismenetelmiä, joista enemmistö on ollut yhteisöllisiä menetelmiä (Solenovo Oy 2017). Olen suurimmaksi osaksi toiminut niissä opiskelijan roolissa, joten odotan mielenkiinnolla roolin vaihtoa sekä oppimismenetelmien siirtämistä tanssimaailmaan.

Kohderyhmän päättäminen oli helppoa, sillä StarLine Cheer and Dance Schoolilla oli valmis Showtanssi 13–16-vuotiaat -ryhmä. Showtanssi sopeutui hyvin omaan osaamiseeni ja 13–16-vuotiaat puolestaan oli otollinen ikäryhmä yhteistoiminnallisuuden kannalta. Nuorempien tanssijoiden kanssa yhteistoiminnallisten menetelmien käyttö ei välttämättä olisi niin luontevaa muun muassa arkuuden ja ryhmätyöskentelytaitojen kehittymättömyyden takia. Vanhempi ikäryhmä olisi myös käynyt, mutta StarLine Cheer and Dance Schoolilla ei ollut tarjota sellaista. Lopulliseksi ikäryhmäksi kuitenkin muodostui 12–15-vuotiaat, sillä tanssiryhmän nimestä huolimatta tanssijat olivat 12–15-vuotiaita. Tuo ikäryhmä tuntui myös itselle luontevalta ryhmältä.

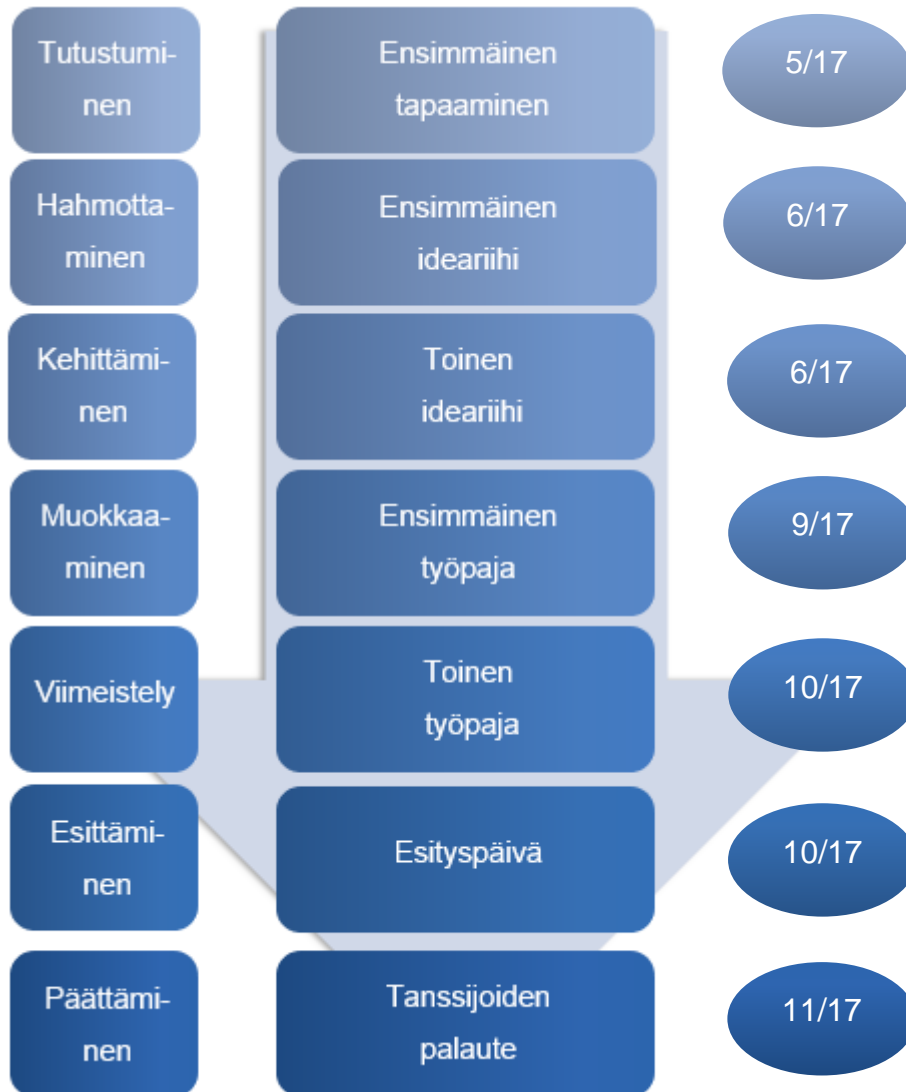
Opinnäytetyön tarkoituksiksi muodostui yhteistoiminnallisen tanssikoreografian tuottaminen 12–15-vuotiaiden showtanssijoiden kanssa. Opinnäytetyön tavoitteet kehittyivät niin ikään toimeksiantajan kanssa käydyn keskustelun pohjalta. Uusi koreografiatunti oli toivottu lisä ryhmälle, sillä muutamalla tanssijalla oli vain yksi tanssitunti viikossa. Tunnin avulla ennen kaikkea nuorten esiintyminen kehittyisi ja nuoret saisivat monipuolisuutta tanssinopetukseen uudelta tanssinopettajalta. Yhteistoiminnallisten toimintamenetelmien hyödyntäminen tanssitunneilla

on myös uutta nuorille. He ovat todennäköisesti käyttäneet niitä koulussa, mutteivat aiemmin StarLine Cheer and Dance Schoolin tunneilla.

Yhteistoiminnallisten toimintamenetelmien käyttö tuo liikunnanohjaaja (AMK) osaamistani esille ja erottaa opinnäytetyön perinteisin tavoin tehdyistä koreografioista. Perinteisellä tavalla tarkoitan tilannetta, jossa tanssinopettaja luo yksin valmiin koreografian, jättäen tanssijat luomisprosessin ulkopuolelle. Vaikka yhteistoiminnallisuutta on aiemminkin hyödynnetty koreografian luomisessa, sitä ei ole toteutettu tällä ikäryhmällä, näillä menetelmillä eikä varsinkaan liikunnanohjaajan (AMK) vetämänä. Opinnäytetyöstä hyötyvät ensisijaisesti mukana olleet tanssijat sekä StarLine Cheer and Dance School.

Opinnäytetyöprosessi (Kuvio 1) alkaa Showtanssi 13–16-vuotiaat -ryhmän tapamisella kesän alussa. Tapaamisen jälkeen tanssiryhmän jäsenten vanhemmille lähetetään infokirje (Liite 1). Infokirjettä seuraa kaksi kahden tunnin mittaista ideariihettä, joissa ideoidaan koreografiaa yhdessä nuorten kanssa. Ensimmäisellä kerralla luodaan koreografialle pohja ja toisella kerralla täydennetään aikaisempia ideoita. Ideariihien pohjalta luon tanssikoreografian.

Syksyllä StarLine Cheer and Dance Schoolin tanssituntien alkaessa aloitetaan myös yhteistoiminnallisen koreografian harjoittelu. Koreografiaa on tavoitteena työstää kaksi tuntia viikossa kymmenen viikon ajan eli yhteensä 20 tuntia. Neljännen ja kahdeksannen harjoitusviikon kohdalla järjestetään työpaja. Neljänteen viikkoon mennessä nuoret ovat oppineet koreografian ja näin heillä on materiaalia, jota työstää työpajoissa. Kahdeksannella viikolla nuoret puolestaan osaavat jo muokatut osat ja heillä on aikaa opetella uudet muutokset ennen esityspäivää. Molemmissa työpajoissa keskustellaan koreografiasta ja muokataan sitä tanssijoiden haluamaan suuntaan yhteistoiminnallisia toimintamenetelmiä hyödyntäen. Lokakuun lopussa koreografia esitetään osana Rollottaa-konserttia. Prosessin viimeinen osa koostuu tanssijoiden mielipiteiden keräämisestä joko haastattelulla tai kyselylomakkeella ja vastausten analysoimisesta.

Kuvio 1. Opinnäytetyöprosessi

3 YHTEISTOIMINNALLISIA TOIMINTAMENETELMIÄ

3.1 Yhteistoiminnallisuuden määrittelemine ja rakentaminen

Yhteistoiminnallisuus on pienissä ryhmissä työskentelyä kohti yhteisiä tavoitteita. Yhteistoiminnallisen oppimisen pohjana on ajatus oppilaiden oppimisesta tehokkaasti yhdessä muiden pienryhmän jäsenten kanssa. (Sahlberg & Leppilampi 1994, 67–69, 71.) Jo sadan vuoden takaisissa tutkimuksissa on todettu, ettei oppilaiden keskinäinen kilpailu oppimistilanteessa tai itsenäinen, toisista oppilaista täysin riippumaton opiskelu johda toivottuihin lopputuloksiin (Hellström, Johnson, Leppilampi & Sahlberg 2015, 18–19). Yhteistoiminnallisessa oppimisessa on tarkoitus tehdä jokaisesta ryhmän jäsenestä vahvempi yksilö omana itsenään. Oppilaat oppivat ensin ryhmässä, jotta he voivat sen jälkeen suoriutua paremmin yksilöinä. (Sahlberg & Sharan 2002, 109–110.)

Ulkoisesti yhteistoiminnallinen oppiminen voi ilmetä hyvin paljon perinteisen ryhmätyöskentelyn kaltaisena, mutta eroaa siitä kuitenkin sisäisesti. Kun perinteisessä ryhmätyössä vastuu on useimmiten vain itsestä, yhteistoiminnallisessa ryhmätyössä kaikilla ryhmäläisillä on vastuu muista ja koko ryhmän toiminnasta. (Sahlberg & Leppilampi 1994, 67–69.)

Yhteistoiminnallinen oppiminen voidaan ymmärtää monin eri tavoin ja tasoin. Makrotasolla se voidaan ajatella pedagogisena lähestymisenä, mesotasolla opetus- ja oppimismenetelmänä tai mikrotasolla tekniikoina sekä toiminta- ja käyttäytymismalleina. (Hellström ym. 2015, 19.)

Yhteistoiminnallinen oppiminen ja yhteistyö eivät synny itsestään, vaan ne perustuvat viiden elementin varaan. Nämä elementit ovat positiivinen keskinäinen riippuvuus, kasvokkain tapahtuva kannustava vuorovaikutus, yksilöllinen vastuu, sosiaaliset taidot sekä ryhmän suorittama prosessointi. (Sahlberg & Sharan 2002, 108–110; Hellström ym. 2015, 23–25.)

Positiivinen keskinäinen riippuvuus on ryhmän jäsenten toiminnan ja tulosten sidosteisuutta. Yhden ryhmän jäsenen työ hyödyttää kaikkia ryhmän jäseniä ja yhden ryhmän jäsenen onnistuminen edellyttää kaikkien ryhmän jäsenten onnistu-

mista. (Sahlberg & Sharan 2002, 109; Hellström ym. 2015, 24.) Positiivista keskinäistä riippuvuutta ajatellaan yhteistoiminnallisen oppimisen sydämenä (Sahlberg & Sharan 2002, 109).

Kasvokkain tapahtuva kannustava vuorovaikutus syntyy, kun jokaisella ryhmän jäsenellä on mahdollisuus osallistua ryhmän toimintaan. Yleensä ryhmäkoon tulee tällöin olla maksimissaan viisi henkilöä. (Sahlberg & Sharan 2002, 109; Hellström ym. 2015, 23–24.) Mitä enemmän ryhmän jäsenet toimivat kasvotusten keskenään, sitä enemmän vastuu toisia kohtaan, kyky vaikuttaa toisten päätelyyn ja päätelmiin, sosiaalinen mallimuodostus, sosiaalinen tuki ja vuorovaikutuksen palkitsevuus lisääntyvät. Ryhmän muiden jäsenten verbaalit ja nonverbaalit reaktiot antavat lisäksi tärkeää tietoa ryhmän jäsenen suoriutumisesta. (Sahlberg & Sharan 2002, 109.)

Yksilöllinen vastuu on vastuun kantamista niin omasta kuin ryhmän toiminnasta. Kun jokainen ryhmäläinen sisäistää yksilöllisen vastuun merkityksen, ei ryhmässä suvaita vapaamatkustusta eikä kukaan ryhmäläisistä pyri yksinään tekemään koko ryhmän tehtäväksi tarkoitettua tehtävää. (Hellström ym. 2015, 24.) Ryhmän jäsenten on tärkeää tietää, kuka tarvitsee enemmän tukea ja rohkaisua annetun tehtävän suorittamisessa (Sahlberg & Sharan 2002, 109–110).

Sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan vuorovaikutustaitoja sekä taitoa työskennellä pienissä ryhmissä. Jos ryhmän jäsenillä ei ole tarvittavia sosiaalisia taitoja, ei ryhmän toiminnan tehokkuuskaan ole taattu. Tällöin ryhmän jäsenille on opetettava laadukkaan yhteistyön edellyttämät taidot. Näitä taitoja ovat muun muassa johtajuuteen, päätöksen tekoon, luottamuksen rakentamiseen, viestintään ja ristiriitatilanteiden hallintaan liittyvät taidot. (Sahlberg & Sharan 2002, 110.)

Ryhmän suorittama prosessointi on tiedollisten taitojen ja yhteistyötaitojen oppimisen vahvistamista. Prosessoinnissa ryhmän jäsenet voivat keskustella esimerkiksi mitä he ovat tehtävän aikana oppineet, miten he ovat toimineet, miksi he ovat toimineet juuri sillä tavalla ja millä tavalla toimintaa voisi parantaa. (Hellström ym. 2015, 25.) Prosessointi auttaa ryhmää kohdistamaan huomionsa ryhmän ylläpitoon, helpottaa sosiaalisten taitojen oppimista, varmistaa jäsentensä saavan

osallistumisestaan palautetta ja muistuttaa ryhmän jäseniä yhteistyötaitojen jatkuvasta harjoittelemisesta. Prosessoinnille tulee varata riittävästi aikaa. (Sahlberg & Sharan 2002, 110.)

Yhteistoiminnalliset menetelmät kehittävät osallistujien aloitteellisuutta ja vastuullista toimijuutta, sekä antavat monipuolisia kokemuksia vuorovaikutustilanteista ja niihin liittyvistä asemista (Kumpulainen ym. 2010, 55). Toimijuudella tarkoitetaan tahtoa toimia aktiivisesti, kokea ja olla olemassa (Emirbayer & Mische 1998, Kumpulainen ym. 2010, 23 mukaan). Pienryhmätyöskentely ei kuitenkaan välttämättä suju odotusten mukaisesti. Osallistujat saattavat muun muassa poiketa aiheesta tai keskustelu ei tuota tulosta. Tämän takia keskustelua tulee harjoitella ja esimerkiksi sopia keskustelusäännöistä. (Kumpulainen ym. 2010, 55.)

3.2 Aivoriihi

Aivoriihi on ideointimenetelmä tai luovan ongelmanratkaisun menetelmä, jonka tavoitteena on luoda mahdollisimman paljon erilaisia ideoita. Menetelmä on nopeakäyttöinen. Aivoriihen onnistumisen kannalta on tärkeää, että jokainen ryhmän jäsen osallistuu ideointiin, eikä kenenkään ideoita arvostella ideointivaiheessa. Näin tavallisesta poikkeavien ja luovien ideoiden syntyminen on mahdollista. Kouluttaja ohjaa ja aikatauluttaa työskentelyä sekä lopussa käy esille tulleet ideat läpi. (Innokylä 2017a; Lavonen & Meisalo 2017; Tevere Oy 2017a.)

Aivoriihi alkaa ideoitavan aiheen määrittelyllä. Yleensä aihe on hyvä kirjata johonkin kaikkien nähtävälle. Tätä seuraa ideoiden vapaa tuottaminen joko yksin tai ryhmissä 10–20 minuutin ajan. Ryhmäkoon on suotavaa pysyä 4–8 osallistujan rajoissa. Esille nousseet ideat kirjataan ylös. Kuuntelemalla toisten ideoita osallistuja voi oppia myös itse uutta ja laajentaa omia näkökulmiaan. Lopussa ideat käydään läpi sekä mahdollisesti arvioidaan, kehitellään ja ryhmitellään tuotettuja ideoita. (Tevere Oy 2017a.)

Aivoriihen ajatuksena on, että määrä tuottaa laatua. Mitä enemmän ideoita saadaan tuotettua, sitä todennäköisemmin joukosta löytyy toteuttamiskelpoisia ideoita. (Innokylä 2017a; Lavonen & Meisalo 2017.) Menetelmän vahvuuksia ovat ideoiden runsaus sekä mahdollisuus synnyttää toisten ideoiden pohjalta uusia ideoita (Innokylä 2017a).

3.3 Learning cafe

Learning cafe eli oppimiskahvila on yhteistoimintamenetelmä, jota käytetään ideointiin ja oppimiseen. Menetelmän tavoitteena on tuottaa mahdollisimman monta ideaa aiheeseen. Oppimiskahvilassa on tärkeää omien mielipiteiden esille tuominen, niistä keskustelu sekä yhteisen ymmärryksen löytäminen. Yhdessä toimiminen luo myös yhteistä merkitystä käsiteltävän aiheen ympärille. Menetelmä kehittää yhteisten valintojen tekemistä. (Innokylä 2017c; Tevere Oy 2017d.)

Oppimiskahvila soveltuu parhaiten yli kymmenhenkiselle ryhmälle. Menetelmän alussa sijoitetaan käsiteltävät aiheet kukin erilliselle pöydälle ja jakaudutaan niin moneen ryhmään, kun käsiteltäviä asioita on. Tämän jälkeen valitaan jokaisesta pienryhmästä yksi kirjuri, joka pysyy koko ajan samassa pöydässä kirjaten heränneitä ideoita ylös. (Innokylä 2017c.) Ideat voidaan kirjata esimerkiksi jäsenyksinä, kuvina tai näkökulmina (Tevere Oy 2017d). Muiden pienryhmäläisten tehtävä on keskustella pöydässä käsiteltävästä aiheesta ja aina tietyn ajan kuluttua liikkua ryhmänä seuraavaan pöytään. Menetelmän lopussa kirjurit esittelevät lopputulokset. (Innokylä 2017c.) Toisen toteutustavan mukaan erillisiä kirjureita ei valita, vaan jokainen ryhmän jäsen voi kirjata omia ja keskustelun tuotoksena syntyneitä ideoita ylös. Toteutustavassa vain osa jokaisesta ryhmästä siirtyy seuraavan pöytään muutaman minuutin ideoinnin jälkeen. Vaihdos voidaan suorittaa useampaan kertaan. Toteutustavan lopussa jokainen pöytäseurue tuo esille muutaman idean. (Tevere Oy 2017d.)

3.4 Avoin tila

Avoin tila on ideointi- tai ongelmanratkaisumenetelmä, jossa tarkoituksena on luoda mahdollisimman paljon uusia ideoita valittuihin aiheisiin. Nimensä mukaisesti menetelmässä liikutaan vapaasti avoimessa tilassa joko yksin tai ryhmässä. Menetelmä vaatii toimiakseen riittävän suuren tilan sekä enimmillään 50 osallistujaa. (Tevere Oy 2017b.)

Menetelmä alkaa ideoitavien aiheiden yhteisellä valinnalla. Osallistujat voivat halutessaan pohtia pareittain tai pienissä ryhmissä käsiteltäviä aiheita yhteisen keskustelun sijaan. Aiheet kirjataan ylös ja ehdotetuista aiheista valitaan tärkeimmät

yhteiseen tarkasteluun. Yleensä sopiva määrä on 4–5 aihetta. Tämän jälkeen valitut aiheet kirjataan erillisille papereille, jotka sijoitetaan kynien kera eri puolille tilaa. Jokaisen paperin ympärille tulee mahtua useampi osallistuja keskustelemaan häiriöittä. Ensimmäisenä paperille saapunut osallistuja kirjaa ideoitaan tai paperin äärelle kokoontuneiden osallistujien ajatuksia ylös. Kirjaaja voi milloin tahansa lopettaa kirjaamisen, antaa kynän toiselle osallistujalle tai siirtyä toiselle paperille. Samalle paperille voi myös halutessaan palata myöhemmin takaisin. Työskentelyn jälkeen tuotetut ideat käydään yhdessä läpi, tehdään tarvittaessa yhteenvetoja ideoista ja sovitaan mahdollisista jatkotoimenpiteistä. Avoin tila -menetelmään tulee varata 15–45 minuuttia. (Tevere Oy 2017b.)

3.5 Six Hats

Six Hats, usein myös Six Thinking Hats eli kuusi ajatteluhattua on ajattelun ja keskustelun apuvälineenä käytettävä menetelmä. Suomessa menetelmä tunnetaan myös nimellä mietintämyssyt. Ajatteluhatut auttavat osallistujaa tuottamaan ideoita sekä keskittymään yhteen asiaan kerrallaan yhdestä näkökulmasta. Jokaisella hatulla on erilainen ajattelumalli ja rooli, jota hatunpitäjän tulee noudattaa. Roolissa ollessaan osallistuja ilmaisee ajatuksensa helpommin kuin omana itsenään. Hatut lisäksi edistävät kehitettävään asiaan lähestymistä uusista näkökulmista. (Innokylä 2017b; Tevere Oy 2017c.)

Menetelmää voidaan käyttää sekä yksin että ryhmässä (Innokylä 2017b; Tevere Oy 2017c). Eriväriset hatut kuvastavat eri ajattelutapoja. Värit sekä niiden merkitykset saattavat vaihdella, mutta yleisesti ne ovat taulukon mukaiset (Taulukko 1). Hattuja voidaan käyttää kahdella eri tavalla, joko kaikki osallistujat käyttävät samanaikaisesti samanväristä hattua tai jokaisella osallistujalla on erivärinen hattu. (Tevere Oy 2017c.)

Taulukko 1. Ajatteluhattujen värien merkitykset (Tevere Oy 2017c)

Valkoinen	Faktat, Objektiivisuus
Punainen	Tunteet, Intuitiivisuus
Musta	Riskit, Negatiivisuus
Keltainen	Edut, Optimistisuus
Vihreä	Uudet ideat, Luovuus
Sininen	Keskusteluprosessin reflektointi ja kirjaaminen

4 TANSSI

4.1 Tanssin määrittelemine

Tanssi voidaan määritellä monella eri tapaa. Se voidaan käsittää kulttuurisena muotona, joka syntyy luovasta kehollisesta toiminnasta ja jota harjoitetaan yhteiskunnassa eri asiayhteyksissä ja ympäristöissä. (Lehikoinen 2014,13.) Toisaalta tanssia voidaan pitää kehon liikkeenä tilassa ja ajassa (Hämäläinen 1999, 33). Tanssijan uppoutuminen kokemaansa hetkeen tekee liikkeestä tanssia. Tanssija on yhtä aikaa keskittynyt niin omaan kehoonsa, toisiin tanssijoihin kuin ympäröivään maailmaan. (Anttila & Jalkanen 2003, 117–118.) Koreografisesta näkökulmasta laadittu analyysimalli määrittää tanssin rakentuvan neljän eri osatekijän varaan, joita ovat: henkilö, liike, ääni ja tila (Lehikoinen 2014, 75).

Yhteistä kaikille määritelmille on se, että tanssiin tarvitaan aina tanssija sekä hänen toteuttamansa liike tietyssä tilassa. Anttila ja Jalkanen (2003) lisäävät määritelmäänsä vielä "mielen liikkeet". Tanssi kertoo jostain tunteesta, muistosta tai tarinasta, joka herättää tunteita ja mielikuvia sekä tanssijassa että katsojassa. (Anttila & Jalkanen 2003, 117–118.) Tanssinopettaja Teija Seppälä (2017) tukee myös edellistä määritelmää. Tanssi on teknistä osaamista, opeteltuja askeleita tai improvisaatiota, mutta vasta tunne ja ilmaisu tekevät tanssista tanssia. Tanssilla pyritään ilmaisemaan asioita. (Seppälä 2017.)

Tanssi sijaitsee maailmassa, joka on pääasiassa nonverbaali, mutta vaatii verbaalisen ja kirjallisen kielen ymmärtämistä. Se rakentuu motoristen taitojen varaan, jotka jokaisella on, mutta vaatii näiden taitojen jatkuvaa jalostamista. (Overby & Bradley 2007, 4.)

Tanssin kenttä on hyvin laaja ja pitää sisällään monenlaisia tanssimuotoja, kuten klassista balettia, etnisiä tansseja ja tanssiterapiaa. Tanssimuodot voidaan jakaa joko esittävään tanssiin, osallistuvaan tanssiin tai näiden yhdistelmään. Esittävää tanssia ovat muun muassa moderni tanssi ja jazztanssi. Näissä tanssimuodoissa tanssi mielletään esittävänä taiteena. Osallistuvassa tanssissa sen sijaan tanssi on sosiaalisen kanssakäymisen väline, eikä esiintymistä tapahdu mahdollisesti lainkaan. Osallistuvaa tanssia ovat esimerkiksi heimo- ja seuratanssi. Lasten ja

nuorten tanssissa on sekä esittävän että osallistuvan tanssin piirteitä. Tanssinopetuksen alkuvaiheessa osallistuvan tanssin luonne painottuu, mutta opetuksen edetessä esittävän tanssin merkitys kasvaa asteittain. (Anttila 1994, 8–9.)

4.2 Showtanssi

Showtanssi on esittävää tanssia, jossa tarinankerronta tapahtuu liikekielen ja tunnetilojen avulla. Tanssitekniikaltaan showtanssi pohjautuu vahvasti jazztanssiin ja balettiin, mutta tanssi ottaa vaikutteita myös muista tanssityyleistä. (Tanssikeskus Citydance 2017.) Showtanssi eroaa muista tanssilajeista rajoittamattomalla yhdistämismahdollisuudellaan: tanssiin voi yhdistää mitä vain tanssilajeja (Seppälä 2017).

Showtanssissa idea ja asut ovat isossa roolissa (Seppälä 2017). Showtanssiin kuuluvatkin usein erilaiset show-elementit, kuten rekvisiitat, nostot ja akrobatia (Tanssikeskus Citydance 2017).

4.3 12–15-vuotiaat tanssijat

Lasten ja nuorten tanssiharrastuksessa tanssinopetus on paljon muutakin kuin motoristen taitojen siirtämistä opettajalta oppilaalle tai askelsarjojen opettelemista. Lasten ja nuorten tanssinopetus on enemmänkin tanssikasvatusta, jossa pyritään tanssijaksi tekemisen sijasta kasvattamaan ihmistä ja tukemaan hänen kokonaisvaltaista persoonallisuuden kehittymistään. (Hartojoki 2003, 7.) Tanssikasvatuksessa erilaiset aistiharjoitukset ovat tärkeässä roolissa, sillä keskittyminen liikkeen muotoon, laatuun sekä sen tuottamiin aistimuksiin auttavat yksilöä löytämään selkeyttä ja järjestystä rakentuvaan kuvaansa niin itsestä, ympäristöstä kuin toisista ihmisistä (Anttila 1994, 14).

Tanssinopetuksen tulee tarjota lapselle ja nuorelle jatkuva mahdollisuus kokea mielihyvää ja elämyksiä, itse tekemällä mieltää tanssia sinänsä, omaksua luonnollisen yhdessä tekemisen ulkoiset ja sisäiset pelisäännöt, oppia esteettisyyteen niin vastaanottajana kuin tekijänä sekä saamaan tietoa tanssista taiteena ja sosiaalisena toimintana (Viitala 1998, 29). Tanssin on tärkeää olla lähtöisin nuorista

ja heidän omista ideoistaan, eikä opettajan (Brinson 1993, 187). Tanssinopetuksen tärkein tavoite on kuitenkin auttaa ja rikastuttaa lapsen ja nuoren kehittymistä mahdollisimman ehjäksi yksilöksi (Viitala 1998, 35).

Tanssi asettaa erityisvaatimuksia keholle. Nuorella nämä erityisvaatimukset kuitenkin korostuvat kasvupyrähdysten takia. Vauhdikas pituuskasvu aiheuttaa lihasten luonnollista jäykistymistä, kun lihakset eivät kykene venymään siihen tahtiin kuin luut kasvavat. Tanssijalla lyhentyneet lihakset heikentävät tanssimista muun muassa liikeratojen kaventumisen takia, vaikka muuten arkielämässä vaikutuksia ei huomaisikaan. Lihasten pituutta voi lisätä venyttelemällä. Tanssija tarvitsee pitkien lihasten lisäksi lihaksiinsa voimaa. (Jouhtinen 2003, 7–8.)

Kasvupyrähdyksessä valtavat fyysiset, psykologiset ja sosiaaliset muutokset sijoittuvat aikaan, jolloin nuori tanssija on hyvin haavoittuvainen. Dramaattisesti heittelevät hormonimuutokset aiheuttavat äkillistä pituuden lisääntymistä ja lihasvoiman sekä koordinaation vähentymistä. Yhteen laitettuna, nämä muutokset voivat häkellyttää ketä vain nuorta. (IADMS Education Committee 2000, 1.)

Nuoren kasvupyrähdysten aikana tehdyillä valinnoilla voi olla suuri vaikutus tanssijan ammatilliselle kasvulle ja tulevaisuuden terveydelle. Vanhempien, opettajien kuin myös tanssijoiden itse tulee olla tietoisia fysiologisista muutoksista, psykologisista ongelmista, ravitsemuksen huomioimisesta ja harjoittelun muuttamisen tarpeellisuudesta. (IADMS Education Committee 2000, 1.)

4.3.1 Fysiologiset muutokset

Kasvupyrähdysten fysiologisilla muutoksilla tarkoitetaan lisääntynyttä pituutta, kehon massaa, käsien ja jalkojen pituutta sekä muuttuvaa raaja–vartalo-suhdetta. Hermoston kamppaillessa pysyäkseen lihas- ja luustomuutosten mukana, tanssija kokee heiluntaa koordinaatiossa ja tasapainossa. (IADMS Education Committee 2000, 1.)

Käsien ja jalkojen pitkät luut kasvavat vartaloa aiemmin, mikä haastaa tanssitunnilta vaadittavan vakaan vartalon ylläpitämisen. Raajojen kasvu voi olla myös epäsymmetristä, toisen käden kasvaessa toista vauhdikkaammin. Koska lihakset harvemmin pidentyvät luiden kanssa samaan tahtiin, voima ja joustavuus voivat

vähentyä. Luiden päässä olevat kasvulevyt voivat olla alttiita loukkaantumisille, erityisesti alueilla, joissa vahvat jänteet liittyvät. Polvi on hyvä esimerkki tällaisesta alueesta. (IADMS Education Committee 2000, 1.) Nuorten naistanssijoiden yleisimmät loukkaantumiset tapahtuvat juuri polven alueella (Steinberg ym. 2013).

Kasvupyrähdyksen puhkeaminen, kesto ja tahti ovat jokaisella yksilöllisiä. Yleisesti kasvupyrähdys alkaa 11–14-vuotiaana ja kestää 1,5–2 vuotta. Toisten nuorten kasvaessa hitaasti ilman dramaattisia muutoksia, toiset voivat kasvaa jopa yli senttimetrin kuukaudessa. (IADMS Education Committee 2000, 1.)

Edellä mainituilla fysiologisilla muutoksilla voi olla merkittävä vaikutus tanssitaidoille. Monet tanssijat tuntevat kokonaisvaltaista teknisten taitojen ja kontrollin heikkenemistä. Nuori tanssija voi erityisesti huomata vähentyneen voiman ja joustavuuden matalampana jalan ojennuksena. Huonontunut koordinaatio ja tasapaino tekevät pirueteistä ja pitkistä tasapaino-osuuksista vaikeita. Jalkojen pidentyminen suhteessa selkärankaan haastaa tanssijan kyvyn ylläpitää kunnollista (neutraalia) lantion ja vartalon linjausta. Teknisen hallinnan vähentyessä, loukkaantumisen riski kasvaa. (IADMS Education Committee 2000, 1.)

4.3.2 Psykologiset haasteet

Dramaattiset hormonivaihtelut yhdistettynä taitotason laskemiseen voivat tehdä kasvupyrähdyksestä emotionaalisesti haastavan ajan. Tanssija ei enää kykene esiintymään sillä tasolla, mikä oli aikaisemmin itsestäänselvyys. Ellei hän ole hyvin informoitu muutoksesta, kokee hän todennäköisesti epäluottamusta tanssitaitoihinsa sekä epäluottamuksesta johtuvaa itsetunnon laskua. Tanssijasta saattaa myös tuntua, että vain hänen ryhmäläisensä kehittyvät. Vartalon muodossa ja koossa tapahtuvat muutokset voivat lisäksi tuoda haasteita positiiviselle minäkuvalle, eritoten siroa ruumiinrakennetta arvostavassa tanssiympäristössä. (IADMS Education Committee 2000, 1.)

Nuorelle tulee kertoa kasvupyrähdyksen olevan väliaikainen vaihe, eikä pysyvä tila. Aiempi taito palaa takaisin, kun vartalo on alkanut saada kasvuvauhtia kiinni. Tanssijan tulee kuitenkin ymmärtää, että kasvupyrähdys ottaa oman aikansa.

(IADMS Education Committee 2000, 1–2.) Opettajan kannustus ja tuki ovat nuoren itseluottamukselle ensisijaisen tärkeitä. Ulkonäköpaineista yhdessä ja avoimesti keskusteleminen koetaan myös tärkeänä. (Seppälä 2017.)

Lapin Urheiluopiston tanssinopettaja Piia Semeri kertoo haastattelussa kasvupyrähdyksen aikana nuoren olevan herkässä tilassa. Hänen keskittymisensä on suuntautunut enemmän ryhmää kohtaan kuin siihen, mitä tanssitunnilla tehdään. Hän ei heittäydy tekemiseen. Nuorelle ovat erittäin tärkeitä muiden mielipiteet sekä se, miltä hän näyttää ulospäin. Omien tanssitaitojen kehittäminen koetaan vasta toissijaisena asiana. Muiden mielipiteisiin liittyy vahvasti myös sopeutumisen tarve. Esimerkiksi ryhmän normien vaatiessa, nuori saattaa esittää osaamantonta osaamassaanakin liikkeessä tai suorittaa liikkeen samalla tavalla muiden tanssijoiden kanssa. Hyvin harvoin nuori poikkeaa vapaaehtoisesti muun ryhmän toiminnasta. Ilmaisullisuuden, esiintyjyyden ja itsetuntemuksen kehittyminen hidastuvat tämän takia. (Semeri 2017.)

4.3.3 Nuoren tanssijan tanssitunti

Nuorilla on kova into oppia uutta, joten tanssituntien tulisi olla mahdollisimman vaihtelevia ja monipuolisia. Tunnit ovat teknisesti aikaisempaa vaativampia ja erilaisten temppujen kokeilu tulee aiheelliseksi. Tavoitteita myös syvennetään. Kehonhallinnan ja liikkuvuuden vahvistaminen on ikäryhmällä tärkeää. (Seppälä 2017.)

Kasvupyrähdyksen aikana tanssitunnin tulee olla fyysisesti vähemmän rasittava. Lisäksi iskeviä liikkeitä, kuten hyppyjä ja haastavia nostoja sekä polvia kuormittavia liikkeitä tulee rajoittaa. Tämä aika voidaan käyttää tanssijan teknisen ymmärryksen lujittamiseen ja taiteellisuuden parantamiseen. Opettaja voi keskittää tanssijan huomion vartalon ja lantion vakauttamiseen asentokorjauksien kautta. Tämä puolestaan johtaa syvempään kinesteettiseen tietoisuuteen. Vartalon hallinnan huomioiminen tanssitunnilla voi tuottaa kahdenlaista hyötyä: loukkaantumisten minimoiminen sekä hyvin liikemallien vahvistaminen. Samantapaisesti, proprioseptisten taitojen (tietoisuus kehon asennosta ja liikkeestä) kehittämisellä yksinkertaisten harjoitusten kautta on pitkäkestoisia hyötyjä. (IADMS Education Committee 2000, 2.)

Toisaalta ihmiskeho on luotu kestäväksi kovia rasituksia. Inhimillinen rasituksen lisääminen ennemminkin kehittää kehoa kuin aiheuttaa sille harmia. Myöskään liikkeiden rajoittamiseen ei voi luoda säännönmukaisuutta, vaan jokaisen yksilön kohdalla tulee määrittää mahdollisesti rajoitettavat liikkeet erikseen. Turvallisuuteen pitää pyrkiä, mutta on mahdotonta etukäteen sanoa mikä millekin keholle sopii. (Semeri 2017.)

Murrosiän tanssinopetus on usein lasten ja aikuisten tanssitunteihin verrattuna enemmän oppilaskeskeistä, persoonia ja yksilöllisyyttä korostetaan. Hyvän ryhmähengen painottaminen on kuitenkin myös avainasemassa. (Seppälä 2017.) Tehtäväsuuntautuneen motivaatioilmaston luominen tanssitunneille on suositeltavaa, sillä se parantaa tutkitusti nuorten hyvinvointia, luovuutta ja sitoutumista tanssiin (Aujla, Nordin-Bates, Redding & Jobbins 2014, 20).

Tanssi mahdollistaa yhdessä tekemisellä nuoren sosiaalis-emotionaalista kasvua. Tanssitunti tarjoaa luontevia, motivoituja ja palkitsevia tilaisuuksia harjoitella ryhmäläisen hyväksymistä pariksi ja yhteistyökumppaniksi. Lisäksi tanssitunnilla syntyy aina jonkinlaista fyysistä kontaktia. Kaikki tämä johdattaa oikein ohjattuna nuorta hyväksymään ja kohtaamaan erilaisia ihmisiä. (Viitala 1998, 39.)

Yhteistoiminnallisen oppimisen peruselementit ovat selkeimmin havaittavissa kilpailu- ja näytöstansseissa. Tanssiryhmä työskentelee aina kohti yhteistä tavoitetta. Vaikka kilpailukoreografiassa usein tuodaan esiin yksittäisten tanssijoiden vahvuuksia, jokaisen tanssijan panos on yhtä ratkaiseva koreografian onnistumisen kannalta. Tanssijoiden kesken ei saa muodostua kilpailua, eli ryhmän tulee olla toimiva ja tasa-arvoinen. Tanssiryhmässä korostuvat kokonaisuus ja jokaisen yksilön tärkeys. (Seppälä 2017.)

4.4 Tanssikoreografia

Hyvin yksinkertaisesti esitettyä koreografiaa on liikkeiden järjestys, jolla pyritään ilmaisemaan ajatuksia tai ideoita. Sen sijaan koreografia taiteena on paljon monimutkaisempi ja eikä asetu tietyn määritelmän sisään. (Green 2010, 4.)

Tanssikoreografia on kokonaisuus monista osa-alueista. Siihen kuuluvat muun muassa: aihe; tilankäyttö; sommitelmat; liikemateriaalin laatu; ilmaisu; tanssiryhmän iän, tason, koon, ynnä muun huomioiminen; omaperäisyys; musiikin käyttö; dynamiikka; rekvisiitta; puvustus ja valaistus. Jokainen osa-alue on koreografian kannalta tärkeä, mutta omaperäisyyteen, ideaan ja tanssiryhmän huomioimiseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota. (Seppälä 2017.) Menestyksekkään koreografian luominen edellyttää koreografilta tietoa tanssin materiaaielementeistä ja rakentamismenetelmistä sekä ymmärrystä työskenneltävästä tyylistä (Smith-Autard 2004, 3).

4.4.1 Tanssikoreografian luomisen aloittaminen

Koreografia syntyy joko toimeksiannosta tai ideasta. Koreografilla voi olla koreografian idea mielessään jopa vuosia ennen kuin hän saa tilaisuuden sen täytäntöönpanoon. (Cooper 1998, 26–27.) Idea voi syntyä esimerkiksi aiheen, tunteen, kappaleen tai liikkeen pohjalta (Hämäläinen 1999, 37; Seppälä 2017). Vaihtoehtoisesti, tanssi voi kummuta myös toimeksiannosta. Cooperin (1998) mukaan toimeksiannon varmistamisen sekä määrääjän luomisen jälkeen, koreografian tulee vastata seuraaviin kysymyksiin:

- Luodaanko koreografiaa tanssille vai teokselle?
- Minkä tyyliässä ohjelmassa koreografia esitetään?
- Kuinka pitkä koreografia on?
- Minkä tyyliä liikkeitä työssä käytetään?
- Keitä koreografiassa esiintyy ja montako heitä on?
- Paljonko aikaa koreografian työstämiseen on?
- Mikä on budjetti? (Cooper 1998, 26–27.)

Nämä kysymykset antavat työlle yleisvaikutelman, tyylin ja lähtökohdan. Jokainen vastaus luo työlle rajan, jonka sisällä koreografia hakee muotoaan sekä saanelee tälle tietyt piirteet. Rajoitusten ajatellaan usein estävän luovuutta, kun itse

asiassa ne helpottavat vaihtoehtojen karsinnassa ja työn suunnan löytämisessä. (Cooper 1998, 26–27.)

Tanssin ja teoksen suurin ero on kesto. Tanssi kestää korkeintaan kahdeksan minuuttia, kun teoksella ei niinkään ole takarajaa. Jotkut teokset sisältävät sarjan erillisiä tansseja, joissa jokaisessa on selkeä alku ja loppu. Toisissa taas osat voivat olla enemmän sulautuneina toisiinsa, jolloin siirtymistä koreografiasta toiseen ei edes huomaa. Monet teokset sisältävät molempia edellä mainittuja tapoja. (Cooper 1998, 27.)

Koreografian esittämistapa on myös ratkaiseva. Mikäli työ esitetään osana muuta ohjelmaa, tulee koreografian usein olla sidoksissa muihin töihin. Lisäksi työn aikatauluttamista tulee miettiä. Avausnumerot ovat yleisesti vaatimattomampia kuin esimerkiksi lopetusnumerot. (Cooper 1998, 27.)

Koreografian kestolla on suuri merkitys sille, kuinka se otetaan vastaan. Mitä vähemmän tanssijoita koreografiassa tai kohtauksessa sitä lyhyempi se yleensä myös on. Soolot ja duetot voivat kestää vain kaksikin minuuttia, sillä ne vaativat tanssijalta suunnatonta tarkkuutta ja kestävyyttä. Näitä ominaisuuksia on hankala ylläpitää pitkiä jaksoja. Kun koreografian pituus on selvinnyt, kannattaa arvioida kuinka kauan yleisön kiinnostusta pystyy ylläpitämään. (Cooper 1998, 28.) Del Pilar Naranjo Rico kertoo kirja-arvostelussaan modernin tanssin tanssihistoriassa tuotteliaana koreografina tunnetun Doris Humphrey aikoinaan kirjoittaneen ”All dances are too long” (Del Pilar Naranjo Rico 2017). Teosten lyhentäminen helpottaa yleisön kiinnostuksen säilyttämistä, eikä yleisön tarvitse arvuutella milloin väliaika alkaa (Cooper 1998, 28).

Toisaalta tanssin tulee olla tarpeeksi pitkä vaikuttavuuden ja yleisön mielenkiinnon saavuttamiseksi. Koreografian tulisi sallia liikkeiden luontaista kehitystä sekä mahdollisesti myös yllättäviä ideoita. Siinä tulisi olla aloitus, keskivaihe ja lopetus. Teeman tulisi kehittyä selkeästi ja loogisesti, oli se sitten liikkein tai draaman keinoin tuotu julki. Koreografian tulisi myös olla kekseliäs. Vaikka rakenne on koreografiassa tärkeä, toimii se lähinnä kehyksenä artistin mielikuvitukselle. (Cooper 1998, 28.)

Koreografiat jaetaan yleistyyliltään joko tekniikkaperusteisiin töihin tai töihin, jotka eivät ole tekniikkaperusteisia. Tekniikkaperusteisiksi töiksi luetaan muun muassa baletti, moderni tanssi ja jazztanssi. Niin kutsutuissa epäteknisissä töissä on usein tarkoituksena haastaa yleisesti hyväksytyjä, itsestäänselvyyksinä pidettyjä malleja. Monissa tansseissa kuitenkin yhdistyy sekä teknisiä että epäteknisiä puolia. (Cooper 1998, 29.)

Tanssijat, heidän määränsä sekä käytettävä aika ovat aina sidoksissa koreografian suunnitteluun. Mitä suurempi ryhmä sitä kauemmin aikaa harjoitteluun kuluu. Tulee myös muistaa, että todennäköisesti kaikkeen kuluu odotettua enemmän aikaa esimerkiksi loukkaantumisten ja poissaolojen myötä. Lasten kanssa harjoittellessa tulee lisäksi huomioida riittävä toistaminen ja edellisten harjoitusten kertaaminen. Budjetti vaikuttaa tanssijoiden määrään ja taitotasoon, harjoitusaikaan, esiintymispaikkaan, puvustukseen sekä varmasti moneen muuhunkin. (Cooper 1998, 29–31.)

4.4.2 Esiintymispaikka

Sopivan esiintymispaikan löytäminen on yksi suurimmista haasteista. Kaikista taiteen muodoista, tanssi tarvitsee eniten tilaa. Näyttämön tulee olla leveän lisäksi myös syvä, sillä vain riittävässä syvyydessä tanssija voi toteuttaa diagonaalissa sarjan hyppyjä. Tietysti katon korkeus on myös ratkaisevassa asemassa hyppöjen ja nostojen kannalta. (Cooper 1998, 5.)

Jokaisessa esiintymispaikassa peruselementit ovat samoja, vaikkakin yksityiskohdat voivat vaihdella. Esiintymispaikasta löytyvät aina: *the performance area* (näyttämö), *the audience area* (katsomo), *the backstage area* (esiintymistilan takana oleva tila, jossa usein pukuhuoneet) ja *the front-of-house area* (yleisölle avoin alue, sisältää usein katsomon, kioskeja, lipunmyyntipisteet). Muoto, ulottuvuudet, tunnelma ja palvelut/laitteisto ovat ne tekijät, jotka luovat eron esiintymispaikkojen välillä. Paikkaa valittaessa tulee varmistua kolmesta asiasta: tilan käyttäminen parantaa esitystä, yleisö näkee esityksen selvästi sekä yleisöllä on esityksen aikana mahdollisimman hyvä olla. (Cooper 1998, 5-6.)

Näyttämön ja katsomon asettelu lukeutuu yleensä johonkin seuraavista kategoriasta: *proscenium*, *end stage*, *thrust stage*, *in-the-round*, *traverse form*, *site-specific work*. **Proscenium**-näyttämöissä on arkkitehtoninen kehys, joka tunnetaan proscenium-kaarena. Näyttämöt ovat myös syviä sekä usein kaarevia. (Theatres Trust 2017.) Proscenium-näyttämöissä ovat erotettuna näyttämö ja katsomo toisistaan (Cooper 1998, 6).

End stage -näyttämöissä näyttämö ja katsomo ovat samassa tilassa, näyttämöalue on arkkitehtonisesti määrittelemätön. Katsomo voi olla samassa tasossa näyttämön kanssa, kuitenkin mieluummin hieman korotetusti. (Cooper 1998, 6.)

Thrust stage -näyttämöissä katsojat istuvat kolmella sivulla. Näyttämöitä käytetään usein esiintyjien ja katsomon välisen intiimiyden lisäämiseen. (Theatres Trust 2017.) **In-the-round**-näyttämöissä näyttämö on katsomon ympäröimä. Asettelu on kuitenkin harvemmin pyöreä, useammin neliö tai monikulmio. Kulissit ovat minimaaliset ja tarkasti asetetut yleisön esteettömän näköalan takaamiseksi. (Theatres Trust 2017.)

Traverse form -näyttämöissä yleisö istuu toisiaan vastakkain pitkän suorakulmaisen näyttämön kahdella sivulla. Näyttämötyyppi mahdollistaa jopa katsomon huonoimpien paikkojen suhteellisen läheisen kontaktin näyttämöön. (Cash 2017.)

Site-specific theatre tai **site-specific work** tarkoittaa uudenlaisessa esiintymispaikassa, kuten pubissa, kodissa, tai varastossa tuotettua esitystä (Theatres Trust 2017). Tilassa ei ole välttämättä lainkaan istuimia ja yleisö voi mahdollisesti liikkua alueella. Uudenlainen esiintymispaikka tuo onnistuneesti tanssia uuden yleisön tietoisuuteen. (Cooper 1998, 7, 13.)

Lattiamateriaali vaikuttaa hyvin vahvasti tanssin toteutukseen. Tärkeimmät huomiokohteet ovat lattian alusrakenne/ alustan joustavuus ja pintamateriaali. (Cooper 1998, 18.)

Vain harva tanssiliike ei ole sidoksissa alustan joustavuuteen. Lattian joustavuus vaikuttaa hypyn ponnistukseen sekä laskeutumiseen kuten myös kaatumiseen, pyörimiseen, nostoihin ja polkaisuihin. (Cooper 1998, 18.) Selkärangan ja jalkojen lihaksiin sekä niveliin kohdistuu suunnatonta kulutusta ja repimistä, joten asianmukainen jousto on elintärkeää loukkaantumisten ja vammojen ehkäisemiseksi

sekä minimoimiseksi (Howse & Hancock 1992, 75; Cooper 1998, 18; Anttila & Jalkanen 2003, 122).

Monilla lavoilla on jonkin asteisia kallistumia, vaikka kallistettu lava vaikuttaa merkittävästi tanssijan tasapainoon sekä altistaa vammojen kehittymiselle. Lattian kaltevuutta vaihteleva tanssija joutuu alinomaan säätämään painotuksiaan, usein täysin sopeutuen vasta useiden suoritusten jälkeen. Kallistettu lava voi luoda todellisia ongelmia kokemattomille tanssijoille, erityisesti varpaiden kärjillä tanssiessa ja käännöksissä. (Howse & Hancock 1992, 76; Cooper 1998, 18–19.)

Sovelias pintamateriaali tanssimiseen on tasainen, sileä sekä minimaalisen liukas (Cooper 1998, 18–19). Yleensä tanssilattia on joko puinen tai sen peittää tanssimatto. Molemmat vaihtoehdot ovat hyviä, kunhan pinta on sileä, ilman kumuja, kuoppia, väljiä lautoja tai mitään muutakaan lattiasta erottuvaa. (Cooper 1998, 19; Anttila & Jalkanen 2003, 122.)

4.4.3 Tyyli ja design

Tanssi sijaitsee musiikin tavoin ajassa, mutta maalausten ja veistosten tavoin myös tilassa. Koreografian luominen on ajan ja tilan hallintaa. Koreografian taito antaa muodon, selkeyden ja kiinnostavuuden liikkeille. Se auttaa koreografia ilmaisemaan ideansa sekä mahdollistaa yleisölle näiden ideoiden ymmärtämisen. (Cooper 1998, 23–24.) Koreografian instrumenttina on ihmiskeho, jonka liikkeistä ja eleistä hän rakentaa taiteellisen esityksen (Cooper 1998, 23–24; Kuusela 1998, 24).

Kuten musiikki, tanssi jatkuu tietyn aikaa, toisin kuin maalaus tai veistos, jossa ”esitys” on tehty kerran. Maalauksen ei tarvitse kestää minutteja, mutta tanssiesityksen tulee olla selkeä ja kiinnostava kymmenenkin minuutin ajan. Tämän takia koreografian tulee jatkuvasti kehittää liikeideoitaan. (Cooper 1998, 24.) Toisaalta tanssi on aina kokemuksena ainutkertainen. Se ei voi toistua täsmälleen samanlaisena, koska toistettuna siitä on jo olemassa ensimmäinen kokemus. (Kuusela 1998, 25.)

Tila voidaan ajatella kolmiulotteisena kanvaasina, jossa liikesarjat sijaitsevat sekä vertikaalisesti että horisontaalisesti. Hyvä koreografi tutkii ja hyödyntää tilan

täyttä potentiaalia. Lineaarisen puolen lisäksi vertikaalinen ja horisontaalinen taso tarjoavat koreografille monia mahdollisuuksia. Ylöspäin suuntautuvat liikkeet voivat antaa mielikuvan tavoitteellisuudesta, kun taas lattiaa kohden tehtävät liikkeet nähdään enemmänkin luopumisena tai mielenkiinnottomuutena. (Cooper 1998, 24.)

Tilan spatiaalisia designeja ovat taso, muoto, suunta, ulottuvuus, perspektiivi ja fokus. Ihmistenvälisiä tiloja ovat puolestaan intiimi, henkilökohtainen, sosiaalinen ja etäinen. Tilanhallinnan periaatteiden ymmärtäminen tehostaa tilan käyttöä. (Schrader 1996, 73.)

Symmetria kuuluu osaksi muotoa. Koreografian on tärkeää ymmärtää symmetrian sekä epäsymmetrian merkitys ja tasapaino. (Schrader 1996, 75–76; Cooper 1998, 24–25.) Symmetriset liikkeet luovat tasaisuutta ja tyyneyttä, mutta niiden liikakäyttö tekee työstä ennalta-arvattavan ja tylsän. Epäsymmetriset liikkeet epä säännöllisin väliajoin ovat stimuloivia ja arvaamattomia, jonka johdosta myös katsojasta kiinnostavampia. (Cooper 1998, 24–25.)

Ajan ja tilan lisäksi liiketekijöiksi voidaan nimetä myös voima ja virtaus. Näitä neljää tekijää muuntelemalla muodostuvat kaikki erilaiset liikelaadut. Voima voidaan jakaa vielä määrään ja tapaan, eli tehdäänkö liike kevyesti vai voimakkaasti ja tasaisesti vai pulsseina. Virtaus liittyy liikkeen kontrolloinnin asteeseen. Virtavaa liikettä on hankala pysäyttää, kun puolestaan kahlittu liike pysähtyy vaivatta. Virtaus käynnistää liikkeen ja toimii sen perusvoimana. (Anttila 1994, 29–31.) Toisaalta tanssin voidaan ajatella muodostuvan vain kolmesta elementistä: ajasta, tilasta ja vaivannäöstä (effort). Tällöin vaivannäössä yhdistyvät voima ja virtaus. (Schrader 1996, 49–50.) Vaivannäöstä voidaan käyttää myös termiä energia (Green 2010, 30).

4.4.4 Musiikki

Moni ajattelee koreografian olevan vain liikkeiden sijoittamista musiikkiin, jolloin musiikki on koreografian lähtökohta. Todellisuudessa tanssin ydintä ovat liikkeet. (Blom & Chaplin 1982, 161.) Musiikki toimii kuitenkin useimmiten tärkeänä osana tanssia (Zallman 1979, 71; Vainio 2003, 155). Sama liike saattaa tuntua hyvinkin erilaiselta toiseen musiikkiin yhdistettynä tai vailla lainkaan musiikkia. Musiikki

herättää kuulijoissa erilaisia mielikuvia, tunnelmia ja tunteita. Musiikki vaikuttaa myös tanssin ilmaisuun ja luonteeseen. (Vainio 2003, 155, 162.)

Koreografien työskentelytavat vaihtelevat valtavasti. Jotkut koreografit inspiroituvat tietystä sävellyksestä, toisilla taas voi olla valmiina mielessään idea, johon he etsivät sopivaa musiikkia. Osa koreografeista hyödyntää jonkin kappaaleen rytmia ja rakennetta liikkeiden luomisessa, mutta myöhemmin vaihtaa kappaletta valmiiseen työhön. Jotkut puolestaan tekevät säveltäjien kanssa yhteistyötä luoden uutta musiikkia. Yhteinen tekijä näillä kaikilla valituilla musiikeilla on se, etteivät ne ole liian pitkiä. (Cooper 1998, 35.)

Jos koreografi kykenisi koreografian luomisen lisäksi säveltämään, voisi hän luoda tanssiin täydellisesti istuvan musiikin. Valitettavasti vaikka moni koreografi ei osaa säveltää, on heidän silti valittava koreografiaan sopiva säestys. (Blom & Chaplin 1982, 156.) Tästä syystä koreografian on tärkeää kuunnella monen tyylistä musiikkia (Blom & Chaplin 1982, 156; Cooper 1998, 35). Mitä enemmän hän tuntee eri musiikkigenrejä, sitä enemmän hänellä on repertuaaria mistä valita koreografiin musiikki (Cooper 1998, 35).

Tanssi voidaan toteuttaa hiljaisuudessa ilman musiikkia, erilaisten äänien säestämänä tai musiikin kanssa (Blom & Chaplin 1982, 156). Käytettävä musiikki voi olla melkein mitä vain miltä aikakaudelta tahansa: klassista, jazzia, kirkkomusiikkia, kansanmusiikkia, popmusiikkia, rockia ja niin edelleen. (Anttila & Jalkanen 2003, 132). Vaikka koreografi olisi valinnut koreografiaan musiikin, tanssi voi sisältää lyhyitä osuuksia, jotka tapahtuvat hiljaisuudessa. Kontrasti tuo hiljaisuudessa tapahtuviin liikkeeseen voimaa. (Blom & Chaplin 1982, 158).

4.4.5 Tempo ja rytmi

Musiikin tapaan myös tanssilla on oma temponsa ja rytmensä (Anttila & Jalkanen 2003, 130). Tempolla tarkoitetaan liikkeiden nopeutta, rytmillä puolestaan iskujen (beat) muodostamaa toistuvaa mallia tai kaavaa. Iskut ovat sekä tempon että rytmien perusta. (Schrader 1996, 60–64.) Tanssi rakennetaan usein seuraamaan musiikkia, mutta sillä voi olla myös omanlaisensa musiikista poikkeava rytmi. Tämä ei estä koreografiaa toimimasta, vaan rytmit voivat silti sopia saumattomasti yhteen. Toisaalta kaikissa koreografioissa ei ole lainkaan ulkopuolista

ääntä, vaan tanssijat tuottavat musiikin itse kehonsa äänillä ja rytmeillä. Myöskään "äänettömät", hiljaisuudessa toteutetut koreografiat eivät ole ennenkuulumattomia. Tällöin tanssilla ei ole selkeää tempoa ja tanssijan on tärkeää osata kuunnella hiljaisuutta, omaa kehoa sekä toisia tanssijoita. (Anttila & Jalkanen 2003, 130.)

Jokaisella liikesarjalla on oma rytminen rakenteensa. Se voi sisältää hidastumista, nopeutumista, taukoja tai aksenteja. Aksenteilla tarkoitetaan tässä yhteydessä jonkin liikkeen korostamista. Liikesarjan hahmottaminen ja suunnittelu on tärkeää, jotta koreografia ei olisi niin sanotusti tasapaksu tai musiikin rytmin liiallinen kopio. Yleisö myös odottaa koreografialta yllätyksellistä suhdetta musiikkiin. (Anttila & Jalkanen 2003, 130.)

4.4.6 Rekvisiitta

Rekvisiitan käyttöä on harkittava tarkasti, sillä ne voivat osoittautua mahtavaksi lisäksi koreografialle tai tuhota koreografian kauttaaltaan (Cooper 1998, 59–60; Green 2010, 232). Suurin huomio tulisi kiinnittää rekvisiitan integroimiseen liikkeen kanssa, luomaan siitä välttämätön osa liikettä. Tärkeää on myös harjoitella rekvisiitan kanssa, eikä vain kuvitella se. Todellinen esine eroaa aina kuitenkin kuvitellusta. Rekvisiitan paino, tekstuuri ja koko vaikuttavat kaikki siihen, kuinka sitä käytetään. Jos rekvisiitta sateenvarjon tapaan tekee asioita, on tekemiseen kuluva aika kokeiltava käytännössä. (Cooper 1998, 59–60.) Toisaalta rekvisiitalla on mahdollista edullisestikin tehdä tanssista tyylikäs ja parantaa liikettä (McGreevy-Nichols, Scheff & Sprague 2001, 31).

Tuolia pidetään yksinkertaisena rekvisiittana, mutta mielikuvituksellinen koreografi voi tehdä monia asioita sen kanssa. Ilmeisin vaihtoehto on tietysti istuminen. Istumista voi varioida esimerkiksi asettamalla tuoli poikkeavalla tavalla tai itse istumalla erilaisessa asennossa. Tuolia on mahdollista käyttää myös erilaisina välineinä, kuten aseena tai sille voidaan tehdä asioita, kuten nostaa maasta. Erilaiset tuolityypit luovat erilaisen vaikutelman. (Cooper 1998, 60.)

4.4.7 Puvustus ja maskeeraus

Tanssijoiden tulee pystyä tanssimaan pukujen kanssa. Sen lisäksi, että puvut sallivat liikkeet, niiden tulee olla mukavat ja kestävä. Mikäli koreografia sisältää nostoja, nostettavan tanssijan keskivartalossa on vältettävä koristeiden ja ulkonevien osien käyttöä. Pariliikkeissä ylipääntäänkin vartalosta ulkonevat osat tulevat helposti tielle. Mekkoa ja hametta käyttäessä tulee muistaa asianmukainen alusasu. (Cooper 1998, 49.)

Ellei tanssijoiden ole tarkoitus näyttää omituiselta tai rumalta, puvustuksen tulee aina olla tanssijaa imarteleva. Vertikaaliset linjat pidentävät ja kaventavat kun taas horisontaaliset linjat lyhentävät ja leventävät. Tummat värit yleisesti kaventavat ja vaaleat suurentavat. Kookkaat vaatteet tekevät tanssijasta suuremman näköisen. (Cooper 1998, 50.)

Pukujen ei tarvitse näyttää identtisiltä, sillä identtiset puvut usein muistuttavat uniformuja. Yhtenäisyys ilman identtisyttä saadaan luomalla pukuihin jotain samanaista, mutta myös jotain erilaista. Jokainen tanssija voi esimerkiksi pukeutua mustiin housuihin ja erivärisen yläosaan tai kaikki pukeutuvat siniseen, mutta sinisen eri sävyihin. Yhtenäisyyden etuna on jokaisen tanssijan yksilöllisyyden huomioiminen. Toisaalta identtisten asujen käyttö voi olla joissain tapauksissa perusteltua, sillä identtiset puvut luovat itsessään vahvan kannanoton. Monilla ihmisillä on vahva assosiaatio uniformujen ja erilaisten laitosten välillä. Uniformujen voidaan ajatella liittyvän esimerkiksi puolustusvoimiin, kouluihin, poliisivoimiin, sairaaloihin ja vankiloihin. (Cooper 1998, 50–51.)

Tanssikenkien tärkein ominaisuus on turvallisuus. Vaikka kenkien ulkonäkö ja käyttömukavuus ovat tärkeitä, kulkevat ne aina turvallisuuden ehdoilla. Kenkien tulisi sulautua jalkojen linjausten kanssa, eleganssin ja pituuden luomiseksi. Jos yleisön halutaan kiinnittävän jalkoihin erityistä huomiota, tästä voidaan kuitenkin poiketa. (Cooper 1998, 63.)

Tanssijan tulee pystyä liikuttamaan päätään vapaasti. Painavat, kookkaat tai epäluotettavasti asennetut koristeet, hatut tai kampaukset voivat horjuttaa tanssijan tasapainoa, aiheuttaen vaaratilanteita ja tehden nopeat käännökset mahdottomiksi. Ihmisen katse kiinnittyy pään alueelle. Jos se näyttää väärältä tai muuten

suhteettomalta, yleisölle syntyy helposti sopusoinnuton vaikutelma. (Cooper 1998, 70.)

Tanssijan meikki riippuu esiintymispaikasta, valaistuksesta ja yleisön etäisyydestä. Mitä vahvempi valaistus ja kauempana yleisö, sitä vahvempi meikki. (Wayburn 1980, 161; Cooper 1998, 78.) Meikki estää tanssijaa näyttämästä hialakalta tai kiiltävältä. Eri tilanteisiin ja rooleihin soveltuu erilainen meikki. (Bussell 1994, 47; Cooper 1998; 78.) Lapset tarvitsevat ainoastaan ripsiväriä, vähän luomiväriä ja huulipunaa. Halutessaan voi lisätä rajausväriä ja tummentaa kulmia. (Cooper 1998, 79.)

5 PROSESSI

5.1 Ensimmäinen tapaaminen: tutustuminen

Opinnäytetyöprosessi alkoi yhteistoiminnalliseen koreografiaan mahdollisesti osallistuvien nuorten tapaamisella toukokuun puolessa välissä. Tapaamisessa esittelin ensin itseni sekä opinnäytetyöideani, jonka jälkeen kartoitin heidän halukkuuttaan osallistua opinnäytetyön yhteistoiminnallisen koreografian työstämiseen sekä esittämiseen. Osallistumismahdollisuus herätti monissa nuorissa mielenkiintoa ja innostusta. Tapaamisen lopussa nuoret kertoivat alustavista ideoistaan sekä toiveistaan koreografialta (Liite 2). Nuorilla oli ollut kevätnäytöksessä iloisia, kepeitä ja tempoltaan nopeita tansseja, joten he kaipasivat nyt jotain tyystin erilaista. Nuoret toivoivat koreografialta mm. surullisuutta ja dramaattisuutta, sekä sen sisältävän hitaita kohtia ja pariakrobatiaa.

Tapaamisen jälkeen lähetin infokirjeen nuorten vanhemmille, jossa toistin nuorille kertamani asiat. Yhteensä viisi nuorta ilmoittautui halukkaaksi osallistua yhteistoiminnalliseen koreografiaan, heistä kolme oli 12- ja kaksi 13-vuotiasta tyttöä. Toimeksiantajani kuitenkin arveli vielä muutaman uuden tanssijan löytyvän Star-Line Cheer and Dance Schoolin syyslukukauden alkaessa. Ilmoitin pitäväni tuon mahdollisuuden avoinna ja suunnittelevani tanssin täten 6–8 tanssijalle viiden tanssijan sijaan. Suurempi osallistujajoukko tuo mielestäni opinnäytetyöhöni lisää sisältöä sekä tekee koreografiasta näyttävämmän.

Opinnäytetyössä käytettäviksi toimintamenetelmiksi valitsin Aivoriin, Learning cafen, Avoimen tilan ja Six Hatsin. Aloitin kartoittamalla ensin yhteistoiminnallisia toimintamenetelmiä, joista lähdin yksitellen karsimaan sopimattomia pois. Toimintamenetelmän tuli sopia ikäryhmälle, eli se ei saanut olla liian monimutkainen. Menetelmä tuli myös pystyä toteuttamaan tunnin sisällä ja olla sovellettavissa pienellekin ryhmälle. Kaikista tärkein kriteeri kuitenkin oli, että menetelmä sopi tavoitteeseemme: koreografian muodostamiseen, muokkaamiseen ja hiomiseen.

5.2 Ensimmäinen ideariihi: hahmottaminen

Ideariihien tarkoituksena oli luoda raamit koreografialle, jotta kykenisin niiden pohjalta luomaan kesän aikana alustavan koreografian. Molemmat ideariihet olivat suunnitellusti kahden tunnin mittaisia, jotta lämmittelyn, alkujännityksen sekä loppuvenyttelyjen jälkeenkin jäisi aikaa ideoiden syntymiselle ja kehittämiselle. Ideariihillä oli myös raamien luomisen lisäksi toinen tarkoitus – aikaansaada yhteenkuuluvuuden sekä osallisuuden tunnetta. Kaikki nuoret eivät olleet tanssineet aikaisemmin samassa ryhmässä, vaikkakin tiesivät toinen toisensa. Ideariihissä nuoret tutustuivat paremmin toisiinsa sekä persoonina että tanssijoina.

Ensimmäinen ideariihi alkoi lyhyellä keskustelulla, jonka tarkoitus oli luoda tunnille rento ilmapiiri. Keskustelimme muun muassa koulun päättymisestä sekä alkavasta kesälomasta ja sen suunnitelmista. Keskustelua seurasi yhteinen lämmittely. Muodostimme salin keskelle piirin, jossa jokainen nuori sai vuorollaan esitellä valitsemansa lämmittelyliikkeen. Toistimme yhtä liikettä kymmenen suoritusta, kunnes siirryimme seuraavaan liikkeeseen. Lämmittelypiirin tarkoitus oli lihasten lämpenemisen lisäksi osaltaan myös rentouttaa ilmapiiriä. Lämmittelyjen jälkeen suoritimme lyhyet venyttelyt.

Harjoitusta edeltävä lämmittely parantaa suoritusta, mukauttaa kehoa fysiologisesti tulevaan aktiviteettiin ja ehkäisee loukkaantumisia. Lämmitteleminen kasvattaa kehon lämpötilaa ja aineenvaihduntaa sekä lisää verenkiertoa. Perusteellinen lämmittely koostuu suurpiirteisistä harjoituksista ja venytyksistä, joita seuraavat yksityiskohtaisemmat liikkeet, askeleet ja yhdistelmät. Liikkeiden voimaa lisätään vähitellen, tarkoituksena nostattaa hikeä pintaan. (Vincent 1988, 30–31.)

Ensimmäiselle ideariihelle olin valinnut Aivoriihi-menetelmän. Olin valmiiksi suunnitellut käsiteltävät aiheet sekä apukysymykset, jotka johdattelisivat ajattelemaan aihetta eri näkökulmista. Aiheina olivat tila, tyyli, liike sekä puvustus ja maskeeraus. Osallistujalukumäärän ollessa viisi, koin järkevimmäksi jakaa heidät kahteen pienryhmään. Jokaista aihetta oli kymmenen minuuttia aikaa ideoida. Syntyneet ideat tuli kirjata paperille (Liite 3). Lopuksi kävimme yhdessä molempien pienryhmien ideat läpi ja päätimme mitä niistä toteuttaisimme. Kokeilimme myös konkreettisesti virinneitä liikeideoita, muovasimme niitä ja kehitimme uusia.

Ideariihen loppupuolella pidimme ”levyraadin”, jonka tarkoituksena oli kartoittaa nuorten mieltymyksiä sekä ajatuksia tulevan koreografian musiikista. Levyraati koostui yhteensä 15 kappaleesta, joita kutakin kuunneltiin arviolta 20 sekuntia. Näiden sekuntien aikana nuorten tuli kirjata mielipiteensä kappaleesta joko arvoasteikolla (4–10 tai 0–5), omin sanoin tai näiden yhdistelmällä. Viimeisenä ideariiheen kuului asianmukaiset loppuvenyttelyt kevyellä keskustelulla.

5.3 Toinen ideariihi: kehittäminen

Toinen ideariihi alkoi niin ikään keskustelulla rennon ilmapiirin mahdollistamiseksi. Keskustelua seurasi ensimmäisen ideariihen tapaan yhteinen lämmittely, jonka toteutin samanlaisena lämmittelypiirinä turvallisuuden tunteen luomiseksi. Lyhyet venyttelyt toteutettiin myös samalla tavalla.

Toisen ideariihen tarkoitus oli kehittää ja tarkentaa jo syntyneitä ideoita sekä eritoten lisätä liikeideoita käyttäen apunamme tuoleja ja viittoja, jotka olivat edellisessä ideariihessä tulleet valituiksi rekvisiitoiksi. Toinen ideariihi oli ensimmäiseen verrattuna vapaamuotoisempi, sillä emme edenneet jonkin tietyn toimintamenetelmän mukaisesti. Laitoin valitsemaamme tyyliin sopivan musiikin soimaan ja vapaasti kokeilimme kukin tahoillamme erilaisia liikkeitä. Hyvältä tuntuneita tai näyttäneitä liikkeitä hioimme yhdessä ryhmän voimin ja kirjasimme muistiin (Liite 4). Ideariihi ei kuitenkaan ollut täysin vapaamuotoinen, sillä olin luonut etukäteen teemoja, joiden ympärillä oli kulloinkin tarkoitus ideoida ja kokeilla liikkeitä. Tällä toimenpiteellä varmistin ideariihen jouhevan kulun. Teemoja olivat muun muassa tilan eri tasot, muodostelmat ja kuviot, pariliikkeet, akrobatia sekä viitan ja tuolin hyödyntäminen.

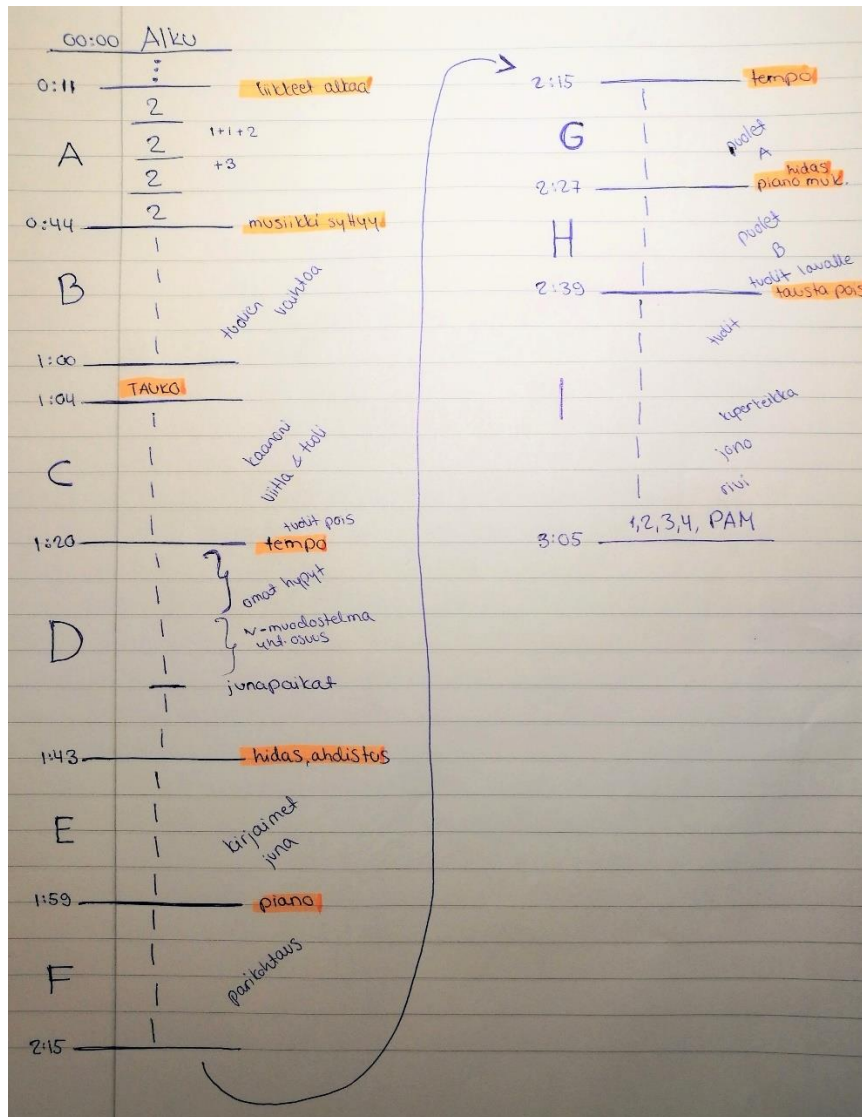
Valitettavasti ideariiheen kykeni osallistumaan vain kolme nuorta, joten kaikkien mielipiteet eivät tulleet tässä tilaisuudessa kuulluksi. Ideariihi lopetettiin niin ikään venyttelyllä ja keskustelulla.

5.4 Koreografian muodostaminen

Olimme ideariihissä luoneet koreografialle jo tarinan, tyylin, muutamia liikeideoita sekä puvustuksen ja maskeerauksen, joten seuraavana oli vuorossa musiikin valitseminen. Valinta osoittautui erityisen hankalaksi, vaikka olin järjestänyt nuorille ensimmäisessä ideariihessä kohtuullisen laajan levyraadin. Tämä johtui nuorten erilaisista mielipiteistä tulevan koreografian musiikkigenren ja -tyylin suhteen, jonka huomasin levyraadin tuloksia analysoidessa. Lopulta kuitenkin löysin kaksi mahdollista esityskappaletta. Kysyin nuorten mielipiteitä näistä, mutta harmikseni kukaan ei kommentoinut kappaleiden puolesta eikä vastaan. Tämän takia siirryin tiedustelemaan ulkopuolisten tahojen näkemyksiä, jolloin sain yksimielisen vastauksen kappaleesta. Musiikiksi valikoitui esittäjä Perturbator kappaleella Humans Are Such Easy Prey.

Ensimmäisen ideariihen tuotosten pohjalta lähdin kartoittamaan mahdollisia tiloja ja tilaisuuksia, missä koreografia voitaisiin esittää. Hyvin nopeasti lokakuussa järjestettävä Rollottaa-konsertti valikoitui parhaimmaksi vaihtoehdoksi. Rollottaa-konsertti on Rovaniemen Tanssi ry:n järjestämä jokavuotinen tanssifestivaali, joka kerää samalle näyttämölle Rovaniemen alueen tanssialan ammattilaisia ja harrastajia. Tänä vuonna Rollottaa-konsertti pidetään Kulttuuritalo Korundissa sunnuntaina 29.10 kello 17 alkaen. Korundin esiintymislavan mitat ovat 6x13 metriä. Lisäksi lava on päällystetty tanssimatoilla. (Rovaniemen Tanssi ry 2017.)

Musiikin ja tilan järjestytyä siirryin koreografian liikesarjojen luomiseen. Aloitin kuuntelemalla kappaletta yhä uudelleen ja uudelleen, kunnes kykenin selkeästi jakamaan sen osiin. Musiikin osia mukailen oli hyödyllistä jakaa myös koreografia osiin. Näin syntyi yhdeksän eri osaa (Kuvio 2).

Kuvio 2. Musiikin ja koreografian osat

Ideariihissä huomasin, että toisille nuorille oman mielipiteensä äänen sanominen oli vaikeaa. Tästä syystä loin tarkoituksella koreografiaan kohtia, joissa tanssijoiden tuli itse suunnitella liikkeensä. En myöskään päättänyt heille valmiita paikkoja, vaan heidän itse tuli valita sijoittumisensa eri kuvioissa. Näillä toimenpiteillä pystyin varmistamaan jokaisen tanssijan "jäljen" koreografiassa. Pyrin tekemään koreografiasta myös mahdollisimman monipuolisen käyttämällä eri tasoja (lattialiikkeet, hyppyt), muotoja (pyramidi, kaksi U-kirjainta, V-kirjain eli aura, rivi, jono) sekä aikaa hyväkseni. Ajan hyödyntämisellä tarkoitan eriaikaisia liikkeitä, kaanoja ja taukoja. Koreografia sisältää lisäksi osioita, joissa vain osa ryhmästä tanssii, peilikuvana toteutettavia liikkeitä, sekä samanaikaisesti toteutettavia, mutta erilaisia liikkeitä. Nuorten ideariihien tuotosten mukaisesti koreografiassa on

myös pariliikkeitä, akrobatiaa, pariakrobatiaa, lattian poikki hyppyjä sekä hyödynnetty tuoleja ja viittoja. Paikkoja vaihdetaan mahdollisimman paljon, jotta jokainen pääsee tanssimaan sekä etu- että takarivissä.

Koreografian liikesarjat muodostuivat noin kahdessa viikossa. Toisina päivinä sarjoja syntyi vauhdilla, kun taas toisina päivinä olin kiitollinen yhden ”kasin” liikkeistä. Kasilla tarkoitetaan tanssimaailmassa kahdeksaa musiikin iskua eli perusiskua, musiikin teoriassa näitä iskuja kutsutaan perussykkeelle osuviksi tahdinosiksi. Kappale muodostuu perusiskuista, jotka luovat perussykkeen musiikille. Kaseja voidaan nimittää myös tahtipareiksi. (Viiri 2011.) Koreografia valmistui elokuun lopussa.

5.5 Harjoitusvaihe ja työpajat: muokkaaminen ja viimeistely

Ensimmäinen tunti pidettiin syyskuun toisena viikonloppuna, samana päivänä StarLine Cheer and Dance Schoolin avajaisten kanssa. Toimeksiantajani oli välittänyt StarLine Cheer and Dance Schoolin uusien tanssijoiden vanhemmille infokirjeen (Liite 5) opinnäytetyöstäni sekä mahdollisuudesta osallistua yhteistoiminnalliseen koreografiaan. Ryhmän lopulliseksi kooksi muodostui kahdeksan nuorta tanssijaa, alun viiden tanssijan sijaan. Valitettavasti ensimmäiselle tunnille vain viisi tanssijaa pääsi paikalle.

Aloitimme tunnin nuorille ideariihistä tutulla lämmittelyllä. Muodostimme piirin, jossa jokainen nuori sai vuorollaan esitellä valitsemansa lämmittelyliikkeen. Toistimme liikettä noin kymmenen sekunnin ajan, kunnes siirryimme seuraavaan liikkeeseen. Lämmittelypiirin tarkoitus oli lihasten lämpiämisen lisäksi rentouttaa ilmapiiiriä ja saada nuoret orientoitumaan tulevaan koreografiaan. Jatkoimme lämmittelypiiriä kaksi kierrosta. Lämmittelyjen jälkeen siirryimme lyhyiden venyttelyiden kautta koreografiaan.

Etenimme koreografiassa ripeästi, se johtui osittain vähäisestä osallistujamäärästä, osittain koreografian alun liikevähäisyydestä sekä toistuvuudesta. Kävimme läpi osat A ”aloitus”, B ”tuolien vaihto” ja C ”kaanonit” (Kuvio 2).

Nuoret omaksuivat tanssin tyylin ja liikkeet hyvin. Ainoiksi haasteiksi muodostuivat kaanonin oikea-aikainen toteuttaminen sekä muodostelmien hahmottaminen.

Toisen ja kolmannen tunnin yhteistunnille osallistui neljä nuorta. Aloitimme tunnin yhteisellä lämmittelyllä. Jokainen nuori sai vuorollaan keksiä alkulämmittelyyn sopivan lihaskuntoliikkeen, jota teimme 30 suoritusta. Tästä siirryimme liikeratoja avaaviin liikkeisiin ja lyhyihin venytyksiin.

Vaikka ensimmäisen tunnin poissaolijoiden takia jouduimme aloittamaan harjoittelun alusta, kykenimme etenemään koreografiassa yhteistunnin ansiosta. Kävimme läpi osat A, B, C, D ”hypyt & yhteinen osuus”, E ”kirjaimet” ja muutaman liikkeen osasta F ”parikohtaus”. Tunnin lopussa käytimme kymmenen minuuttia venyttelyihin.

Neljännelle tunnille osallistui kuusi nuorta. Aloitimme tunnin intensiivisellä yhteislämmittelyllä. Olin suunnitellut valmiiksi liikkeet, toistomäärät ja sarjat, jotka tukivat nimenomaan tanssijan lämmittelyä.

Jouduimme valitettavasti myös tällä tunnilla kertaamaan koreografian alkua, sillä tunnille osallistui yksi uusi tanssija. Nuori oli kuitenkin hyvin nopea oppimaan ja etenimme koreografiassa melkein E-osaan asti.

Viidennen ja kuudennen tunnin yhteistunnille osallistui kahdeksan nuorta, eli kaikki pääsivät paikalle. Aloitimme tunnin tuttuun tapaan yhteisellä lämmittelyllä. Jokainen vuorollaan kuvaili minkä tahansa suoritettavan liikkeen, jota teimme yhdessä kymmenen toistoa. Tämän jälkeen teimme johdollani avaavia liikkeitä.

Alun alkaen olin suunnitellut yhteistunnille järjestettäväksi ensimmäisen työpajan, mutta keskityimmekin sen sijaan pelkästään koreografian sisäistämiseen. En kokenut järkeväksi toteuttaa työpajaa, sillä nuoret eivät olleet käyneet koreografiaa vielä loppuun asti. Työpajaan ei olisi löytynyt riittävästi työstettävää materiaalia. Kävimme siis koreografian läpi alusta loppuun, jotta seuraavalla kerralla työpaja olisi mahdollinen. Uusina osina tulivat G ”A-ryhmä”, H ”B-ryhmä” ja I ”lopetus”.

I-osa aiheutti tilan puolesta hieman ongelmia. Olin tiedostanut koreografiaa luodessani esitystilan mitat: 6x13 metriä, kuuden metrin ollen syvyys ja 13 leveys. Siitä huolimatta tila yllätti syvyysuunnan kapeudelleen. Nuoret törmäsivät toisiinsa useaan otteeseen, jonka johdosta jouduimme luomaan puolelle ryhmäläisistä uudet laskut.

Tunnilla aikana oli havaittavissa monenlaisia tunteita ja kokemuksia: iloa ja riemua vaikean liikkeen onnistumisesta, luovuuden virtausta, toisten tukemista ja auttamista, tyytyväisyyttä koreografian saamisesta päätökseen sekä ylpeyden tunnetta omasta suorituksesta. Tunnin päätteeksi koin ryhmän sosiaalisen koheesion kasvaneen.

Ilo ja riemu näkyivät erityisesti koreografian F-osan pariakrobatian onnistumisen jälkeen. Ensin todella vaikealta vaikuttanut liikesarja aiheutti nuorissa kauhistuneita ilmeistä ja nuoret aristivat liikkeiden tekemistä. Kuitenkin muutaman yrityksen ja rohkaisun jälkeen osa pareista onnistui liikesarjassa. Toisten parien onnistuminen sekä heidän antaman kannustus motivoivat muita pareja yrittämään entistä kovemmin, eikä aikaakaan, kun jokainen pari sai liikesarjan suoritettua. Nuoren ilo oli käsin kosketeltava, kun aluksi niin vaikealta tuntunut liikesarja onnistuikin itseltä. Erään nuoren sanoin kysyessäni ryhmältä oliko liikesarja liian hankala toteutettavaksi: ”Ei! Tämä on just hyvän vaikee liike! Sen pystyy kyllä toteuttamaan!”

Nuorten luovuutta pääsin todistamaan koreografian E-osassa. Siinä on tarkoituksena tuottaa parin kanssa kirjaimia, jotka muodostavat yhteen laitettuna sanoja. Olin jättänyt tarkoituksella nuorille vapaat kädet kirjainten toteutuksessa. Olin ainoastaan luonut raamit, jonka sisällä kirjaimet tuli suorittaa: kirjainten tuli tapahtua neljän perusiskun sisällä, pareittain kuitenkin koskematta pariin ja parien tuli olla jonossa. Selitin kirjainten idean nuorille ja hetken kuluttua edessäni oli toinen toistaan innovatiivisempia ratkaisuja. Ryhmän tuki oli myös huomattava, mikäli joillain oli vaikeuksia kirjainten muodostamisessa.

Tunnin loppupuolella heijastui suuressa roolissa kaksi tunnetta, tyytyväisyys ja ylpeys. Nuoret olivat silmin nähden tyytyväisiä, kun koreografia tanssittiin ensimmäisen kerran alusta loppuun. Ylpeys ilmeni vain hetkeä myöhemmin osan nuorten viekkaana hymynä, kun kehuin ryhmään hyvin tehdystä suorituksesta.

Seitsemäntenä tuntina pidimme **ensimmäisen työpajan**, johon kaikki nuoret osallistuivat. Työpajassa muokattiin koreografiaa kahden erilaisen yhteistoiminnallisen toimintamenetelmän avulla. Työpajaan oli varattu vain 90 minuuttia aikaa, sillä sunnuntai osoittautui hankalaksi päiväksi nuorten muiden harrastusten

takia. Suunnittelin työpajaan seuraavanlaisen rakenteen ja aikataulun (Taulukko 2).

Taulukko 2. Ensimmäisen työpajan aikataulu

Opinnäyteprosessin kertaaminen, päivän ohjelma ja tavoite	5 min
Muutoskohteiden valinta	5 min
Learning cafe -toimintamenetelmä	20–40 min
Äänestäminen	10 min
Avoin tila -toimintamenetelmä	30 min
Ideoiden sijoittaminen koreografiaan	Jos jää aikaa / ensi kerralla

Kutsuin nuoret kanssani piiriin, jossa aloitin työpajan opinnäytetyöprosessin kertaamisella. Kerroin heille, mitä kaikkea olimme aiemmin tehneet (ensimmäinen tapaaminen, kaksi ideariihettä) ja mitä oli vielä edessä (kaksi työpajaa, esiintyminen, palaute/mielipidekysely). Kerroin lisäksi työpajan aikataulun sekä tavoitteet. Olin asettanut kolme tavoitetta: työpaja olisi nuorista mielekäs, jokainen nuori osallistuisi toimintamenetelmiin ja toimintamenetelmät auttaisivat uusien liikkeiden ideoimisessa.

Siirryimme muutoskohteiden tarkasteluun eli sen materiaalin tuottamiseen, mitä työpajassa työstettäisiin. Nuoret miettivät valittavia muutoskohteita ensin yksin ja myöhemmin parin kanssa tai pienessä ryhmässä. Koska kohteita ei löytynyt, kersimme yhdessä koreografian läpi. Hyödynsimme kertaamisessa koreografian osat kaaviota (Kuvio 2). Nuoret eivät tästä huolimatta kunnolla muistaneet koreografian loppua, joten kävimme sen konkreettisesti tanssien läpi. Tämän aikana muutettavia liikkeitä tai liikesarjoja löytyi. Kirjasin kaikki ehdotetut muutoskohteet muistiin: ”tyhjä kasi” B-osassa, ”A- ja B-henkilöiden paikanvaihto”, ”raahaaminen”, ”käsien vaihtaminen” ja ”reppuselkäkaato” F-osassa, ”käsilläseisontapotku” H-osassa sekä ”lopetusliike” I-osassa.

Pyysin nuoret uudelleen kanssani piiriin ja sommittelimme muutoskohteet Learning cafe -toimintamenetelmää varten neljään osaan: tyhjä kasi, parikohtaus, käsilläseisontapotku ja lopetusliike. Tämän jälkeen selostin toimintamenetelmän

idean ja toteutuksen. Nuoret saivat itse jakautua toimintamenetelmän edellyttämiin neljän hengenryhmiin eli muodostui kaksi ryhmää. Neljästä muutoskohteesta loin neljä pistettä, jotka sijoitin eri puolelle tanssisalia. Pisteitä kuljettiin vastapäivään ja jokaisella pisteellä ideoitiin kymmenen minuuttia.

Nuoret kirjasivat ideansa paperille (Liite 6), osa kirjoitti toisten piirtäessä. Monesti ideoita ensin kokeiltiin ja jos idea näytti hyvältä, uskallettiin se laittaa paperille. Nuorilla tapahtui siis omaehtoista sensuuria, vaikka olin ohjeistanut heitä merkitsemään kaikki ideat muistiin. Innovatiiviset ja osaltaan värikkäätkin ideat syntyivät vasta, kun olin erikseen käynyt muistuttamassa sensuurin poisjättämisestä.

Ideoinnin jälkeen palasimme piiriin, jossa kävimme nuorten ideat läpi. Toinen ryhmä selvensi omia ideoitaan toiselle ja päinvastoin. Tästä siirryimme äänestämään kunkin pisteen parasta ideaa, joka valittaisiin seuraavaan toimintamenetelmään työstettäväksi. Äänestys tapahtui tukkimiehen kirjanpidon tapaan. Laitoin pisteillä syntyneet ideat takaisin eri puolille tanssisalia, jolloin jokainen sai anonyymisti käydä antamassa äänensä omaan tahtiin ja haluamassaan järjestyksessä yhdelle ehdotuksista. Äänestystulokset olivat selkeät parikohtauksen tasa-ääniä lukuun ottamatta. Koska parikohtaus oli kestoaltaan pitkä, päätin valita molemmat eniten ääniä saaneet ideat.

Palasimme jälleen piiriin, jossa tällä kertaa kerroin Avoin tila -toimintamenetelmästä. Tehtävänä oli tarkentaa äskettäin valittuja ideoita esimerkiksi kuvaamalla tarkka liikesarja ja sijoittamalla se laskuihin (Liite 6). Edellisen toimintamenetelmän tapaan asetin työstettävät ideat neljäksi pisteeksi eri puolille tanssisalia. Jokainen nuori sai käydä pisteillä omaan tahtiinsa haluamassaan järjestyksessä joko yksin, parin kanssa tai ryhmänä. Samalla pisteellä saattoi käydä myös useamman kerran.

Toimintamenetelmään oli käytettävissä puolen tunnin sijaan vain päälle 20 minuuttia, koska Learning cafeen meni odotettua enemmän aikaa. Tämä oli pieni takaisku, sillä nuoret olivat edellisen toimintamenetelmän tapaan hyvin kriittisiä sekä omien että toisten ideoita kohtaan. Huomasin myös, että lyhyen ajan takia kaikki nuoret eivät kerenneet käydä jokaisella pisteellä. Positiivista kuitenkin oli jokaisen nuoren osallistuminen ja syventyminen pisteellä työstettävään asiaan.

Toimintamenetelmän loppuksi kokoonnuimme piiriin, jossa kävimme nuorten aikaansaannokset läpi. Valitettavasti ideoita ei ehditty sen tarkemmin kokeilla yhdessä ja sijoittaa koreografiaan, vaan ne jäivät seuraavalle kerralle tehtäväksi.

Työpajan loppuksi nuoret tanssivat vanhan koreografian kerran alusta loppuun. Kuvasin koreografian ja lähetin sen WhatsApp-ryhmäämme, jotta jokainen voisi kotona mielessään vaihtaa uudet liikkeet vanhojen tilalle sekä harjoitella koreografiaa.

Työpaja sai nuorilta pääasiassa positiivista palautetta: jokainen vastaaja piti sitä ”kivana” tai ”ihan kivana” (Liite 7). Lisäksi nuoret olivat tyytyväisiä vaikuttamisen mahdollisuudesta sekä ryhmätyöskentelystä. Nuoret myös kokivat toimintamenetelmien auttaneen liikkeiden ideoinnissa. Täten kaikki kolme työpajalle asettamani tavoitetta täyttyivät: mielekkyys, osallistuminen ja ideoinnin edistäminen.

Kahdeksannen ja yhdeksännen tunnin yhteistunnille osallistui viisi nuorta. Aloitin tunnin keräämällä viime kerran työpajasta palautetta, sillä en ollut muistanut sitä työpajan aikana tehdä. Vaikka kaikki nuoret osallistuivat työpajaan, minulta jäi kolmen nuoren palaute saamatta heidän tämän tuntisen poissaolonsa takia.

Palautteeseen käytettiin noin 10 minuuttia aikaa ja se suoritettiin anonymisti. Esitin kysymyksen ja nuoret kirjasivat vastauksensa paperille. Jos huomasin jonkin kysymyksen tuottavan nuorille vaikeuksia vastata, avasin kysymystä apukysymyksillä. Palautekysely koostui seitsemästä kysymyksestä, joista viimeinen oli vapaaehtoinen vapaa sana -osio. Olin muotoillut kolme kysymystä avoimeksi ja kolme suljetuksi.

Palautteesta siirryimme varsinaiseen tunnin aloitukseen. Toteutin lämmittelyn neljännen tunnin tapaan eli olin valmiiksi suunnitellut tehtävät liikkeet sekä toistot. Halusin kuitenkin saada hieman variaatiota aikaisempaan, joten muutin toistomäärät aikamääreiksi.

Tunnin tarkoituksena oli sovittaa työpajassa syntyneet liikkeet koreografiaan. Aloitimme käymällä läpi työpajassa ideoidut liikkeet, liikekuvaukset luettiin läpi ja liikkeitä kokeiltiin käytännössä. Tämä jälkeen koreografia tanssittiin kerran alusta loppuun. Näin koreografia palautui tanssijoiden mieleen ja sitä olisi helpompi

työstää. Aloitimme koreografian jälleen alusta, mutta tällä kertaa pysäytin musiikin ensimmäiseen muokattavaan kohtaan. B-osan uusista liikkeistä ("tyhjä kasi") ensin keskusteltiin, jonka jälkeen kokeiltiin laskujen kanssa. Kun kaikki olivat samaa mieltä liikesarjan toteutuksesta, yhdistettiin se musiikkiin. Samalla kaavalla edettiin myös F- ("parikohtaus"), H- ("käsilläseisonta") ja I-osa ("lopetusliike"). Tunnin lopuksi videoin ja lähetin koreografian WhatsApp-ryhmäämme, jotta poissaolijat olisivat perillä uusista lisäyksistä. Teimme myös yhteiset venyttelyt.

Kolmen nuoren poissaolo vaikutti selvästi ryhmän toimintaa. Nuorten mielenkiinto ei ollut samalla tasolla kuin viime kerralla kaikkien ollessa paikalla. Heiltä joutui nyhtämään ajatuksia ja kommentteja liikkeistä. Nuoret olisivat halunneet vain tanssia liikkeiden sovittamisen sijaan. Tämä on itse asiassa hyvin ymmärrettävää, sillä viime kerralla emme päässeet tanssimaan työpajan takia. Olisin itsekin heidän iässään halunnut samaa.

Vaikka sovittaminen ei ollut nuorista kovin kiinnostusta herättävää toimintaa, sen avulla synnyttiin onnistumisen kokemuksia. Eräs nuori kamppaili moneen otteeseen kärrynpyörän kanssa. Ensin yritin opastaa nuorta sanallisesti ja oman esimerkkini kautta. Tämän jälkeen vaihdoin hänen avustajan opastamiseen, josta myöhemmin siirryin itse avustamaan nuorta. Viimeisenä keinonani pyysin toista paria demonstroimaan, kuinka he suorittavat liikkeen. Nuori ymmärsi välittömästi, mitä hänen tulee omassa tekemisessään muuttaa. Nuori koki tässä tilanteessa mallioppimista eli oppi liikkeen havainnoimalla. Mallioppiminen liitetään usein vahvasti motoristen taitojen oppimiseen. (Anttila 2014.)

Ennen **kymmenennen tunnin** alkua viisi tanssijaa ilmoitti olevansa poissa erinäisten syiden takia. Yhdellä oli leiri, toinen sairaana, kolmas mökillä, neljännellä oli niska kipeytynyt toisen harrastuksen harjoituksessa ja viides ei sen kummempaa syytä kertonut. Kysyin nuorten mielipidettä, pitäisimmekö vain kolmen nuoren kanssa tanssituntia. Kaksi nuorista oli tanssituntia vastaan, mutta kolmannen halukkuuden takia päätin pitää tunnin.

Aloitimme tunnin kymmenen minuutin lämmittelyllä. Halusin kokeilla lämmittelynä jotain uutta, joten ohjasin matolla joogaharjoitteita. Kahdelle nuorista harjoitteet olivat selvästi liian hidastempoisia, eikä liikkeisiin jaksettu keskittyä. Tosin näillä

nuorilla on usein muutenkin keskittymisvaikeuksia, mutta suurempi ryhmäpaine saa heidät toimimaan ryhmän mukana.

Siirryimme koreografian harjoitteluun. Aloitimme tanssimalla koreografian muutamana kerran alusta loppuun. Kokonaisuuden sujuessa kysyin nuorilta, mitkä kohdat kaipaisivat erityistä hiomista. Hetken hiljaisuuden jälkeen löytyi harjoiteltavia kohteita. Eräs nuorista kaipasi lisäohjeita vasemman olan yli toteutettavaan takaperin kuperkeikkaan. Toinen halusi harjoitella kärrynpyörää ja kolmas sanoi tarvitsevansa tiettyyn hyppyyn apua. Kävimme ensin yhdessä liikkeitä läpi sekä kerroin tarkat laskut ja niksit liikkeiden toteuttamiseen. Tämän jälkeen jokainen nuori harjoitteli hetken aikaa yksin. Tunnin lopussa tanssimme koreografian kahdesti ja siirryimme venyttelyihin.

Ennen **yhdennentoista tunnin** alkua keskustelimme nuorten kanssa WhatsApp-ryhmässämme koreografian nimestä. Pyysin nuoria kertomaan nimiehdotuksia, jonka jälkeen valitsimme niistä koreografiaa parhaiten kuvaavan nimen. Nimeksi valikoitui Fear of Human.

Yhdennelletoista tunnille pääsi niin ikään osallistumaan vain kolme nuorta, joten päätimme pitää alun peri suunnitellun yhteistunnin sijaan vain yhden tunnin. Aloitimme tunnin viime kerralta tutuksi tulleilla kymmenen minuutin joogaharjoitteilla. Lämmittelystä siirryimme koreografiaan. Yksi nuorista ei ollut vielä tanssinut koreografiaa uusilla muutoksilla, joten tunti painottui B-, F-, H- ja I-osan harjoitteluun. Samalla myös liikkeitä ja laskuja tarkennettiin. Kirjoitin kaiken muistiin ja lähetin WhatsApp-ryhmäämme, jotta tarkennukset olisivat kaikkien nähtävillä. Viimeiset kymmenen minuuttia käytettiin koreografian tanssimiseen alusta loppuun.

Tunnilla vallitsi hyvä ilmapiiri ja toimintaan keskityttiin. Tosin paikalla olleet nuoret selvästi paheksuivat muiden nuorten poissaoloa ja pohtivat yleisesti tanssiryhmän harjoitusmotivaatiota.

Kahdententoista tuntina pidimme **toisen työpajan**. Työpajaan osallistui viisi nuorta ja sen tarkoituksena oli viimeistellä koreografiaa. Työpajaan oli käytettävissä 60 minuuttia eli tavallisen sunnuntaituntimme verran. Suunnittelin työpajaan seuraavanlaisen rakenteen ja aikataulun (Taulukko 3).

Taulukko 3. Toisen työpajan aikataulu

Opinnäyteprosessin kertaaminen, päivän ohjelma ja tavoite	5 min
Koreografia	5 min
Six Hats	30 min
Koreografia	15 min
Palaute	5 min

Työpajaan osallistui viisi nuorta. Aloitin toisen työpajan ensimmäisen työpajan tapaan kutsumalla nuoret luokseni ja kertaamalla opinnäytetyöprosessin. Kävimme läpi jo toteutuneet kohdat sekä mitä oli vielä edessä. Tämän jälkeen kerroin työpajan kulusta ja tavoitteista. Asettamani tavoitteet olivat: työpaja olisi nuorista mielekäs, jokaisen nuori osallistuisi toimintamenetelmään ja toimintamenetelmä edistäisi kokonaisuuden hiomista. Tavoitteet olivat täten lähes samat kuin viime työpajassa.

Siirryimme koreografiaan eli nuoret tanssivat koreografian alusta loppu muutama kerran. Työpajan onnistumisen kannalta oli erittäin oleellista sisällyttää koreografian kertaaminen osaksi työpajaa, sillä yksi nuorista ei ollut vielä tanssinut muokattua koreografiaa. Tämä johti myös siihen, että toimintamenetelmän aloituksesta myöhästyi viidellä minuutilla.

Pyysin nuoria hakemaan itsellensä maton ja asettumaan mukavasti salin keskelle. Otin kuusi hattua -toimintamenetelmän mukaisesti esille kuusi eriväristä hattua ja selostin toimintamenetelmän idean sekä hattujen värien merkitykset (Taulukko 1). Tarkoituksena oli tarkastella koreografiaa kokonaisuutena huomioiden liikkeiden lisäksi nyt myös esimerkiksi tilan, puvustuksen ja maskeerauksen. Etenimme järjestyksessä valkoinen (faktat/objektiivisuus), punainen (tunteet/intuiivisuus), musta (riskit), keltainen (edut/optimistisuus), vihreä (uudet ideat/luovuus) ja sininen (keskusteluprosessin reflektointi ja kirjaus). Jokaiselle hatulle olin varannut viisi minuuttia aikaa. Toimin itse kirjuriina ja eräänlaisena kokoaikaisena sinisen hatun kantajana, jotta nuoret saisivat käyttää kaiken energiansa keskusteluun ja ideointiin (Liite 8).

Toimintamenetelmä ei tuottanut varsinaisia muutoksia nykyiseen koreografiamme, kuten olin alkuaan suunnitellut. Sen sijaan nuoret paneutuivat erityisesti

puvustukseen ja maskeeraukseen sekä itse esiintymispaikkaan. Toimintamenetelmän jälkeen nuoret tanssivat kertaalleen koreografian, jonka videoin ja lähetin WhatsApp-ryhmäämme.

Viimeisenä työpajaan kuului palautteen kerääminen. Palaute oli hyvin pitkälti ensimmäisen työpajan kaltainen: se toteutettiin samalla tavalla, suurin piirtein samoilla kysymyksillä ja hämmästykseni vastaajiakin oli saman verran (Liite 9). Työpaja sai todella positiivista palautetta, niin työpajasta kuin toimintamenetelmästäkin pidettiin ja työpajassa vallitsi nuorten mielestä hyvä ilmapiiri. Nuoret kokivat työpajan luovana sekä hyvänä välineenä kartoittaa, missä tällä hetkellä ollaan menossa. Toimintamenetelmä oli kaikille nuorille uusi ja sen koettiin auttaneen koreografian kehittämässä. Joku piti myös toimintamenetelmän tavasta ”luokitella” asioita. Työpajan aikaisen havainnointini sekä nuorilta saadun palautteen perusteella työpaja saavutti sille asettamani tavoitteen.

Ennen **kolmannentoista** ja **neljäntoista tunnin** yhteistunnin alkua yksi nuorista laitto viestiä, ettei halunnut jatkaa prosessissa mukana. Syyksi hän ilmoitti esiintymispelon sekä vähäisen osallistumisensa tanssitunneille. Tiedustelin, voisinko ohjaajana auttaa häntä jotenkin selviytymään pelosta, esimerkiksi antamalla hänelle yksityistunteja. Nuori kuitenkin sanoi olevansa varma päätöksensä. Informoin heti WhatsApp-ryhmäämme muutoksesta ja kysyin nuorilta, kuinka he ratkaisisivat tilanteen. Äärimmäisen nopean (minuutin) pohdinnan jälkeen nuoret sanoivat tietävänsä kaksi mahdollista tanssijaa, jotka voisivat osallistua koreografian esittämiseen. Molempien tanssijoiden aikatauluja kysyttiin ja onneksi toiselle heistä harjoituspäivät kävivät. Näin saimme vielä saman tunnin sisään uuden nuoren joukkoomme.

Uuden nuoren mukaantulo aiheutti muutoksia niin seuraavien tuntien sisältöön kuin koreografiaankin. Hän tarvitsi samanlaisen alkuperehdytyksen kuin muutkin nuoret olivat saaneet, jotta osaisi suhtautua koreografiaan sen vaatimalla tavalla (yhteistoiminnallisesti tuotettu, prosessin kulku, koreografian idea, ja niin edelleen). Aikaa tähän ei kuitenkaan ollut paljoa. Ennen esityspäivää meillä oli jäljellä enää vain viisi harjoitustuntia. Nuoren tulisi tässä ajassa sisäistää koreografia ja saavuttaa samanlainen esiintymisvarmuus, mitä muut nuoret olivat kahdentoista tunnin eli seitsemän viikon aikana kerryttäneet.

Yhteistunnille osallistui viisi nuorta. Tunti aloitettiin uuden nuoren kymmenen minuuttisella alkuperehdytyksellä. Onneksi nuori oli erään tanssijan sisko, joten hän oli saanut kotoaan jo esimakua koreografiasta. Perehdytyksestä siirryimme lämmittelyyn. Suoritimme alkuun tutun joogasarjan, josta jatkoimme salin poikki tehtäviin liikkeisiin. Ensin näytin itse mallia; kerroin eläimen ja ilmensin miten se liikkui salin poikki. Tämän jälkeen pyysin nuori ideoimaan ja kuvailemaan eläimiä. Lopuksi teimme vielä erilaisia hyppyjä ja piruetteja salin poikki.

Uuden nuoren johdosta tunti käytettiin koko koreografian tarkkaan läpikäyntiin. Ensin osa osalta laskuilla ja myöhemmin musiikin kanssa. Onneksi nuori oli erittäin kiinnostunut tanssista ja nopea omaksumaan uutta. Koreografiaa oli muutettava F-osan pariliikkeissä, sillä uusi tanssija oli rakenteeltaan pienempi ja tällöin soveliaampi nostettavaksi kuin nostajaksi. Muita suuria muutoksia ei tarvittu.

Viimeisen puolituntisen käytimme puvustuksen ja maskeerauksen selvittämiseen. Pohdimme mitä meikkejä ja vaatteita keneltäkin löytyi ja mikä kampaussopisi esitykseen. Sovimme, että seuraavalle tunnille tulisimme hieman aikaisemmin, jotta erilaisten kampausten kokeiluun jäisi aikaa.

Viidennelletoista tunnille osallistuivat kaikki nuoret ja se pidettiin tavallisen sunnuntaitunnin sijaan 80 minuuttisena. Puolet ajasta käytettiin hiustenlaittoon ja toinen puoli koreografian läpikäymiseen, aloitimme hiuksista. Edellisellä tunnilla nuoret olivat mieltyneet päättää myötäilevään lettiin, joten nyt ideana oli kokeilla erilaisia lettejä. Jokaiselle nuorelle letitettiin erilainen letti ja lopuksi nuoret äänestivät parhaimman. Äänet jakoutuivat ensin tasan kahden eri kampausten välillä, joten suoritimme vielä uusintaäänestyksen. Äänestyksen jälkeen kertasimme vielä hieman ensi sunnuntain esityspäivän aikataulua.

Tunnin tanssiosuus käynnistettiin lämmittelyllä. Koska aikaa ei ollut erityisen paljon, teimme vain muutamia koko kehoa liikuttavia liikkeitä suurella intensiteetillä. Koreografiassa lähdimme liikkeelle viime kerralla tehtyjen muutosten kertaamisella. Kaikki nuoret eivät olleet tuolloin paikalla, joten muutokset tuli kerrata huolella laskujen kanssa. Tunnin lopuksi koreografia tanssittiin alusta loppuun muutamana kerran. Viimeisellä kerralla videoin koreografian ja lähetin sen WhatsApp-ryhmäämme.

Kuudennentoista ja seitsemännentoista tunnin yhteistunnille osallistui seitsemän nuorta, vaikka olin ilmoittanut heille hyvissä ajoin, kuinka tärkeää harjoituksissa on olla läsnä. Tunti oli viimeinen harjoituskertamme eli toteutti samalla kenraaliharjoituksen virkaa. Jos koreografiaan tulisi viime hetken muutoksia, ei poissaolijoilla olisi enää mahdollisuutta harjoitella uusia liikkeitä ja synkronoida ne yhteen muiden ryhmäläisten kanssa. Lisäksi yhden tai useamman nuoren poissaolo vaikuttaa heti paikallaolijoiden suoritukseen. Koreografiassa on paljon pareittain tehtäviä liikkeitä sekä osia, jotka vaativat jokaisen läsnäoloa toimiakseen.

Olin pyytänyt nuoria pukeutumaan esiintymisasuun eli myös viitta tuli olla mustan asun ohella mukana. Harmikseni, kuitenkin vain neljä oli ottanut viitan mukaansa. Viitan kanssa tanssiminen olisi ollut viimeistään näin kenraaleissa ensiarvoisen tärkeää, jotta nuoret olisivat oppineet liikkumaan viitan kanssa. He olisivat ymmärtäneet, kuinka viitta mukautuu liikkeisiin sekä missä tilanteissa se saattaa tulla tielle ja miten niistä tilanteista selviytyy.

Koko kaksituntinen käytettiin koreografian hiomiseen, pois luettuna tunnin alun lämmittely ja tunnin lopun esityspäivän kertaus. Alkulämmittelyssä jokainen sai näyttää lämmittelyliikkeitä, joita toistimme kymmenen sekuntia eri nopeuksia varioiden. Koreografian hiominen aloitettiin tanssimalla ensin muutama kerta koreografia läpi. Tein tanssin aikana muistiinpanoja, jotka kerroin aina tanssin jälkeen nuorille. Pyysin myös nuoria itse tekemään tanssin aikana huomioita osista tai liikkeistä, jotka kaipaivat vielä pientä viilausta. Muistiin merkityksiäni sekä nuorten huomioimia asioita kertosimme aina ennen seuraavaa tanssikertaa.

Tunnin keskivaiheilla koreografia tanssittiin pelkästään minun laskemilla laskuilani. Tällä pyrin yhdenmukaistamaan nuorten liikkeitä sekä tarkentamaan eri iskuja. Tämän jälkeen vaihdoimme tanssisuuntaa. Olimme aikaisemmin tanssineet vain peiliin päin, joten halusin nähdä miten nuoret reagoivat tilamuutokseen. Peilittä tanssiminen oli myös tarpeellista sen tähden, ettei esiintymispaikassakaan olisi peilejä apuna. Tanssisuunnan muutos aiheutti nuorissa suurta hämmennystä. Nuoret ihmettelivät ääneen, miksi vaihdoimme suuntaa ja mitä hyötyä siitä oli. Kerroin, ettei esityksessäkään olisi peilejä sekä uuden ympäristön aiheuttavan uudenlaista prosessointia aivoissa. Todennäköisesti nuoret eivät olleet aiemmin tanssineet poispäin peileistä.

Tunnin loppupuolella ryhmä jaettiin kolmeen pienempään ryhmään. Jokainen ryhmistä tanssi vuorollaan koreografian toisten ryhmien havainnoissa tanssia. Koreografian päätyttyä ryhmät antoivat palautetta tanssista, jonka jälkeen esiintyvää ryhmää vaihdettiin. Viimeiseksi koreografia tanssittiin yhdessä. Videoin sen jälleen ja lähetin WhatsApp-ryhmäämme. Tunnin päätteeksi teimme selvän aika-aulun ja tarvikelistan, mitä huomiseksi tuli ottaa mukaan.

5.6 Esityspäivä

Sunnuntaipäivä 29.10 alkoi koreografian rekvisiittana käytettävien tuolien kantamisella StarLine Cheer and Dance Schoolin tiloista Korundiin aamupäivällä kello 10:30. Kaksi nuorta tulivat oma-aloitteisesti auttamaan siirrossa. Korundiin päästyämme selvitimme pukuhuoneemme ja menimme odottelemaan esiintymislavan läheisyyteen vuoroamme. Kello 11:10–11:30 oli virallinen lavaharjoitusaikamme. Tuona aikana sovitimme valaistuksen musiikin kanssa ja tarkistimme tuolien paikat sekä koreografian eri kuvioden sijoittumisen lavalla. Nuoret olivat toivoneet spottivaloja alun käsiliikkeisiin, joten oli mahtavaa saada ne käytännössä toteutumaan. Lopuksi koreografia tanssittiin kahdesti alusta loppuun.

Seuraavan kerran näimme kello 14:00 StarLine Cheer and Dance Schoolin tiloissa. Tarkoituksenamme oli luoda yhdessä jokaiselle esiintymismeikki ja kampaus kahdessa ja puolessa tunnissa. Aika riitti hyvin. Olimme sopineet selvät roolit kuka tekisi hollantilaiset letit, ketkä kihartaisivat hiukset ja ketkä puolestaan vastaisivat meikeistä. Meikin oli tarkoitus olla tumma: tummat kulmat, tummat silmämeikki ja tumma huulipuna.

Kello 16:30 suuntasimme yhdessä Korundiin. Kävimme ensin viemässä tavaramme pukuhuoneeseen, jonka jälkeen siirryimme esiintymislavan läheisyyteen valmistautumaan. Esiinnyimme ensimmäisinä (Liite 10). Esiintymislavalla ei ollut verhoja, joten tuolien täytyi olla valmiina lavalla jo ennen yleisön saapumista. Keskustellessamme Rollottaa-konsertin juontajan kanssa päätimme, että hän pitää avajaispuheen ja juonnon vasta esityksemme jälkeen.

Kello 17:05 valot pimenivät ja nuoret astuivat lavalle. Nuoret olivat äärimmäisen jännittyneitä muutamaa minuuttia ennen esitystä. Yritin luoda heihin mahdollisimman paljon itsevarmuutta kehumalla heidän vahvuuksiaan, sekä kysymällä mikä

tilanteesta teki niin jännittävän. Yksi nuorista vastasi: ”Jos mä munaan, sä saat huonon arvosanan.” Muut ryhmäläiset olivat hänen kanssaan samaa mieltä. En osaa sanoa, mistä tällainen käsitys oli syntynyt. En ollut maininnut prosessin aikana missään tilanteessa, mistä opinnäytetyön arvosana koostui. Todennäköisesti he olivat keskenään keskustelleet tai kuulleet asiasta vanhemmiltaan. Oikaisin heti väärinymmärryksen ja kerroin nuorille, että arvosana tuli minun toiminnastani ja valinnoistani. Nuoret tulivat silminnähdessä huojentuneemmiksi, mutta edelleen tuleva esitys jännitti heitä.

Esityksen jälkeen keräännymme välittömästi nuorten kanssa yhteen ja jaoimme ajatuksia ja kokemuksia menneestä esityksestä. Eräs nuori kertoi olleensa niin jännittynyt, että hyvä kun muisti hengittää. Toinen sanoi jännityksen purkautuneen musiikin alkaessa. Pienen itsekritiikin jälkeen, esitys oli kuitenkin sujunut kaikista hyvin. Lopuksi otimme yhteiskuvia jokaiselle muistoksi, jonka jälkeen nuoret olivat valmiita lähtemään tai jäämään seuraamaan muita esityksiä.

5.7 Tanssijoiden palaute: päättäminen

Toteutin loppupalautteen kirjallisena kyselynä (Liite 11). Kysely koostui neljästä teemasta, joita olivat prosessi, ryhmän kehitys, koreografia sekä tanssijana kehitys. Kolme ensimmäistä teemaa suoritettiin yhdessä parin kanssa. Kysymyksistä tuli keskustella, mutta kummankin silti kirjata omat vastauksensa. Viimeisenä teemana oleva tanssijana kehitys, tuli tehdä itsenäisesti. Kyselyssä oli 20 kysymystä, joista muutamit sisälsivät vielä tarkentavia kysymyksiä. Valitsin kirjallisen kyselyn haastattelun sijaan, sillä tunsin sen olevan nuorille paras tapa antaa rehellistä palautetta. Vaikka nuoret olivat prosessin aikana rohkaistuneet, uskoin, etteivät he silti olisi uskaltaneet antaa haastattelussa kritiikkiä. Kyselyyn oli vastausaikaa tunti ja sen sai tehdä joko sähköisesti tai paperiversiona.

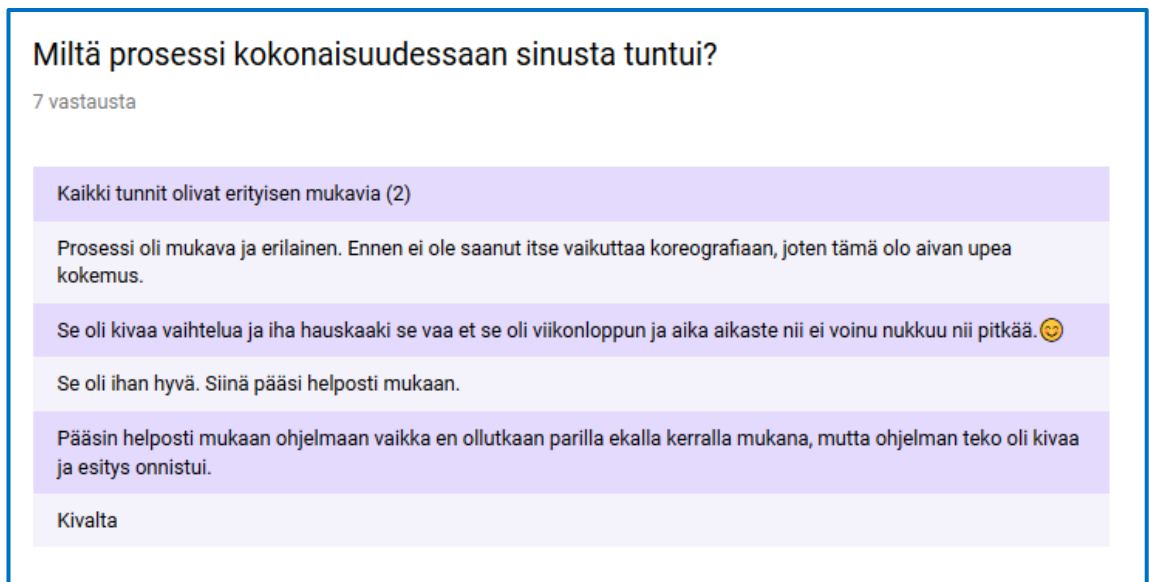
Loppupalautteen teki seitsemän nuorta StarLine Cheer and Dance Schoolin ti-loissa. Kuusi heistä samanaikaisesti pareittain ja yksi henkilökohtaisten menojen takia erikseen. Ryhmän uusi nuori ei kokenut voivansa tuoda palautteeseen mitään ja vanha ryhmäläinen ei halunnut osallistua palautteeseen.

Kyselyyn ei kulunut juurikaan aikaa, vaikka kävin kiertelemässä tilassa ja kannustamassa nuoria keskustelemaan parin kanssa. Kysymyksistä juteltiin, muttei

aivan niin paljon kuin olin toivonut. Voi olla myös, etteivät nuoret vielä tuossa iässä kykene aivan niin syvälliseen pohdintaan tai minun olisi pitänyt johdatella heitä enemmän. Nuorilta kului kyselyn täyttämiseen 15–25 minuuttia.

5.7.1 Prosessi-teema

Loppupalautteen prosessi-teema sisälsi kahdeksan kysymystä. Kolme kysymyksestä olivat avoimia ja kolme suljettuja. Viimeinen ”Muu prosessiin liittyvä palaute”-kysymys oli vapaaehtoinen vastattava. Ensimmäinen kysymys (Kuvio 3) herätteli vastaajaa. Kysymyksessä pyydettiin kertaamaan prosessi alusta tähän päivään ja pohtimaan millaisia tunteita se päällimmäisenä jätti mieleen.

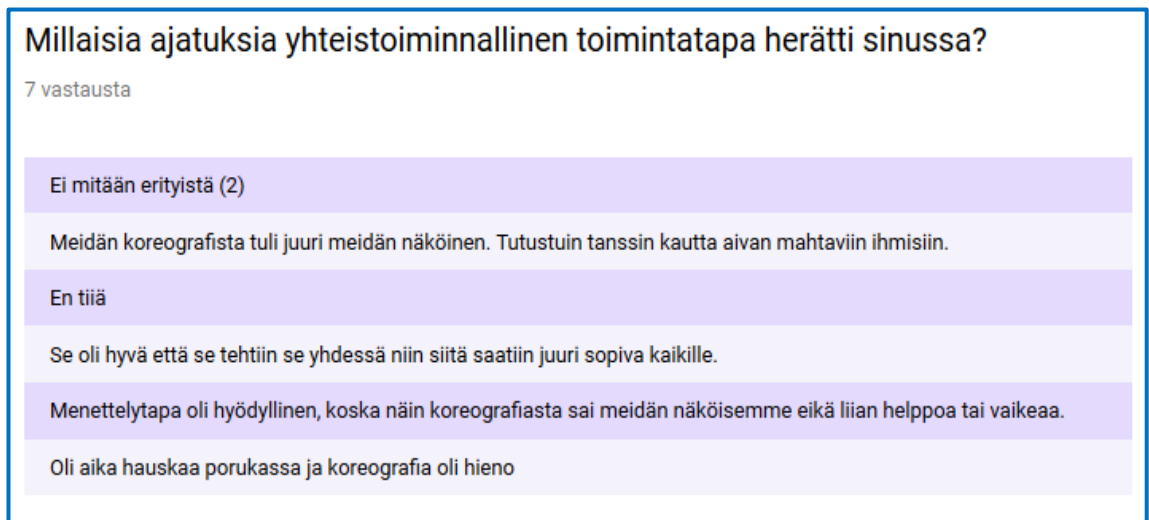
Kuvio 3. Prosessi-teeman ensimmäisen kysymyksen vastaukset

Kaikki vastaajat olivat tyytyväisiä prosessiin. Ainoastaan yksi nuorista nosti sellaisen asian esille, ettei aamupäivän harjoituksen takia voinut nukkua viikonloppuna niin pitkään kuin olisi halunnut.

Seuraavaksi lomakkeessa kysyttiin prosessin sekä harjoitusvaiheen kestoa. Molemmat olivat kaikista vastaajista sopivia, paitsi yksi vastaaja ei osannut sanoa mielipidettään prosessin pituudesta. Neljäs kysymys koski nuorten mielipidettä opettajasta. Jokainen vastaajista kehuu opettajaa (ks. 6.2.5). Viides kysymys ai-

heutti teeman kysymyksistä eniten hajontaa. Kysymyksessä tiedusteltiin työpajojen kiinnostavuutta, hyödyllisyyttä sekä mukaan heittäytymisen helppoutta. Vastaukset vaihtelivat vähän ja erittäin paljon välillä.

Kuudennessa kysymyksessä pyrittiin saamaan selville, mitä nuoret olivat yleisesti mieltä yhteistoiminnallisista menetelmistä (Kuvio 4). Kysymyksen asettelu oli mitä ilmeisimmin harhaanjohtava tai vaillinainen, sillä vastaukset eivät olleet odotetun mukaisia.

Kuvio 4. Prosessi-teeman kuudennen kysymyksen vastaukset

Teeman viimeisessä pakollisessa kysymyksessä aiheena oli liikemateriaalin työstäminen. Työstämisellä tarkoitetaan tässä tilanteessa liikkeiden keksimistä, muokkaamista ja sovittamista muihin liikkeisiin sekä laskuihin. Kukaan nuorista ei pitänyt työstämistä erityisen helppona tai vaikeana, vaan kaikki vastaukset sijoituivat näiden väliin.

5.7.2 Ryhmän kehitys -teema

Loppupalautteen ryhmän kehitys -teema sisälsi viisi kysymystä, näistä kolme olivat avoimia ja kaksi suljettuja kysymyksiä. Ensimmäisessä kysymyksessä pyydettiin vertaamaan ryhmän ensitapaamista tähän hetkeen. Vastaajista viisi tapasi toisensa kesän alussa ja kaksi liittyi mukaan syyskuussa. Vaikka kysymys oli avoin, jokainen nuori kuvaili ryhmää avoimemmaksi, tiiviimmäksi, läheisemmäksi tai ryhmän yhteishenki oli parantunut.

Toinen kysymys oli ensimmäisen kanssa samankaltainen, mutta avoimen sijaan suljettu. Kysymys koostui neljästä osasta, joissa sai valita viiden vaihtoehdon väliltä mielestään sopivimman. Siinä tiedusteltiin kommunikoinnin, toisten huomioimisen, ryhmähengen sekä koreografian ilmaisemisen parantumista ryhmässä. Suurin osa nuorista vastasi kommunikoinnin, toisten huomioimisen ja koreografian ilmaisemisen parantuneen prosessin aikana aika paljon sekä ryhmähengen parantuneen prosessin aikana erittäin paljon.

Kolmannessa kysymyksessä nuoret pääsivät arvioimaan poissaolojen vaikutusta tanssituntien työskentelyyn ja tunnelmaan. Kaikki paitsi yksi nuori koki poissaolojen vaikuttaneen tanssituntien työskentelyyn. Erikoista kyllä, enemmistä nuorista silti vastasi, etteivät poissaolot vaikuttaneet tanssituntien tunnelmaan.

Neljäs kysymys pureutui tarkemmin poissaoloihin. Kysymyksessä pyydettiin vastaajaa kertomaan tuntemuksensa, jos kaikki eivät olleet tanssitunneilla paikalla. Nuoret näkivät tilanteen monella eri tavalla. Joku sai stressiä, etteivät poissaolijat oppisi koreografiaa. Kaksi piti sitä merkinä poissaolijoiden kiinnostuksen puutteesta. Yhtä ärsytti liikkeiden jatkuva kertaaminen poissaolijoiden takia. Toinen arveli esityksen menevän huonosti poissaolijoiden takia. Joltain ei tuntunut toisten poissaolot miltään ja joku oli epävarma pariliikkeiden toimivuudesta.

Viides kysymys osoittautui vastauksiltaan hyvin paljon ensimmäisen kysymyksen vastausten kanssa samankaltaiseksi, vaikka olin toivonut nuorilta syvempää analyysiä. Kysymyksessä pyydettiin kuvailemaan ryhmän matkaa alusta tähän hetkeen (Kuvio 5). Vastauksia tarkastellessa on toisaalta pidettävä mielessä nuorten ikäjakauma sekä jokaisen nuoren erilaiset luonteet. Vastaajista neljä olivat 12-vuotiaita, kaksi 13-vuotiaita ja yksi 15-vuotias. Vanhemman on todennäköisesti helpompi tuottaa tekstiä sekä havainnoida ja analysoida ryhmää. Toisaalta iän lisäksi myös nuorten luonteet vaikuttavat vastauksiin. Toiset nuorista olivat harjoituksissa selvästi sanavalmiimpia, joka näkyy myös vastauksissa. Vastauksissa on nähtävissä myös toisen kysymyksen vastausten tapaan hyvä ryhmähengi.

Kuvaile ryhmän matkaa alusta tähän hetkeen

7 vastausta

Alussa tunsin vain kaksi henkilöä, joidenka kanssa puhuin. Lopussa puhuin kaikkien kanssa, niinkuin olisin aina tuntenut heidät. Olemme kehittyneet yhdessä ryhmänä. Tämä kokemus on ollut ihan huippu. Tanssitunnit oli aina mukavia ja naurua oli.

Ryhmähenki on parantunut hyvin paljon

Ryhmähenki on parantunut ja kaikki uskaltavat puhua kaikkien kanssa

Yhteishenki o parantunu huomattavasti

Silloin ei oikein puhuttu ja nyt me puhutaan melkein koko ajan. Nyt jo vähän harmittaa että nyt loppuu treenit.

Tanssitunnit olivat kivoja ja ryhmän Tunnelma on parantunut paljon kun liikkeitä tehtiin yhdessä ja erikseen ha kommunikoidalla sovittiin paikoista, ryhmähenki on nyt paljon parempi kuin alussa

Ryhmämme on alusta asti ollut mukava vaikka jäseniä onkin vaihtunut. Tanssitunnit ovat myös olleet mukavia ja myös ryhmään kuuluminen on ollut kivaa ja minusta kaikki tässä koko jutussa on ollut tosi kivaa

Kuvio 5. Ryhmän kehitys -teeman viidennen kysymyksen vastaukset

5.7.3 Koreografia-teema

Loppupalautteen koreografia-teema koostui viidestä suljetusta kysymyksestä. Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin, tuntuiko nuoresta, että hänen mielipidettään kuunneltiin. Jokainen nuori koki mielipiteensä tulleen kuunnelluksi.

Toinen kysymys koski koreografian muutoksia. Kysymyksessä kysyttiin, saiko nuori haluamansa muutokset koreografiaan. Viisi seitsemästä vastaajasta sai haluamansa muutokset. Yksi sai melkein kaikki muutokset ja toisen muutokset säilytettiin jotenkin.

Kolmannessa kysymyksessä kysyttiin, kuvastiko koreografia nuoren mielestä häntä itseään. Neljä vastasi kyllä, yksi ei tiennyt, toista koreografia kuvasti jollain lailla ja kolmas vastasi osan kuvastavan. Nuorten vastauksista päätellen kysymys ei ollut tarpeeksi informatiivinen tai sen vastaamisessa olisi tarvittu apua.

Neljäs kysymys koski koreografian tanssittavuutta, oliko koreografiaa nuoresta mukava tanssia. Kaikki nuoret pitivät tanssimista mukavana. Yksi tarkensi vastaustaan: ”Oli tosi mukava, kun se tuli tutuksi ja oman näköiseksi.”

Viidennessä kysymyksessä pyydettiin vertaamaan koreografiaa sellaisiin koreografioihin, joita ei ole ollut itse mukana luomassa. Kysyttiin, tuntuiko koreografia

merkityksellisemmältä nuorelle. Nuoret vastasit yksimielisesti koreografian olevan merkityksellisempi. Nimenomaan omat ideat ja vaikuttamisenmahdollisuus tekivät koreografiasta heille merkityksellisen.

5.7.4 Tanssijana kehitys -teema

Loppupalautteen tanssijana kehitys -teemassa oli kaksi kysymystä, ensimmäinen suljettu ja toinen avoin. Ensimmäisessä kysymyksessä tiedusteltiin nuoren kehitystä ilmaisussa, esiintymisvarmuudessa ja heittäytymisessä. Nuoret vastasit tismalleen samalla tavalla kehittyneensä ilmaisutaidossa ja esiintymisvarmuudessa. Kolme koki jonkin verran kehittyneen molemmissa, kolme aika paljon molemmissa ja yksi erittäin paljon molemmissa. Sen sijaan heittäytymisessä oli enemmän hajontaa. Yksi kehittyi prosessin aikana heittäytymisessä vähän, kaksi jonkin verran, kaksi aika paljon ja kaksi erittäin paljon.

Teeman toinen ja samalla koko loppupalautteen viimeisessä kysymyksessä kysyttiin, millä tavoin nuori kokee muuttuneensa tanssijana. Kysymys sai monenlaisia vastauksia (Kuvio 6). Kaksi kertoi oppineensa eläytymään paremmin tanssiin. Eräs vastasi tulleen rohkeammaksi, toinen koki pystyvänsä nyt esiintymään helpommin, vähemmällä stressillä. Ainakin yhden nuoren kohdalla oli huomattavissa myös suurempia muutoksia, jotka ulottuivat tanssisalin ja tanssimaailman ulkopuolelle. Nuori kertoi prosessin aikana oppineensa ilmaisemaan oman mielipiteensä sekä keskustelemaan hänelle hieman tuntemattomien ihmisten kanssa.

Millä tavalla koet muuttuneesi tanssijana?

7 vastausta

- Olen oppinut tekemään liikkeitä aiheen ja musiikin tyylin mukaan, olen myös oppinut eläytymään ilmeillä ja liikkeillä tanssimiseen.
- En nyt hirvästi
- Olen paljon rohkeampi
- Osaan nykyisin ilmaista mielipiteeni ja puhua ei niin tutuille ihmisille
- Nyr huomaan eroa siinä että ryhmässä työskentely on helpottunut ja pystyy eläytymään tanssiin paremmin.
- Tuntuu että pystyn esiintymään paremmin ja helpommin eikä sitä tarvitse stressata, ja opin paljon uusia liikkeitä joten en usko että tanssijana esiintyminen tuottaisi minulle enää kauheasti vaikeuksia.
- Taitoni ainakin on parantunut jonkin verran ja uusien liikkeiden oppiminen on aina kivaa :) ja esiintyminenkin oli tosi kivaa

Kuvio 6. Tanssija kehitys -teeman toisen kysymyksen vastaukset

6 POHDINTA

6.1 Tuotoksen onnistuminen

Opinnäytetyöprosessin alussa olin asettanut opinnäytetyölleni kolme tavoitetta: tanssijoiden ilmaisutaidon ja esiintymisvarmuuden kehittäminen, StarLine Cheer and Dance Schoolin käytettäväksi uusi koreografia hyödyntäen yhteistoiminnallisia toimintamenetelmiä sekä tanssijoiden viikoittaisen tanssiharjoitusmäärän lisääminen.

Toinen ja kolmas tavoite olivat helppo saavuttaa. Koreografian valmistaminen ja valmistuminen täyttivät toisen ja prosessin harjoitusvaiheen suorittaminen täytti kolmannen tavoitteen. Ensimmäisen tavoitteen täyttymistä on mahdollista arvioida esimerkiksi loppupalautteen tanssijana kehittyminen -teeman ensimmäisen kysymyksen vastausten perusteella (ks. 5.7.4). Kysymyksessä kysyttiin, oliko nuori kokenut prosessin aikana kehittyneensä ilmaisutaidossa, esiintymisvarmuudessa ja heittäytymisessä. Nuorten vastausten perusteella, mielestäni myös ensimmäinen tavoite täyttyi.

Varsinaisesti tuotoksen onnistumista ei mielestäni voi opinnäytetyön tavoitteiden kautta pohtia, vaan pikemminkin arvioimalla nuorten kanssa käytyä prosessia ja nuorilta saatua palautetta. Mielestäni tuotos on onnistunut, mikäli nuoret kokevat tulleensa kuulluiksi ja saaneensa vaikuttaa koreografiaan, koreografia kuvastaa heitä ja sitä on heistä mukava tanssia. Näitä neljää asiaa kysyin myös loppupalautteessa, jotta kykenin arvioimaan tuotoksen onnistuneisuutta (ks. 5.7.3).

Nuorten vastaukset olivat pääasiassa positiivisia. Muutama nuorista ei joissain kysymyksissä osannut vastata tai kysyttävä asia toteutui nuorista osittain. Palautteen perusteella tuotos onnistui.

6.2.2 Ryhmän toimivuus

Nuorten sitoutuminen prosessiin oli vaihtelevaa. Osa nuorista koki koreografian ja tanssitunnit mielenkiintoisina ja tärkeinä, eikä halunnut jäädä mistään tunnista paitsi. Osa puolestaan ajatteli tanssitunteja silkkana harrastuslisänä, minne saattoi mennä tai olla menemättä oman mielensä mukaan. Monesti poissaoloilmoitus tuli yhteiseen WhatsApp-ryhmäämme vain muutamia minuutteja ennen tunnin alkua. Nuorten sitoutumista kuvastaa myös se tosi asia, että vasta viidennelle tunnille kaikki pääsivät paikalle tai viikkoa ennen esitystämme eräs nuorista sanoi lopettavansa. Jokainen nuori ymmärsi osallistuneensa esitettävään koreografiaan, mutta harjoitusmotivaatio ei ollut kaikilla samanlainen.

Sitoutumisen tapaan, myös nuorten luovuudessa oli eroa. Tähän on kaksi selitystä. Ensinnäkin, kaikki olemme yksilöitä. Toiset meistä ovat luovempia kuin toiset. Toiseksi, omaa näkemystä ei uskallettu, haluttu tai tarvinnut kertoa. Nuorten oma, mutta myös ryhmän sisäinen sensuuri oli suurta. Nuorten kehonkielestä ja äänensävyistä huomasin, että omia ideoita aristeltiin kertoa julki. Lisäksi mikäli nuori oli ideansa jakanut, hän usein painoi sen villaisella: ”Äh, ei se kuitenkaan toimi.” Pyrin mahdollisimman monesti rohkaisemaan nuoria joko kehumalla heidän ideoitaan, nyökyttelemällä tai antamalla hymyn. Tarkoitukseni oli luoda heille arvostettu olo sekä tunne, että heidän mielipiteillään oli väliä. Rohkaisuis-tani huolimatta ideat kumpusivat usein vain yhdestä tai kahdesta nuoresta.

Havaitsin, että suuremman ryhmän turvin oli helpompi pakoilla ideointivastuuta. Pienempi ryhmä pakotti joitain nuoria astumaan esiin ja kertomaan mielipiteensä. Toisaalta suuremmassa ryhmässä toisten ideat saattoivat synnyttää uusia ideoita, kun pienemmässä ryhmässä ideointi oli hyvin yksitoikkoista.

6.2.3 Toimintamenetelmät

Opinnäytetyössäni käytin neljää erilaista yhteistoiminnallista toimintamenetelmää. Aivoriihiä ensimmäisessä ideariihessä, Learning cafea sekä Avointa tilaa ensimmäisessä työpajassa ja Six Hats -menetelmää toisessa työpajassa.

Aivoriihi toimi onnistuneesti ensimmäisessä ideariihessä. Se oli sovellettavissa pienelle osallistujaryhmälle ja sopivan helppo ensimmäiseksi toimintamenetelmäksi ryhmälle, jossa kaikki eivät tunteneet toisiaan.

Learning cafea jouduttiin soveltamaan hyvin paljon johtuen pienestä osallistujamäärästä sekä ajanpuutteesta. Vaikka käsiteltäviä aiheita oli neljä, jakauduttiin kahteen ryhmään. Lisäksi kukaan osallistujista ei toiminut pelkästään kirjurina, pysyen koko ajan samalla pisteellä. Myöskään ryhmät eivät muuttuneet kertakäyttötoimintamenetelmän aikana. Tekemistäni sovelluksista huolimatta Learning cafe ajoi asiansa. Nuoret loivat uusia ideoita, joita pystyttiin työstämään enemmän seuraavassa toimintamenetelmässä.

Avoin tila oli toimintamenetelmänä toimiva, mutta siihen olisi pitänyt saada käyttää enemmän aikaa. Avoimen tilan aikana oli kuitenkin ihana seurata, kuinka läsnä jokainen nuori oli siinä hetkessä. Nuoret eivät olisi millään halunneet lopettaa toimintamenetelmää ja siirtyä eteenpäin työpajassa. Ryhmän hiljaisinkin nuori jakoi ajatuksensa ja hänestä huokui uudenlaista itsevarmuutta. Ajanpuutteen takia kaikki nuoret eivät kuitenkaan kerenneet käydä jokaisella pisteellä. Tosin osittain se johtui myös nuorten uppoutuneisuudesta pisteellä olevaan toimintaan. Huomasin myös, että moni nuorista meni sille pisteelle hiomaan, minkä oli alun alkuun itse keksinyt. Tämä on täysin loogista kylläkin. Helpointa on jatkaa siitä, josta on jo jonkinlainen mielle-yhtymä tai ajatus.

Six Hats ei yltänyt tehokkuudessa muiden toimintamenetelmien tasolle. Nuorten oli hankala keskittyä vain yhteen näkökulmaan. Enkä ihmettele tätä lainkaan, myös minun oli vaikeaa ajatella asiaa vain yhdestä näkökulmasta kerrallaan. Todennäköisesti toimintamenetelmän käyttö vaatisi enemmän harjoittelua, jotta se saavuttaisi täyden potentiaalinsa.

6.2.4 Palautteen keruu

Nuorten työpajojen palautteeseen vaikutti hyvin paljon palautetilanteen ilmapiiri. Keräsin ensimmäisen työpajan palautteen tunnin alussa, koska olin unohtanut kerätä sen työpajan lopussa. Tunnin alussa oli neutraali sekä rauhallinen ilma-

piiri. Toisen työpajan palautteen keräsin työpajan päätteeksi tunnin lopussa. Työpajan aikana nuorilla oli ollut hauskaa, eikä into ollut vielä palautteen aikana unohtunut. Tämä johti siihen, että myös palautteesta tuli lennokkaampaa.

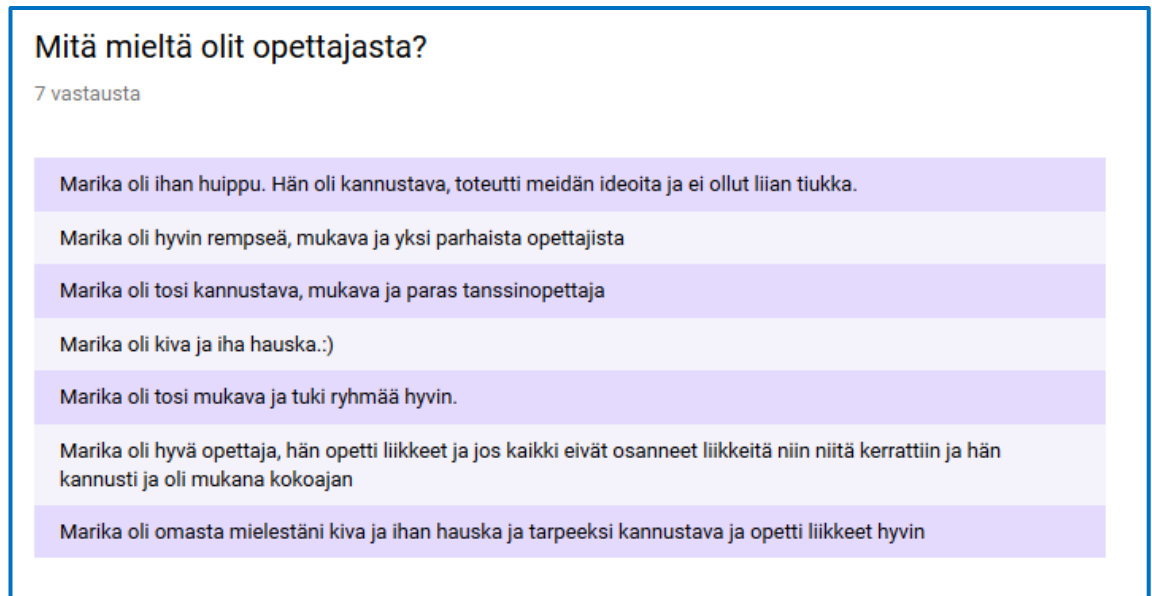
Loppupalautteen pyrin tekemään olosuhteiltaan ensimmäisen palautteen kanssa samanlaiseksi, neutraaliksi ja rauhalliseksi. Näin palautteeseen tulisi nuoren todellinen mielipide asiasta, eikä siihen heijastuisi sen hetkinen mieliala.

6.2.5 Oman ammatillisen osaamisen arviointi

Opinnäytetyöprosessi vaati monien eri ongelmien ratkaisua. Toiset olivat suhteellisen helppoja ja nopeita ratkaistavaksi, kun taas toiset vaativat huomattavasti enemmän ajatustyötä. Jouduin myös pedagogina monien kiperien tilanteiden eteen. Jouduin ratkaisemaan kysymyksiä kuten, pitääkö harjoitukset vain kolmelle nuorelle ja miten sellainen tunti tulee suunnitella; kuinka edetä, kun nuori ei opi liikettä; mitä tehdä, kun yksi nuorista lopettaa viikkoa ennen esitystä. Monesti ongelman ilmaantuessa käännyin nuorten puoleen. Teimme koreografiaa yhdessä, joten mielestäni myös heidän kuului tietää asioista ja olla mukana tekemässä päätöksiä. Nuoret ottivat innoissaan jokaisen heille asettamani haasteen vastaan ja kertoivat oman näkemyksensä asioista.

Suurin oivallukseni tapahtui haastattellessani tanssinopettaja Piia Semeriä. Hän kertoi, ettei taiteilija tee kompromisseja, mutta pedagogin roolissa on tehtävä. Taistelu oman näkemyksen ja yhteisöllisten menetelmien kautta tulleen tuotoksen kanssa luo sisäisen ristiriidan. (Semeri 2017.) Kaikki hänen sanomansa istui minulle kuin pipo päähän. Prosessin alussa olin hyvinkin suojelevainen ”omaa” koreografiaani kohtaan, kunnes ymmärsin, ettei se ole minun, vaan meidän. Työn ideana oli selvittää mitä saamme yhdessä aikaan.

Anttila kirjoittaa jokaisella olevan oma yksilöllinen tyylinsä, jonka löytäminen on tärkeä osa opettajan kehitystä (Anttila 1994, 71). Koulutukseni aikana olen monesti saanut eteen tehtävän, jossa minun on tullut pohtia opettajaidentiteettiäni ja asioita, jotka ovat vaikuttaneet siihen. Olen kuuliaisesti tehnyt jokaisen tehtävän, mutta nyt ajatellessani opettajuuttani tuntuvat tehdyt raportit vierailta. Koen muuttuneeni avoimemmaksi, joustavammaksi ja positiivisemmaksi. Muutos on nähtävissä myös nuorten loppupalautteessa (Kuvio 7).

Kuvio 7. Prosessi-teeman neljännen kysymyksen vastaukset

Nuorten palaute antaa osviittaa tämän hetkisen opetustyylini olevan kannustava ja rempseä, mutta tarkka liikkeiden suhteen. Sellainen myös haluan opettajana olla, joten tuntuu mahtavalta kuulla yltäneensä tavoitteeseensa. Etsiessä omaa tyyliään, monet pyrkivät jäljittelemään esikuviaan, ihanteellisina pitämiään opettajapersonallisuuksia (Anttila 1994, 71). En tietoisesti pyrkinyt jäljittelemään kehtään, mutta ajatellessani nuoruuden tanssinopettajaani, kuvaisin häntä tismalleen samoin sanoin: kannustava ja rempseä, mutta tarkka liikkeiden suhteen.

LÄHTEET

- Anttila, E. 1994. Tanssin aika. Opas koulujen tanssikasvatukseen. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 139. Helsinki: Liikuntatieteellinen seura.
- Anttila, E. 2014. Ihmis- ja oppimiskäsitykset taideopetuksessa. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja 58. Teatterikorkeakoulu, virtuaaliyliopisto-hanke. Viitattu 19.10.2017 <http://disco.teak.fi/anttila/2-2-mallioppiminen/>.
- Anttila, E. & Jalkanen, T. 2003. Tanssin tuntemus. Teoksessa J. Ahonen, E. Anttila, T. Jalkanen, A. Jouhtinen, K. Kontunen, H. Renvall, T. Suhonen & L. Vainio (toim.) Tanssioppilaan kirja. Tammer-Paino Oy, 117–132.
- Aujla, I. J., Nordin-Bates, S. M., Redding, E. & Jobbins, V. 2014. Developing talent among young dancers: Findings from UK Centres for Advanced Training. Theatre, dance and performance training. Vol 5, No 1, 15–30. Viitattu 19.11.2017 <http://gih.diva-portal.org/smash/get/diva2:747889/FULLTEXT01.pdf>, 20.
- Blom, L. & Chaplin, L. 1982. The Intimate Act of Choreography. University of Pittsburgh Press. E-kirja. Viitattu 27.9.2017 <https://ez.lapinamk.fi:2856/lib/ram-klibrary-ebooks/reader.action?docID=2038173>.
- Brinson, P. 1993. Dance as Education. Towards a National Dance Culture. Reprinted. Hampshire: The Falmer Press.
- Bussell, D. 1994. The Young Dancer. London: Dorling Kindersley Publishers Limited.
- Cash, J. 2017. Theatre Spaces. Viitattu 5.9.2017 <http://www.thedramateacher.com/theatre-spaces/>.
- Cooper, S. 1998. Staging Dance. London: A & C Black (Publishers) Limited.
- Del Pilar Naranjo Rico, M. 2017. Doris Humphrey. Viitattu 19.9.2017 <http://www.contemporary-dance.org/doris-humphrey.html>.
- Green, D. F. 2010. Choreographing From Within. Developing the Habit of Inquiry as an Artist. Leeds: Human Kinetics.
- Hartojoki, J. 2003. Virkeä kuin kukka – Tanssikasvatuksen arvot ja ihanteet. Teoksessa A. Sarje (toim.) Tanssitutkimusta Kuopiosta. Tanssin arvoista ja harastajien tanssikokemuksista. Savonia-ammattikorkeakoulun julkaisusarja C 1/2004, 7–12.
- Hellström, M., Johnson, P., Leppilampi, A. & Sahlberg, P. 2015. Yhdessä oppiminen. Yhteistoiminnallisuuden käytäntö ja periaatteet. Helsinki: Into Kustannus.
- Howse, J. & Hancock, S. 1992. Dance Technique and Injury Prevention. Second Edition. London: A & C Black (Publishers) Limited.

Hämäläinen, S. 1999. Koreografian opetus- ja oppimisprosesseista – kaksi opetusmallia oman liikkeen löytämiseksi ja tanssin muotoamiseksi. Teatterikorkeakoulu. Tanssi- ja teatteripedagogiikan laitos. Väitöskirja. Teatterikorkeakoulu.

IADMS Education Committee 2000. The Challenge of the Adolescent Dancer. Viitattu 22.9.2017 https://c.ymcdn.com/sites/www.iadms.org/resource/resmgr/resource_papers/adolescent-dancer.pdf, 1–2.

Innokylä 2017a. Aivorihi. Viitattu 27.9.2017 <https://www.innokyla.fi/web/malli109565>.

Innokylä 2017b. Kuusi hattua (Six hats). Viitattu 18.6.2017 <https://www.innokyla.fi/web/malli116776/toimintamalli>.

Innokylä 2017c. Learning cafe eli oppimiskahvila. Viitattu 18.6.2017 <https://www.innokyla.fi/web/malli2825539>.

Jouhtinen, A. 2003. Tanssivan kehon lihashuolto. Teoksessa J. Ahonen, E. Anttila, T. Jalkanen, A. Jouhtinen, K. Kontunen, H. Renvall, T. Suhonen & L. Vainio (toim.) Tanssioppilaan kirja. Tammer-Paino Oy, 7–104.

Kumpulainen, K., Krokfors, L., Lipponen, L., Tissari, V., Hilppö, J. & Rajala, A. 2010. Oppimisen sillat. Kohti osallistavia oppimisympäristöjä. Helsinki: Yliopistopaino.

Kuusela, M. 1998. Tanssiteoksen muodon ja sisällön välisistä yhteyksistä. Teoksessa A. Sarje, U. Halonen & P. Pakkanen (toim.) Kirjoituksia koreografiasta. Taiteen keskustoimikunnan julkaisuja nro 24. Mikkeli: Teroprint Ky, 23–29.

Lavonen, J. & Meisalo, V. 2017. Luovan ongelmanratkaisun työtavat. Viitattu 19.11.2017 <http://www.edu.helsinki.fi/malu/kirjasto/lor/main.htm>.

Lehikoinen, K. 2014. Tanssi sanoiksi: tanssianalyysin perusteita. Helsinki: Taideyliopiston teatterikorkeakoulu ja Kai Lehikoinen.

McGreevy-Nichols, S., Scheff, H. & Sprague, M. 2001. Building More Dances. Blueprints for Putting Movements Together. Leeds: Human Kinetics.

Overby, L. Y. & Bradley, K. 2007. Better Practice in Dance Education. Better Practice in Arts Education, Volume 1. Building Effective Teaching Through Educational Research. Viitattu 22.9.2017 http://www.aems-edu.org/PDFs/Better_Practices_Dance.pdf, 4.

Renvall, H. & Suhonen, T. 2003. Taidetanssin historiaa. Teoksessa J. Ahonen, E. Anttila, T. Jalkanen, A. Jouhtinen, K. Kontunen, H. Renvall, T. Suhonen & L. Vainio (toim.) Tanssioppilaan kirja. Tammer-Paino Oy, 203–246.

Rovaniemen Tanssi ry. 2017. Rollottaa 2017. Viitattu 9.10.2017 <http://rovaniemtanssi.com/rollottaa/>.

Sahlberg, P. & Leppilampi, A. 1994. Yksinään vai yhteisvoimin? Yhdessäoppimisen mahdollisuuksia etsimässä. Helsingin yliopisto. Vantaan täydennyskoulutuslaitos.

Sahlberg, P. & Sharan, S. (toim.) 2002. Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Schrader, C. A. 1996. A Sense of Dance. Exploring Your Movement Potential. Leeds: Human Kinetics.

Semeri, P. 2017. Santasport Lapin Urheiluopisto. Tanssinopettajan haastattelu 25.10.2017.

Seppälä, T. 2017. Haastattelu opinnäytetyötä varten. Sähköposti marika.stenberg@edu.lapinamk.fi 7.10.2017. Tulostettu 21.11.2017.

Smith-Autard, J. M. 2004. Dance Composition. A Practical Guide to Creative Success in Dance Making. Fifth Edition. London: A & C Black Publishers Ltd.

Solenovo Oy 2017. Liikunnanohjaaja (AMK). Viitattu 16.11.2017 https://soleops.lapinamk.fi/opsnet/disp/fi/ops_KoulOhjSel/tab/tab/sea?koulohj_id=7198010&ryhmtyypp=1&lukuvuosi=4455274&stack=push.

Steinberg, N., Siev-Ner, I., Peleg, S., Dar, G., Masharawi, Y., Zeev, A. & Hershkovitz, I. 2013. Injuries in Female Dancers Aged 8 to 16 Years. Journal of Athletic Training Vol 48. No 1, 118–123. Viitattu 19.11.2017 <http://natajournals.org/doi/10.4085/1062-6050-48.1.06>.

Tanssikeskus Citydance 2017. Showtanssi. Viitattu 27.9.2017 <http://www.citydance.fi/tanssikoulu/tanssilajit/show.html>.

Tevere Oy 2017a. Aivoriihi. Viitattu 27.9.2017 <https://tevere.fi/menetelmat/aivoriihi/>.

Tevere Oy 2017b. Avoin tila. Viitattu 5.10.2017 <https://tevere.fi/menetelmat/avoin-tila/>.

Tevere Oy 2017c. De Bonon kuusi ajatteluhattua (Six Thinking Hats). Viitattu 5.10.2017 <https://tevere.fi/menetelmat/de-bonon-kuusi-ajatteluhattua-six-thinking-hats/>.

Tevere Oy 2017d. Oppimiskahvila (Learning cafe® Business Arena Oy). Viitattu 5.10.2017 <https://tevere.fi/menetelmat/oppimiskahvila-learning-cafe-business-arena-oy/>.

Theatres Trust 2017. What Are the Types of Theatre Stages and Auditoria? Viitattu 5.9.2017 <http://www.theatrust.org.uk/discover-theatres/theatre-faqs/170-what-are-the-types-of-theatre-stages-and-auditoria>.

Vainio, L. 2003. Musiikin tuntemus. Teoksessa J. Ahonen, E. Anttila, T. Jalkanen, A. Jouhtinen, K. Kontunen, H. Renvall, T. Suhonen & L. Vainio (toim.) Tanssioppilaan kirja. Tammer-Paino Oy, 153–200.

Viiri, P. 2011. Musiikin teoriaa seuratanssijoille. Viitattu 11.10.2017 <http://www.viiri.net/tanssmus/teoriaa.htm>.

Viitala, M. 1998. Tanssia elämyksen ehdoilla. Lasten ja nuorten tanssin luovia prosesseja. Helsinki: Svoli-Palvelu Oy.

Vincent, L. M. 1988. The Dancer's Book of Health. Reprinted. New Jersey: Princeton Book Company, Publishers.

Wayburn, N. 1980. The Art of Stage Dancing. New York: Belvedere Publishers, Inc.

Zallman, A. 1979. Music and Dance. Teoksessa M. J. Turner (toim.) New Dance. Approaches to Nonliteral Choreography. Third Printing. London: Feffer and Simons, Inc., 71–93.

LIITTEET

- Liite 1. Infokirje vanhemmille
- Liite 2. Ensimmäisessä tapaamisessa esitetyt toiveet
- Liite 3. Ensimmäisen ideariihen tuotokset
- Liite 4. Toisen ideariihen liikeideat
- Liite 5. Toinen infokirje vanhemmille
- Liite 6. Ensimmäisen työpajan tuotokset
- Liite 7. Ensimmäisen työpajan palaute
- Liite 8. Toisen työpajan tuotokset
- Liite 9. Toisen työpajan palaute
- Liite 10. Rollottaa käsiohjelma
- Liite 11. Loppupalaute

Liite 1 Infokirje vanhemmille

Moikka!

Välitän viestiä koskien ensi syksyn Show 13-16-vuotiaiden ja Jumps&Turns ryhmiä ja mahdollisuutta osallistua opinnäytetyön tekoon. Osallistuminen on täysin maksutonta ja kesäkuun ideointi päiviin saa osallistua, vaikkeet olisi täysin varma ensi syksyn tanssikuvioista. Toivottavasti mahdollisimman moni tarttuu tilaisuuteen ja auttaa Marikaa luomaan hieno opinnäytetyö tanssin parissa! Opinnäytetyötä varten tanssikoulu tarjoaa harjoitteluun tarvittavat puitteet sekä auttaa esiintymisen buukkauksessa ensi syksyllä!

Kiitos!

Hilla

Hei!

Nimeni on Marika ja opiskelen parhaillaan viimeistä vuotta Lapin ammattikorkeakoulussa liikunnanohjaajaksi. Opintoihini kuuluu opinnäytetyö, jonka toteutan yhteistoiminnallisena koreografiana StarLine Cheer and Dance Schoolille tämän kevään sekä syksyn aikana. Yhteistoiminnallinen koreografia tarkoittaa sitä, ettäideoimme ja työstämme yhdessä showtanssi 13-16-v. ryhmän tanssijoiden kanssa koreografiaa. Ideoinnin on tarkoitus tapahtua mahdollisimman nopeasti toukokuun lopussa ja kesäkuun alussa, jotta syyskuussa syyslukukauden alkaessa pääsemme heti opettelemaan sekä työstämään koreografiaa. Koreografia esitetään lokakuun aikana Rovaniemellä. Tarkempi aikataulu sekä paikka selviävät myöhemmin.

Yhteistoiminnallisen koreografian ideointi tapahtuu tiistaina 6.6. klo 17-19 sekä torstaina 8.6 klo 17-19 tanssistudion tiloissa. Toivottavasti mahdollisimman moni tanssija pääsee paikalle.

Voisitteko vielä vahvistaa osallistumisenne ideointipäiviin minulle tekstiviestillä? Numeroni on 0503622635 / Marika.

Ystävällisin terveisin

Marika Stenberg

marika.stenberg@edu.lapinamk.fi

0503622635

Liite 2 Ensimmäisessä tapaamisessa esitetyt toiveet

Nuorten toiveita

- Surullinen
- Dramaattinen
- Hitaita kohtia
- Ei vanhaa tanssikappaletta, mieluummin uutta musiikkia
- Pariakrobatiaa
- Väreinä musta ja valkoinen
- Esiintymisasujen tulee olla sellaiset, että samoja vaatteita voi käyttää myös vapaa-ajalla. Ei osteta vain esitystä varten.

Koreografian idea ja Aivoriin tuotokset

Opettaja valitsisi oppilaat ja ne alkaisivat seurata ja matkia opettajan...

Yhdessä valittu koreografian idea

Tila

- Missä tanssi olisi hyvä toteuttaa?
 - lattiapinnan kannalta (hyvät, alastulot)
 - verhojen & valojen kannalta
- Missä olet aikaisemmin tanssinut?
- Missä olisi mahdollisuus esiintyä loka-marraskuun vaihteessa?

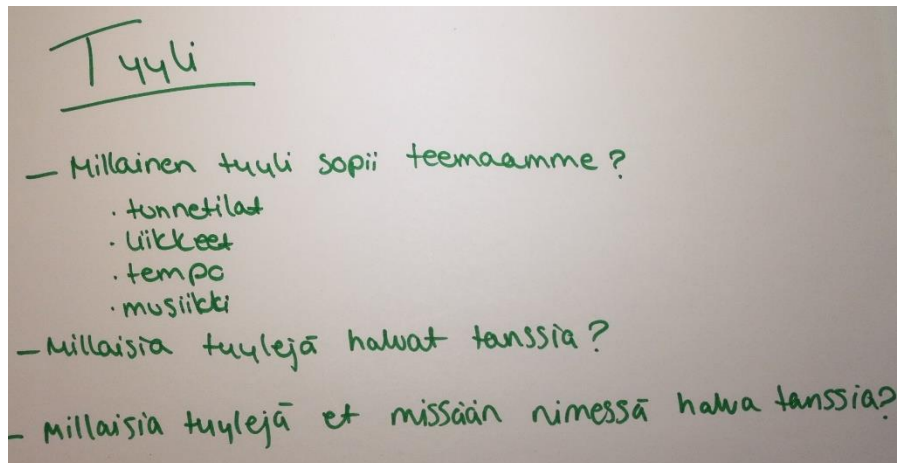
Ensimmäinen käsiteltävä aihe: tila

- Ounasrinteen koululla
 - ↓
 - koulun avajaisissa
- Messuja?
- Viirikankaan koululla, Wiljamissa, Syväsenvaaran koululla
- Keltkamessuilla

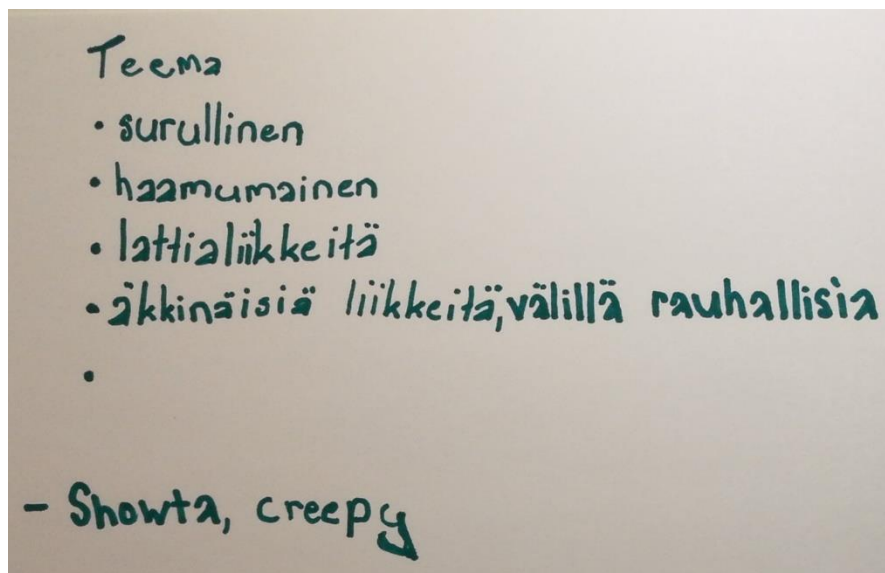
Ryhmän A ideat

Korkalovaaran koulu
 Wiljami
 Revontuli
 Sompohesus

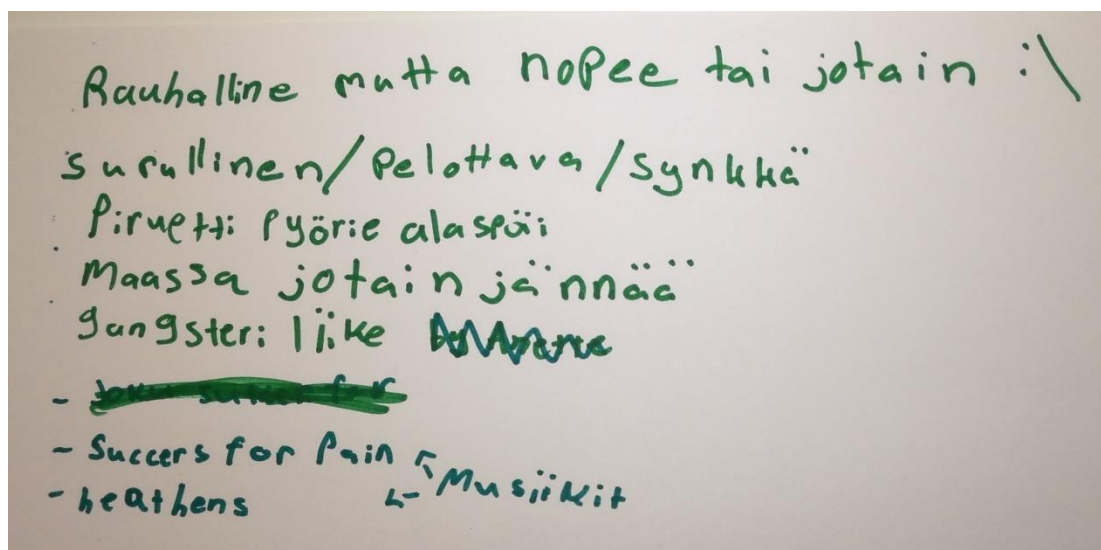
Ryhmän B ideat

Toinen käsiteltävä aihe: tyyli

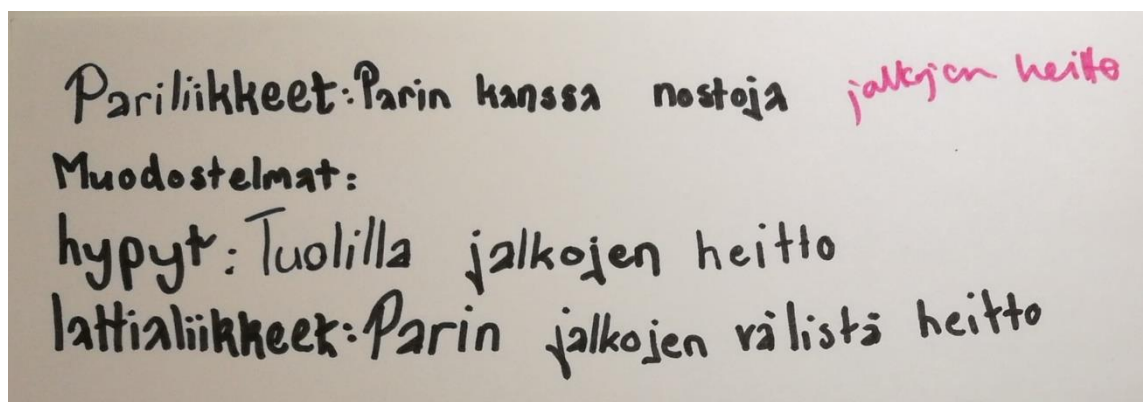
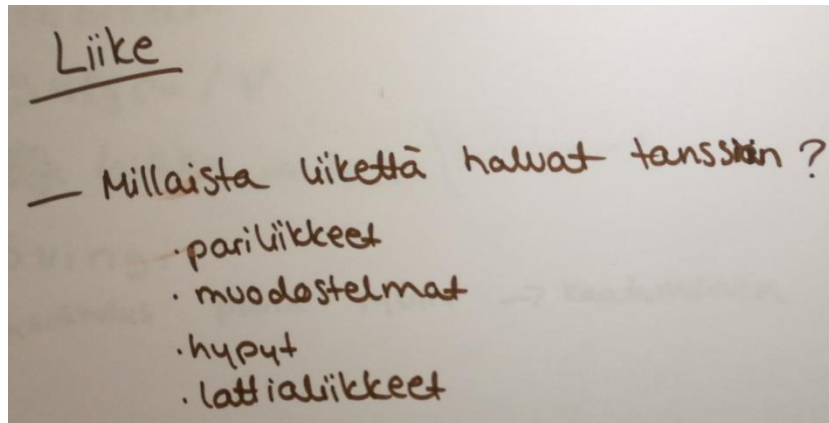

Ryhmän A ideat

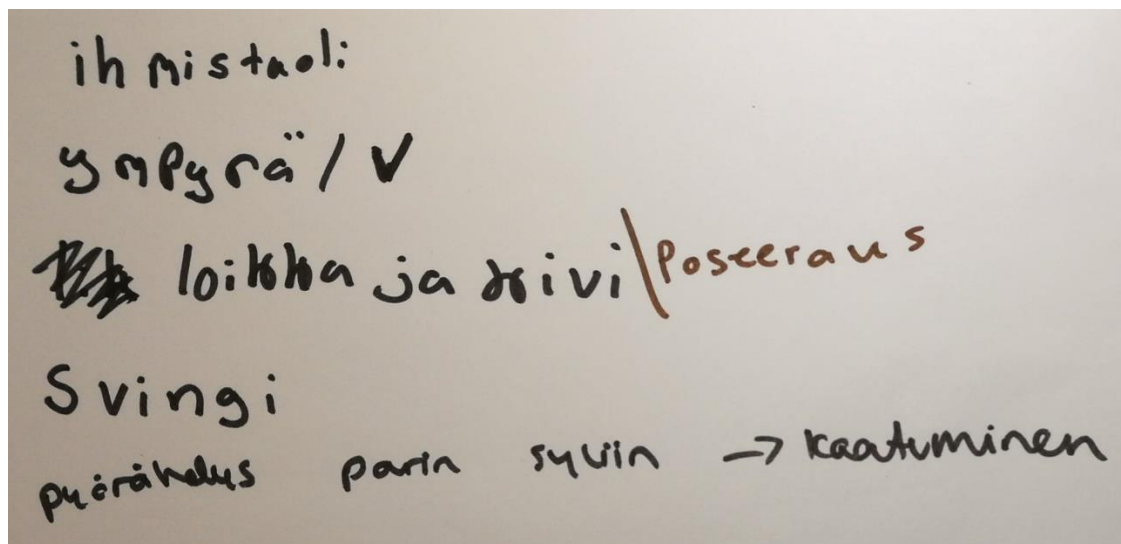

Ryhmän B ideat

Kolmas käsiteltävä
aihe: liike

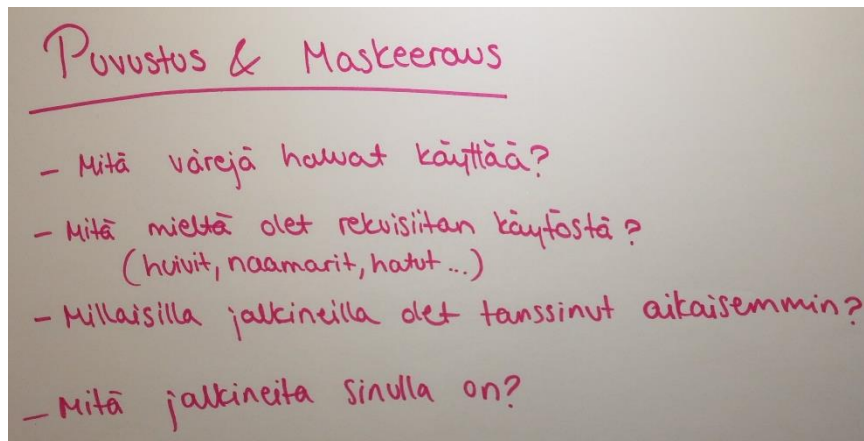

Ryhmän A ideat

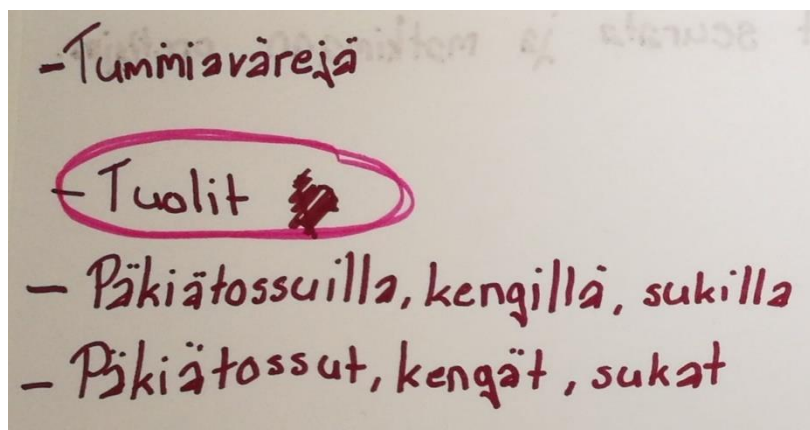

Ryhmän B ideat

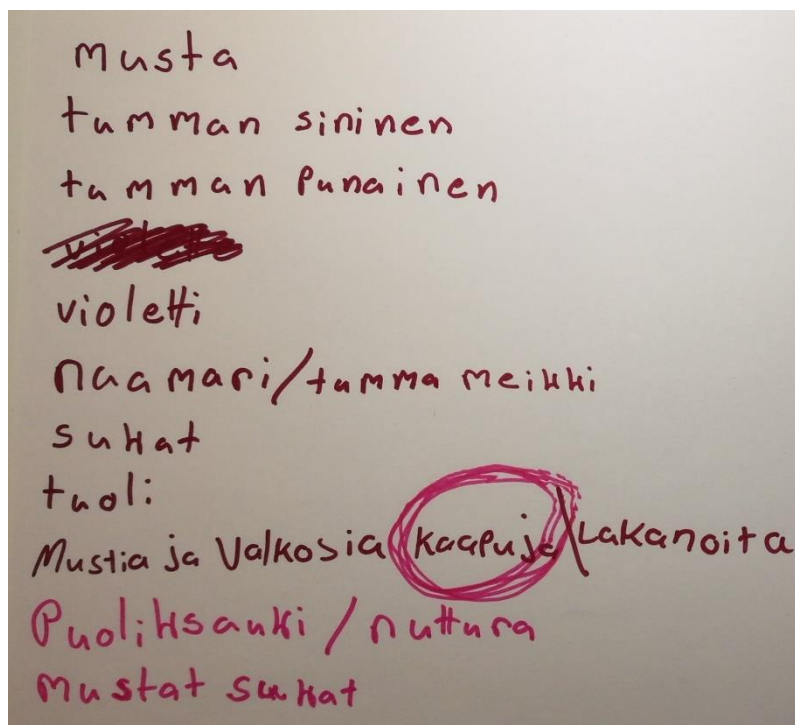
Liite 3 4(4)

Neljäs käsiteltävä
aihe: puvustus &
maskeeraus

Ryhmän A ideat

Ryhmän B ideat

Liite 4 Toisen ideariihen liikeideat

Paritodiliike

- toinen istuu tuolilla painona, toinen tuolin selkänöjan tukena heittää jalat viuhkana tuolin edestä pötku kaverin yli viuhkana
- taitutus tuolin selkänöjalla kädet ja keho painottaa, jalkojen nosto asennossa
- tuolin alta =
 eka istu tuolin päällä, sitten haise, käännä tuoli ja mene mahalleen, kään mene tuolin alta tai liivata tuoli ylitse!
- hyppy = tuolin selkänöja apuna, jalat
- lattia jazzpyörähdys
- matsu lattiaan
- reppusella siltaan
- Hupyt
 kauris suorot jalat? neiti pyörähdys
 koukku pötku (toinen eka koukkuun, toinen jalalla pötkäise scara)

Yhdessä tuotetut liikeideat osa 1

- kytystä tai ilman pötku molempiin suuntiin
- pareittain toinen tukena toinen hyppää viuhkana vainetaan osia
- pareittain toinen istu lattialle jalat kokussa toinen suorana ^{maasta} ristikkain kädet,
 muutetaan suoraksi auki ja takas ristiin eli kiepautetaan kaveri ympäri lattialle
- svingi pyörähdys, jalat auki viuhka, kivi

Yhdessä tuotetut liikeideat osa 2

Liite 5 Toinen infokirje vanhemmille

Hei!

Olen Marika Stenberg ja opiskelen viimeistä vuotta Lapin ammattikorkeakoulussa liikunnanohjaajaksi. Teen opinnäytetyöni StarLine Cheer and Dance Schoolille. Työn tarkoituksena on tuottaa koreografia yhdessä showtanssijoiden kanssa.

Aloitimme koreografian työstön kesälomien alkaessa, jolloin suunnittelimme liikkeitä, puvustusta ja musiikkia koreografiaan. Kesäloman aikana nivoin ideat yhteen ja nyt syksyn tuntien alkaessa alamme opetella koreografiaa. Ideana on koreografian tuntemisen jälkeen muokata sitä vielä yhdessä, näin jokainen pääsee vaikuttamaan lopputulokseen.

Pyytäisimme Show 13-16-v., Jumps and turns sekä Jazz Ladies- ryhmistä osallistujia Marikan projektiin! Osallistuminen on ei aiheuta lisäkustannuksia vaan on maksuton lisätreeni ja varmasti mukava että antoisa kokemus! Jos kiinnostuit osallistumisesta olet-han suoraan yhteydessä Marikaan! Ja tervetuloa jo viikonloppuna ensimmäisille tanssitunneille! (Terveisin, Hilla)

Tunnit pidetään seuraavasti:

La 9.9 klo 15-16	Su 10.9 klo 14:15-15:30
La 23.9 klo 12-14	Su 24.9 klo 13-14
La 30.9 klo 10-12	Su 1.10 klo 13-14
La 7.10 klo 12-14	Su 8.10 klo 13-14
La 14.10 klo 12-14	Su 15.10 klo 13-14
La 21.10 klo 12-14	Su 22.10 klo 13-14
La 28.10 klo 12-14	

Su 29.10 Koreografian esittäminen Rollottaa-konsertissa. Paikkana Korundi. Kellonajasta ei vielä valitettavasti tietoa. Palaillaan sen suhteen treenien yhteydessä!

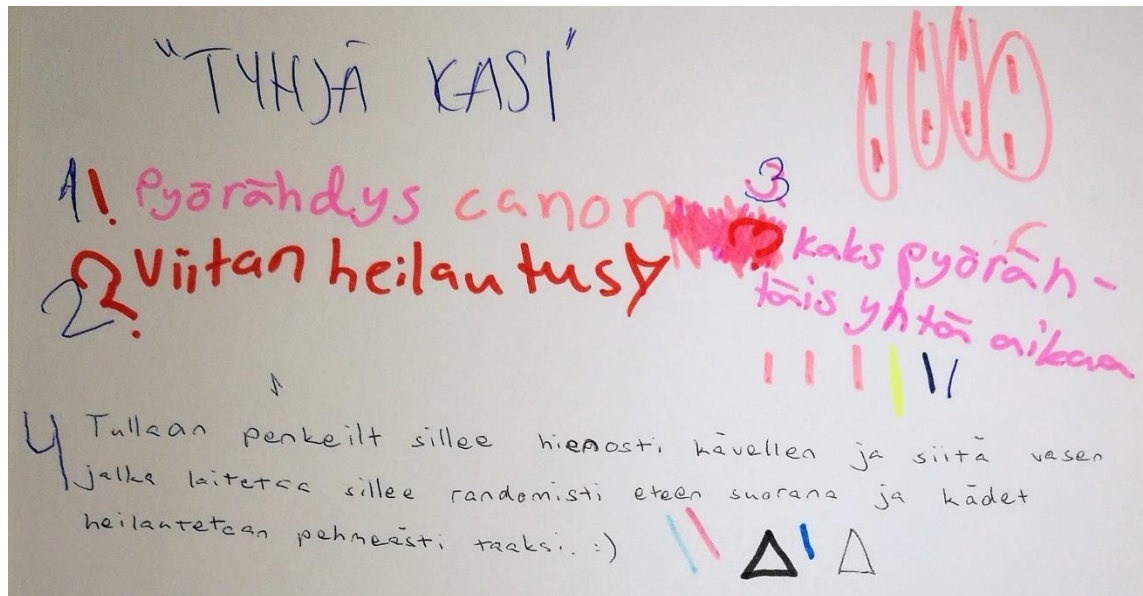
Marika Stenberg

A1401298

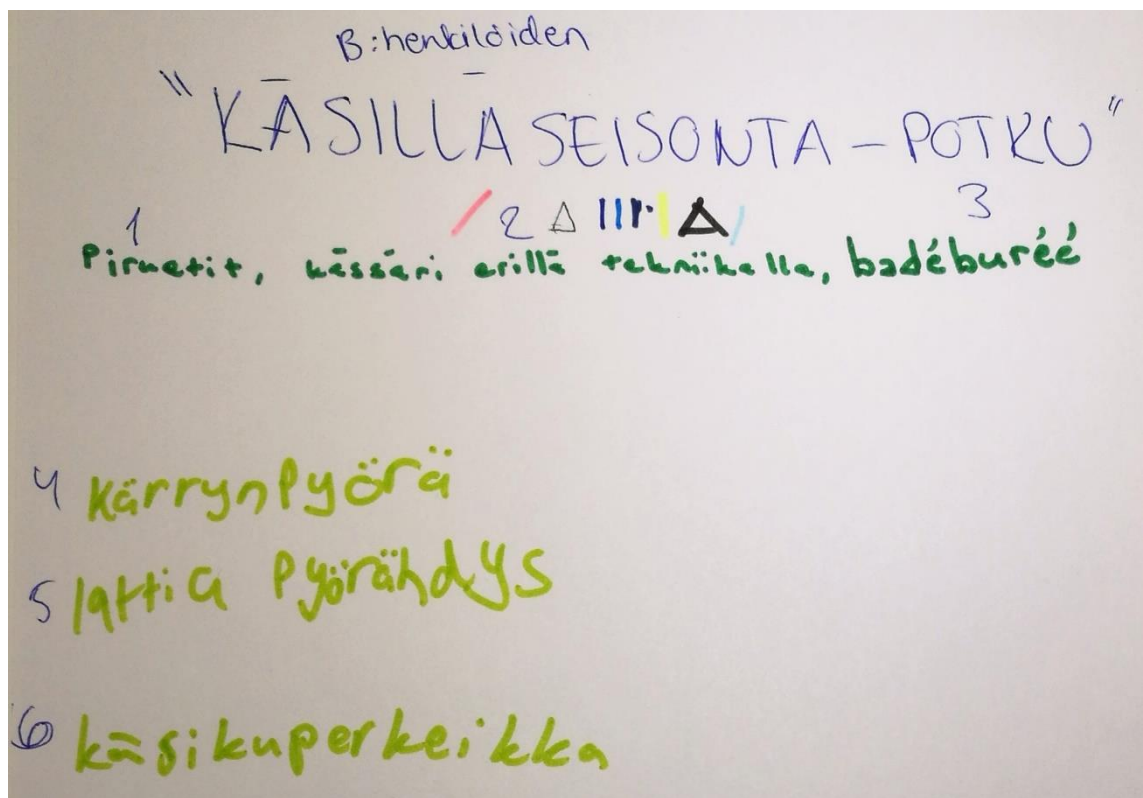
Lapin ammattikorkeakoulu

Learning cafen tuotokset

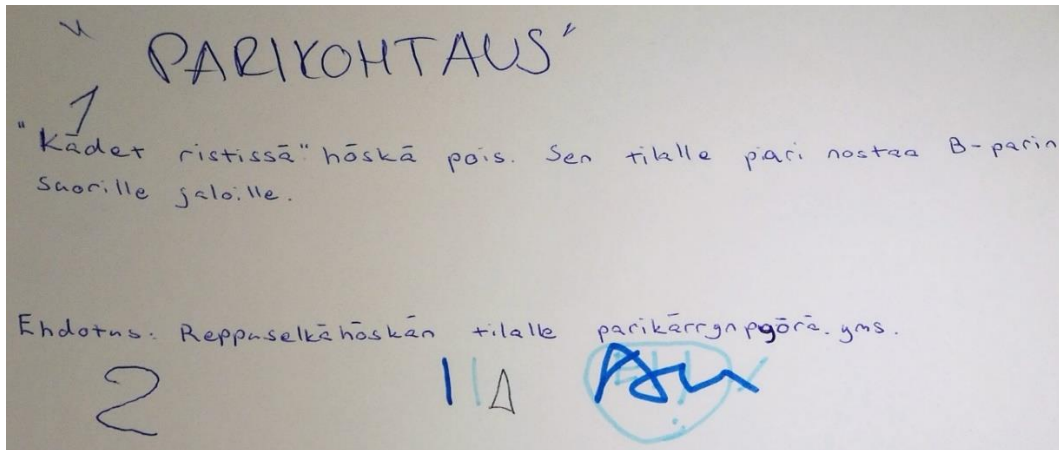
Ensimmäisessä työpajassa toteutetun learning cafe -toimintamenetelmän tuotokset. Eri vaihtoehdot on numeroitu äänestyksen helpottamiseksi vaihtoehdon viereen. Kuvista näkee myös nuorten äänestyksessä antamat äänet joko pystysuorina viivoina tai kolmiina.

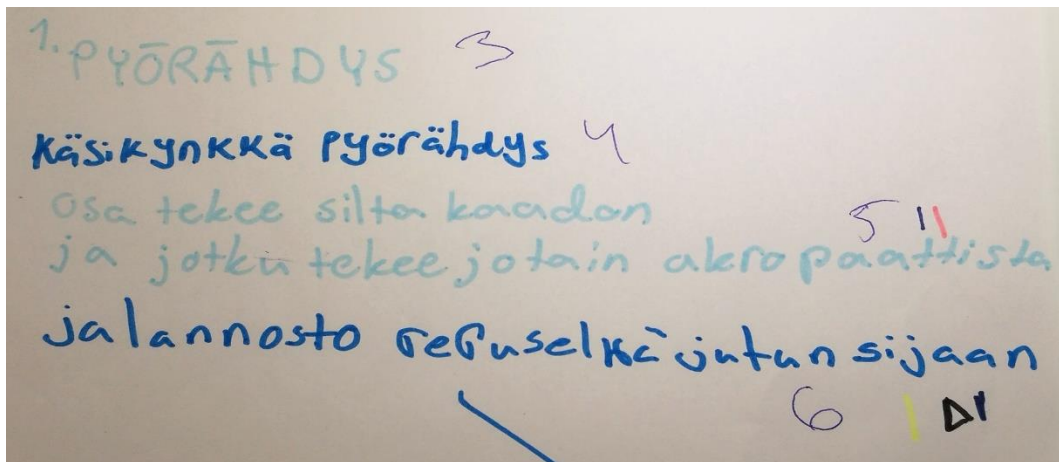
"Tyhjän kasin" vaihtoehtoiset liikkeet

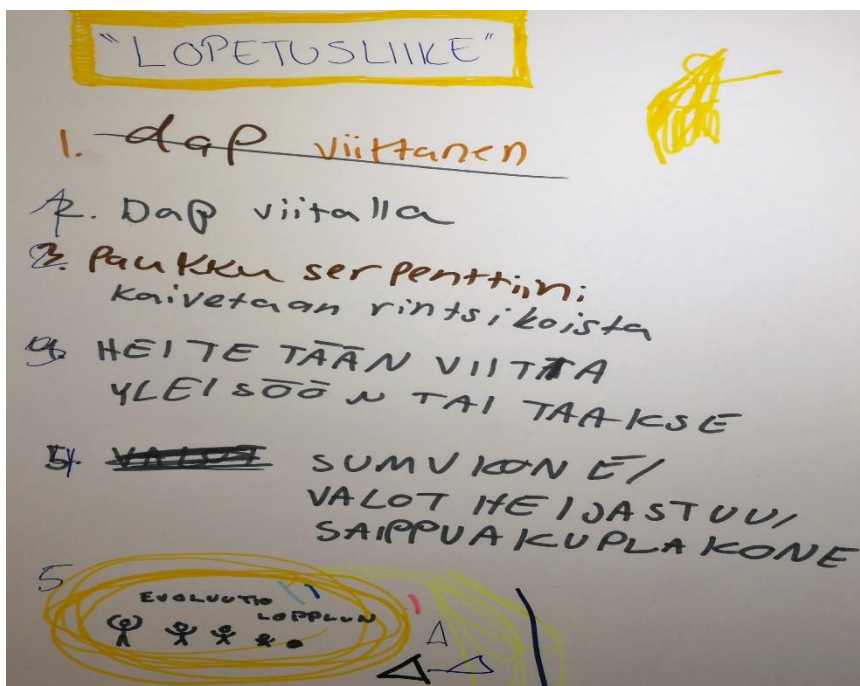
"Käsilläseisontapotkun" vaihtoehtoiset liikkeet

"Parikohtauksen" vaihtoehtoiset liikkeet osa 1

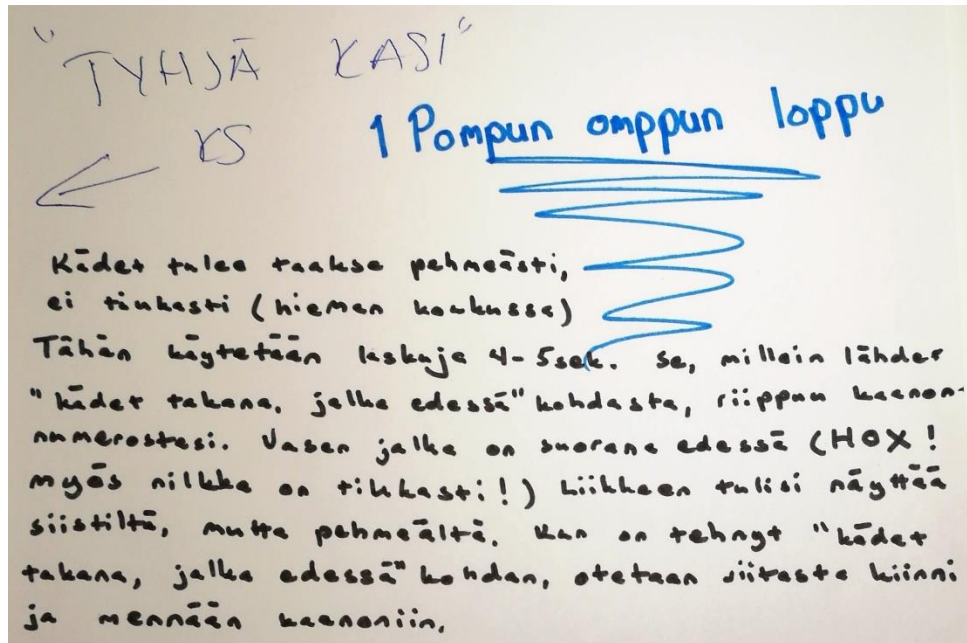

"Parikohtauksen" vaihtoehtoiset liikkeet osa 2

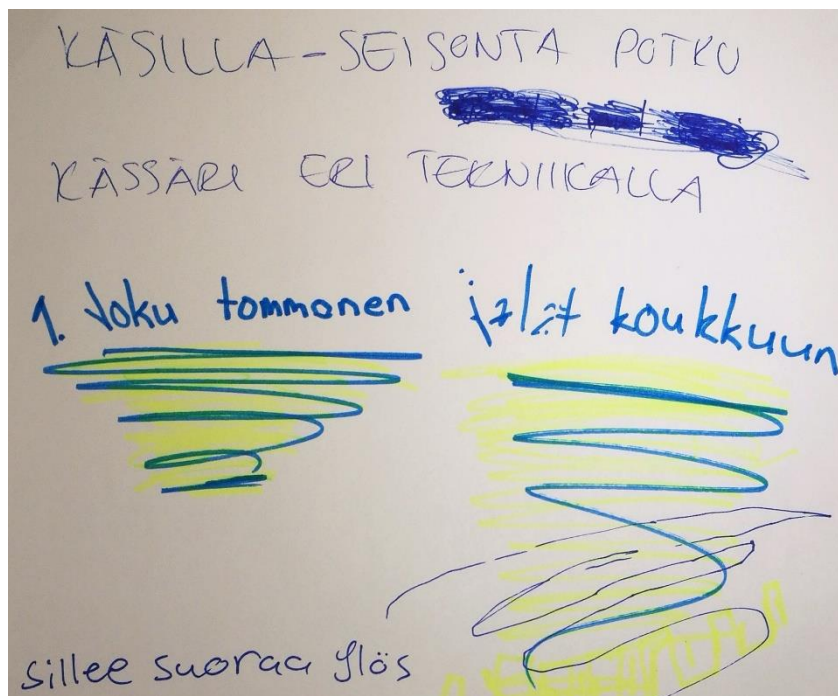

"Lopetusliikkeen" vaihtoehtoiset liikkeet

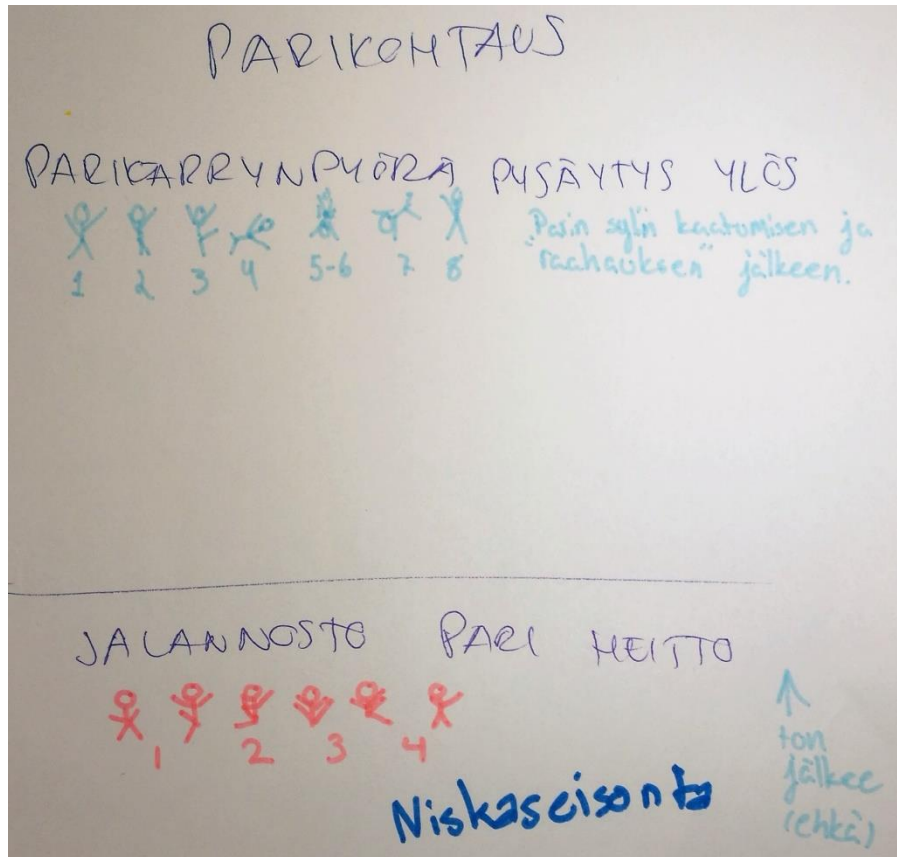
Avoimen tilan tuotokset

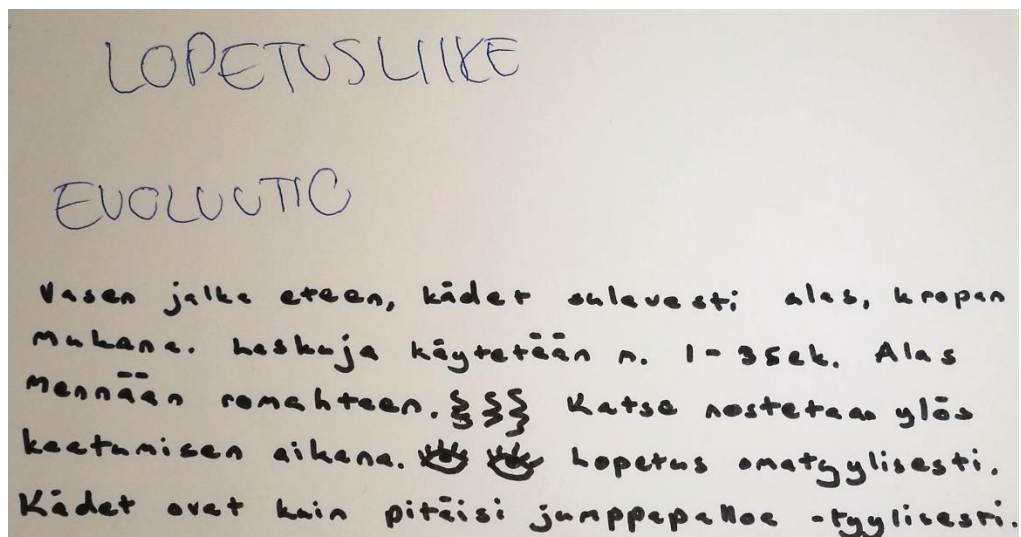
"Tyhjälle kasille" valitun liikkeen selostus

"Käsilläseisontapotkun" tilalle valitun liikkeen selostus

”Parikohtaukseen” valittujen liikkeisen selostukset

”Lopetusliikkeeksi” valitun liikkeen selostus

Ensimmäisen työpajan palaute

Palautekysymykset sekä nuorten vastaukset kysymyksiin

1. Mitä mieltä olit työpajasta?
 - a. Oliha se iha kiva, sellast erilaista <3
 - b. Kivaa
 - c. Ihan kiva, mutta oli ehkä vähän monta kohtaa
 - d. Ihan kiva 8/10
 - e. Kivaa oli <3 :)
2. Mitä hyvää työpajassa oli?
 - a. Voi vaikuttaa koreografiaan
 - b. Oli kivaa kun sai tuoda omia ideoita esille
 - c. Ryhmätyö
 - d. Sai vaikuttaa siihen esitykseen
 - e. Sai itse ideoida ja sai olla kavereiden kanssa :)
3. Olisitko toteuttanut jonkun kohdan toisin?
 - a. En ehkä olis halunnu valita sitä parikärrynpyörää koreografiaan
 - b. En olisi muuttanut
 - c. Niitä oli hankala miettiä eteenpäin, jos joku oli keksinyt hyvän idean
 - d. En olisi
 - e. En olisi muuttanut
4. Olivatko työpajassa käytetyt toimintamenetelmät sinulle uusia?
 - a. Ei, meil oli noita joskus viime vuoden harkoissa
 - b. Ei ollut uusi juttu
 - c. Olen käyttänyt
 - d. Oli jotkut jutut uusia
 - e. Ei

5. Mitä mieltä olit toimintamenetelmistä?
 - a. Kivaa. Oli kiva tehdä ryhmässä <3
 - b. Työskentelytavat oli kivoja, ryhmissä oli kivempaa
 - c. Oli tosi mukavat
 - d. Ne oli kivoja
 - e. Ihan kivaa
6. Auttoivatko toimintamenetelmät ideoimaan uusia liikkeitä?
 - a. Juu u oli ne iha hyviä
 - b. Auttoivat
 - c. Joo ja ei
 - d. Auttoivat. Ne oli ihan hyviä
 - e. Ihan hyviä
7. Vapaa sana
 - a. Se parikärrynpyörä on vaikea mutta muuten oli kiva tunti ja koreografia <3
 - b. Oli tosi kiva tunti
 - c. Olisin halunnut enemmän liikkuvaa tekemistä
 - d. –
 - e. Parikärrynpyörä oli vaikee (piirtänyt auringon ja teletapin)

Liite 8 Toisen työpajan tuotokset

Six Hats -toimintamenetelmän tuotos

Valkoinen	<ul style="list-style-type: none"> • Viilla • mitat? Lähetä vain polven pituinen • Meikki? tummat silmät, punaiset huulet • Asu? kokomusta, jaloissa mustat nilkkasukat • Valaistus?
Punainen	<ul style="list-style-type: none"> • Osataan koreografia • Hyvä koreografia • Mietityttää laivan syvyys, mahdotaanko tekemään liikkeitä kääntämättä muuta • Toimiko rekvisiitta
Musta	<ul style="list-style-type: none"> • Entä jos joku ei pääse paikalle, toimiiko koreografia • Kaikki eivät olleet tanssitunneilla → osaavatko liikkeet • E-osan kirjaimet nopeat, ei aikaa muodostaa kunnollisia kirjaimia → näyttää yleisöön sanoilla • S-kirjain
Keltainen	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedetään salin mitat • Suurin osa osaa lausut ja liikkeet
Vihreä	<ul style="list-style-type: none"> • Valot - alussa spotit 3+5+8 -hämärää • Sawukone? • Kampaus - 2x ranskanlehti / pudiksi auki • meikin tulee sopia kampaukseen - viiva kasvojen poikki?
Sininen	<ul style="list-style-type: none"> • Marika ottaa tilasta selvää • Salli miettii tuon • Nea ratsoo meikit

Vasemmassa laidassa hatut ja oikealla puolella ajatukset

Toisen työpajan palaute

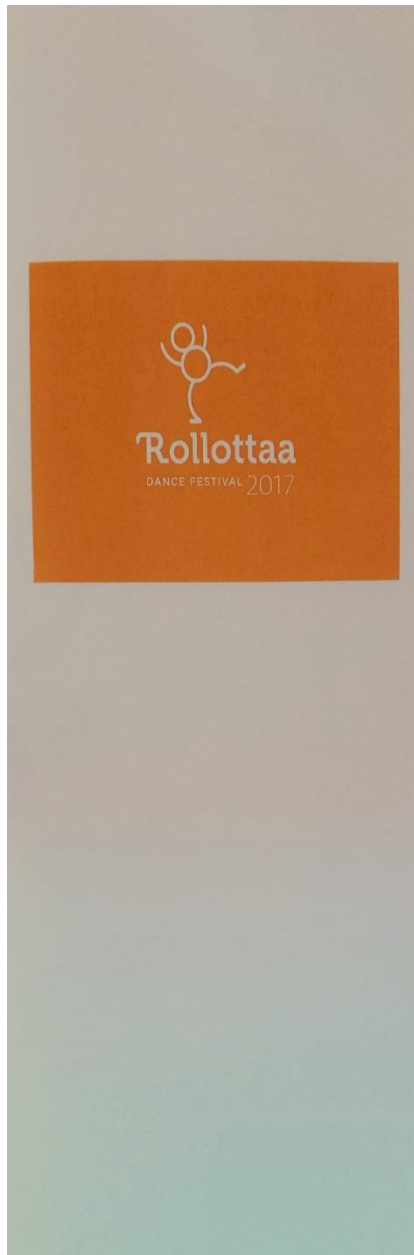
Palautekysymykset sekä nuorten vastaukset kysymyksiin

1. Mitä mieltä olit työpajasta?
 - a. Se oli kivvaa ja oli mukava kertoa mielipiteitä
 - b. Kivaa
 - c. Ihan kiva. 8/10
 - d. Kiva, luova jne. Sain mielipiteeni hyvin esille! I like it
 - e. Se oli hyvä, uusia ideoita keksittiin ja tietää suunnilleen, että missä on menossa
2. Mitä hyvää työpajassa oli?
 - a. -||-
 - b. Ideointi ja hyvä ilmapiiri
 - c. Oli hyvä ilmapiiri
 - d. Katso 1 kohtaan!
 - e. Ks. Kohta 1
3. Olisitko toteuttanut jonkun kohdan toisin?
 - a. En, kaikki oli kivaa
 - b. En
 - c. En
 - d. En oikeastaan. Kaikki kohdat olivat mukavia/loistavia
 - e. En, tämä oli hyvä
4. Oliko kuusi hattua sinulle uusi toimintamenetelmä?
 - a. En ole käyttänyt
 - b. Oli, mutta se oli hauska/kiva
 - c. Oli
 - d. Oli!
 - e. Oli

5. Mitä mieltä olit kuusi hattua toimintamenetelmästä?
 - a. Sama kuin kohta 1
 - b. Kivaa
 - c. Se oli ihan kiva
 - d. Mukava. Pidän ”luokittelusta”
 - e. Toimi, paitsi ettei aina puhuttu siitä, mikä hattu oli menos xd
6. Auttoiko kuusia hattua toimintamenetelmä kehittämään koreografiaa?
 - a. Auttoi paljonkin
 - b. Ehkä vähän
 - c. Auttoi se vähän
 - d. Auttoi!
 - e. Se oli hyödyllinen tälle kokonaisuudelle ja selvensi asioita
7. Vapaa sana
 - a. (piirtänyt kukan)
 - b. (piirtänyt ihmisen pitämässä ilmapalloja, vieressä lukee: olen anonymi) jaa oli kivaa ja oot kiva tanssi ope heh
 - c. (piirtänyt kukan)
 - d. Pöö! (säikähitkö?) xD TANSSI ON PARASTA! <3
 - e. Hyvää syyslomaa ja toivottavasti sun päättötyö onnistuu :)

Liite 10 Rollottaa käsiohjelma

Rollottaa-konsertin käsiohjelma 29.10.2019

Käsiohjelman kansi

1. StarLine Cheer and Dance School Fear of Human mus. Perturbator - Humans are such easy prey	-VÄLIIAIKA-
2. Viivi Ägren & Viivi Mikkola Catch & Release mus. Marian Hill - Down	14. Flamenco Artico Tangos mus. Prenda Querida - La Pandilla
3. Lapin Tanssiopisto Pink panterit mus. Main The Prapue Philthamoric Orchestra -The Pink Panther	15. Sodankylän tanssi Nokialaiset mus. Darude
4. Sesam Naisten juttuja - leikkitelevä milayatanssi mus. Nancy Ajram - Casanova	16. Sirkus Taika-Aika If you see me doing wrong know that we'll be all right mus. Made in Heights - Wildflowers
5. Sodankylän tanssi Pankakoski mus. Heino Kaski - Pankakoski	17. Lapin Tanssiopisto Pas De Trois baletista Bajadeeri mus. John Lanchbery, Brendan Frost, Paul McGrath & Graham Eastway
6. Lapin Urheiluopiston tanssinopiskelijat Sähköä mus. Suistamon sähkö - Suistamon sähkö	18. Hupaisat Siskot Tuntureiden Djivat mus. Mari Boine - Gula Gula; Mari Boine - Bluetech Remix; Tensnake - Coma Cat; George Morel - Let's Groove; Melé - Ambience; Marlon D Jesus Creates Sound; Azcalia Banks - The Big Big Beat; Ts Madison - Out the box
7. Lapin Urheiluopiston tanssinopiskelijat Junan tuomat mus. Goran Bregovic - Gipsy Beats & Balkan Bangers vol. 1	19. StarLine Cheer and Dance School Pathogen mus. CAN- C-vitamiin
8. Lapin Tanssiopisto Pölypallot mus. Thomas Newman	20. Revontulitanssijat Rumba mus. Janique - Everytime We Touch
9. Sirkus Taika-Aika Pyörivä mus. KOMEA - Tornado	21. Veeta mus. Shea Couleé - Cocky, Stefflon Don - 16 Shot
10. Tanssiteatteri Studio Solu Sibestä siipikarjaan mus. Sibelius - Festivo	22. FINAALI- Koko Suomi tanssii
11. StarLine Cheer and Dance School Muaw mus. mix	
12. Sodankylän tanssi Tonttujen lahjasirkus mus. Matti Viljanen - Böömiläinen Polkka	
13. Siepakat Eho ja Robusti mus. trad. ja Jukka Hannula	

Käsiohjelman sisältö

Loppupalautteen kysymykset ja vastaukset

PROSESSI

Miltä prosessi kokonaisuudessaan sinusta tuntui?

1.kysymys

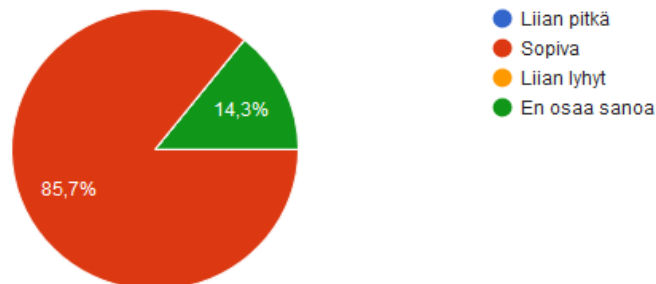
7 vastausta

Kaikki tunnit olivat erityisen mukavia (2)
Prosessi oli mukava ja erilainen. Ennen ei ole saanut itse vaikuttaa koreografiaan, joten tämä olo aivan upea kokemus.
Se oli kivaa vaihtelua ja iha hauskaaki se vaa et se oli viikonloppun ja aika aikaste nii ei voinu nukkuu nii pitkää. 😊
Se oli ihan hyvä. Siinä pääsi helposti mukaan.
Pääsin helposti mukaan ohjelmaan vaikka en ollutkaan parilla ekalla kerralla mukana, mutta ohjelman teko oli kivaa ja esitys onnistui.
Kivalta

Mitä mieltä olit prosessin pituudesta?

2. kysymys

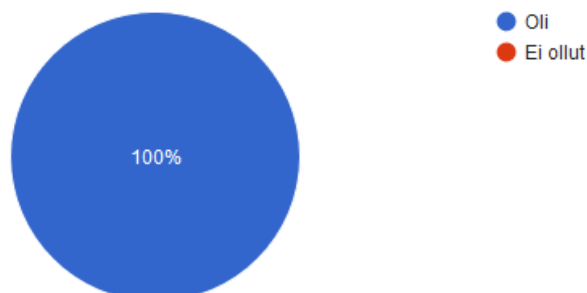
7 vastausta

Oliko koreografian harjoitusvaihe sinusta tarpeeksi pitkä?

3. kysymys

7 vastausta

Liite 11 2(6)

Mitä mieltä olit opettajasta?

7 vastausta

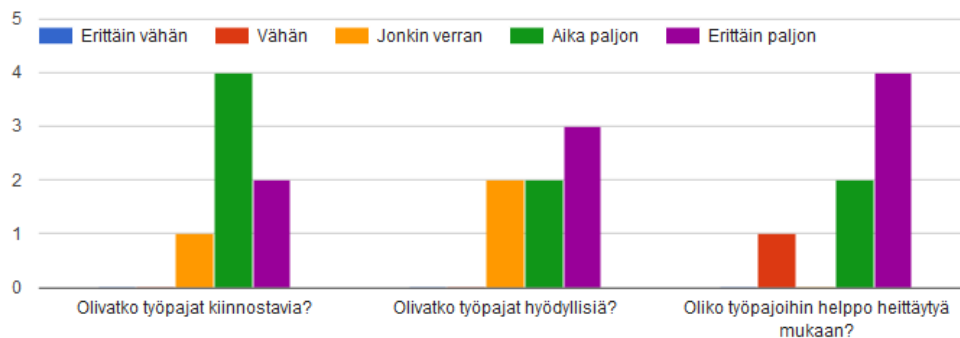
4. kysymys

Marika oli ihan huippu. Hän oli kannustava, toteutti meidän ideoita ja ei ollut liian tiukka.
Marika oli hyvin rempseä, mukava ja yksi parhaista opettajista
Marika oli tosi kannustava, mukava ja paras tanssinopettaja
Marika oli kiva ja iha hauska.:
Marika oli tosi mukava ja tuki ryhmää hyvin.
Marika oli hyvä opettaja, hän opetti liikkeet ja jos kaikki eivät osanneet liikkeitä niin niitä kerrattiin ja hän kannusti ja oli mukana kokoajan
Marika oli omasta mielestäni kiva ja ihan hauska ja tarpeeksi kannustava ja opetti liikkeet hyvin

Mitä mieltä olit työpajoista?

5. kysymys

Millaisia ajatuksia yhteistoiminnallinen toimintatapa herätti sinussa?

7 vastausta

6. kysymys

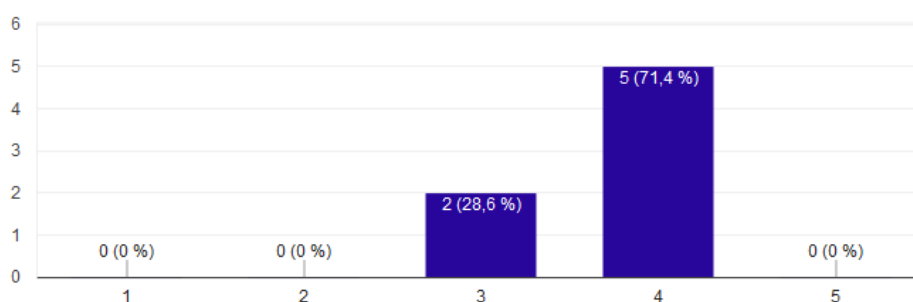
Ei mitään erityistä (2)
Meidän koreografista tuli juuri meidän näköinen. Tutustuin tanssin kautta aivan mahtaviin ihmisiin.
En tiää
Se oli hyvä että se tehtiin se yhdessä niin siitä saatiin juuri sopiva kaikille.
Menettelytapa oli hyödyllinen, koska näin koreografiasta sai meidän näköisemme eikä liian helppoa tai vaikeaa.
Oli aika hauskaa porukassa ja koreografia oli hieno

Oliko koreografian liikemateriaalin työstäminen mielestäsi helppoa?

7. kysymys

7 vastausta

Muu prosessiin liittyvä palaute

5 vastausta

8. kysymys

Pidin tästä erittäin paljon.
Prosessi oli hauska
Se meni hyvin ja oli kivaa.
Prosessi toimi ja meni hyvin
Koko prosessi oli kiva ja mukava :)

RYHMÄN KEHITYS

Millaiseksi koet ryhmän nyt, jos vertaat sitä ensitapaamiseen?

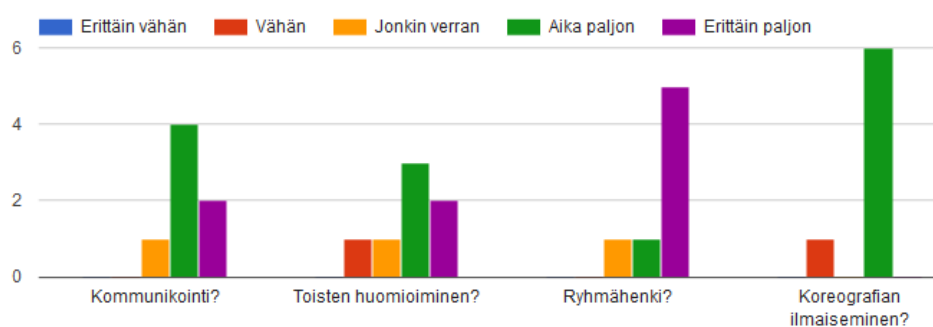
7 vastausta

1. kysymys

Puhumme paljon enemmän ja pystymme olla toisillemme avoimempia.
Ryhmä on hyvin tiivis ja kaikilla on hyvin kivaa aina
Ryhmä on hyvin tiivis ja kaikilla on tosi kivaa
Yhteishenki on parantunu ensitapaamisesta
Nyt ollaan paljon lähempiä ja tullaan oaremmiin toimeen.
Ryhmä on lähentynyt huomattavasti kun alkuvaiheessa ei tuntenut ketään ja nyt voi jutella ihmisten kanssa ja tulee toimeen
Ryhmässä on ainakin parempi yhteishenki nyt ja kaikki meidän ryhmässä ovat mukavia myös ohjaaja/valmentaja

Onko prosessin aikana ryhmässä parantunut

2. kysymys

Vaikuttivatko poissaolot tanssituntien

3. kysymys

Liite 11 4(6)

Miltä sinusta tuntui, jos kaikki eivät olleet harjoituksissa paikalla?

7 vastausta

4. kysymys

Minusta tuntui, että kun esitys lähestyi, tuli hieman stressiä siitä, etteikö kaikki oppisi koreografiaa. Lopussa kaikki oli aika hyvin paikalla.
Tuntui että heitä ei kiinnosta jotka olivat useasti pois
Tuntui että ne jotka olivat paljon pois, niin heitä ei kiinnostanut niin paljoa
Ei miltää
No se vähän harmitti ja vähän ärsytti, koska sitten uudet liikkeet piti kerrata uudestaan ja ei voinut tehdä kaikkea täysillä.
Että jos kaikki eivät opi koreografiaa koska eivät ole treeneissä niin esitys tulee menemään huonosti
Oma parini oli aika useasti pois joten pariliikkeiden harjoittelu jäi hiukan vähäiseksi mutta esityksessä ne menivät kuitenkin ihan hyvin

Kuvaile ryhmän matkaa alusta tähän hetkeen

7 vastausta

5. kysymys

Alussa tunsin vain kaksi henkilöä, joiden kanssa puhuin. Lopussa puhuin kaikkien kanssa, niinkuin olisin aina tuntenut heidät. Olemme kehittyneet yhdessä ryhmänä. Tämä kokemus on ollut ihan huippu. Tanssitunnit oli aina mukavia ja naurua oli.
Ryhmähenki on parantunut hyvin paljon
Ryhmähenki on parantunut ja kaikki uskaltavat puhua kaikkien kanssa
Yhteishenki o parantunu huomattavasti
Silloin ei oikein puhuttu ja nyt me puhutaan melkein koko ajan. Nyt jo vähän harmittaa että nyt loppuu treenit.
Tanssitunnit olivat kivoja ja ryhmän Tunnelma on parantunut paljon kun liikkeitä tehtiin yhdessä ja erikseen ha kommunikoimalla sovittiin paikoista, ryhmähenki on nyt paljon parempi kuin alussa
Ryhmämme on alusta asti ollut mukava vaikka jäseniä onkin vaihtunut. Tanssitunnit ovat myös olleet mukavia ja myös ryhmään kuuluminen on ollut kivaa ja minusta kaikki tässä koko jutussa on ollut tosi kivaa

KOREOGRAFIA

Tuntuiko sinusta, että mielipiteitäsi kuunneltiin?

7 vastausta

Kyllä (3)
Joo (2)
Tuntui.
Juu

1. kysymys

Saitko haluamasi muutokset koreografiaan?

7 vastausta

Joo (2)
Kyllä (2)
Sain.
Jotenki
Melkein kaikki

2. kysymys

Liite 11 5(6)

Kuvastaako koreografia mielestäsi sinua?

7 vastausta

Kyllä (2)
Kyllä.
Joo
Emt
Osa koreografiasta kuvastaa ja osa ei niin hyvin
Jollain lailla

3. kysymys

Oliko koreografiaa mielestäsi mukava tanssia?

7 vastausta

Oli.
Joo
Oli, tosi mukavaa
Juu 😊
Oli tosi mukava kun se tuli tutuksi ja oman näköiseksi.
Oli
Todella mukavaa

4. kysymys

Tuntuuko koreografia merkityksellisemmältä sinulle, kun olet ollut itse mukana luomassa sitä?

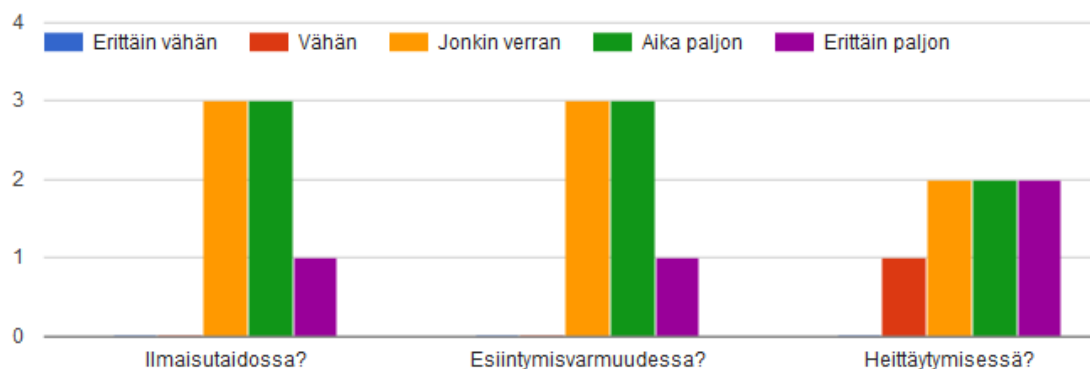
5. kysymys

7 vastausta

Joo (2)
Joo, tätä oli todella mukava ja luonteva tanssia.
Kyllä
Juu
Tuntui koska itse sai vaikuttaa lopputulokseen
Joo koreografia oli mahtava esittää kun liikkeissä oli ollut omiakin ehdotuksia ja ideoita

TANSSIJANA KEHITYS

Oletko kokenut prosessin aikana kehittyneesi

1. kysymys

Millä tavalla koet muuttuneesi tanssijana?

7 vastausta

Olen oppinut tekemään liikkeitä aiheen ja musiikin tyylin mukaan, olen myös oppinut eläytymään ilmeillä ja liikkeillä tanssimiseen.

En nyt hirvästi

Olen paljon rohkeampi

Osaan nykyisin ilmaista mielipiteeni ja puhua ei niin tutuille ihmisille

Nyr huomaan eroa siinä että ryhmässä työskentely on helpottunut ja pystyy eläytymään tanssiin paremmin.

Tuntuu että pystyn esiintymään paremmin ja helpommin eikä sitä tarvitse stressata, ja opin paljon uusia liikkeitä joten en usko että tanssijana esiintyminen tuottaisi minulle enää kauheasti vaikeuksia.

Taitoni ainakin on parantunut jonkin verran ja uusien liikkeiden oppiminen on aina kivaa :) ja esiintymisenkin oli tosi kivaa

2. kysymys